

adoption

& samfund

TEMA: Racisme

Adopterede deler deres erfaringer med at se anderledes ud

Læs også om adoptionens historie, om vigtigheden af at bevare modersmålet og meget mere

Adoption, racisme

– og tak for opbakningen i min tid som formand for A&S

JENS DAMKJÆR,
FORMAND

Hvorfor kan nogle mennesker have behov for at kalde andre mennesker »negre«, »risgnaskere« eller »blegfede«? Og hvordan kan det være, at nogle af disse mennesker stadig har behov for at bruge sådanne ord, selvom de godt ved, at folk af anden etnisk oprindelse end dem selv oplever det ubehageligt og nedsættende at blive kaldt »neger«, »risgnasker« eller »blegfed«?

På mange måder virker det uforståeligt og meningsløst, at vi i et meget velstillet land som Danmark har borgere med behov for at såre og optrappe konflikter med andre medborgere blot pga. af forskel i udseende og etnisk oprindelse. Men sådan er virkeligheden – og desværre rammes mange børn, unge og voksne med international adoptivbaggrund også af »hverdagsracisme« eller »mikroaggressioner«, som Ph.d.-stipendiat Mira Skadegaard Thorsen kalder det i en af artiklerne af dette nummers tema, som netop er racisme.

Måske gav det mening for vores forfædre tusinder af år tilbage at være ængstelige over for anderledes udseende. Dengang levede mennesket i små grupper på op til 50-60 stykker, og de var i evig kamp og rivalisering om retten til knappe ressourcer. Det har sikkert øget overlevelseschancerne at have en vis indbygget angst for fremmede – at være xenofob. Men det giver ingen mening for det moderne menneske at have sådanne primitive, xenofobiske adfærdsmønstre. I dag afhænger vore overlevelseschancer af viljen til samarbejde på tværs af forskellighed, hvis vi skal gøre os håb om at overleve på vores fælles blå planet. Det gælder for vores nære relationer til naboen, på arbejdspladsen, i kommunalbestyrelsen, i Folketinget, i Europa og globalt – og det gælder også arbejdet for adoptionsideen og de adopteredes ret til et ligeværdigt liv med alle andre borgere i Danmark.

Mere end 65 millioner mennesker er i dag på flugt fra menneskeskabte uroligheder og krig. Det er tilsyneladende svært for det moderne, voksne menneske at løse konflikter på en konstruktiv og bæredygtig facon, og det er svært for alle samfund at skabe tilstrækkelig velstand til at kunne tage sig af udsatte børn, fx dem, der må opleve at have biologiske forældre, der ikke er i stand til at tage sig af deres opvækst. Her er der brug for mange indsatser, og for nogle af disse børn vil adoption være den bedste løsning.

Adoption & Samfund arbejder for adoptionsideen, dvs. den tanke, at børn, der har brug for nye

forældre, også kan få nye forældre. Nye forældre, der kan hjælpe disse børn med at bearbejde deres sorg, hjælpe dem med igen at turde tro på sig selv og en fremtid og understøtte dem i at få venner, uddannelse og leve liv som gode samfundsborgere som alle andre.

I Adoption & Samfund anerkender vi, at der i Danmark desværre eksisterer en betydelig hverdagsracisme, som får borgere til at sige og gøre ting over for adopterede, der får dem til at føle, at de ikke er »rigtige« danskere. At kalde andre for »negre«, »risgnaskere« eller »blegfede« er primitivt og et udtryk for manglende viden og evne til at sætte sig i andre menneskers sted. En kamp for adoptionsideen er derfor også en kamp mod racisme og dybest set en kamp for en bedre verden med plads til forskellighed.

I det tidlige forår meddelte jeg det øvrige formandskab i Adoption & Samfund, at jeg til generalforsamlingen i november 2016 vil trække mig som formand og bestyrelsesmedlem. Jeg har været formand i fem år, og jeg oplever, at det er lykkedes at få indfriet de mål, jeg satte mig, da jeg valgte at ville bruge godt 35 fuldtidsarbejdsdage om året på frivilligt arbejde for adoptionsideen.

Jeg satte mig målet om at få fast finansieret PAS på finansloven, krav om adoptionsforskning og formidling af adoptionsfaglig viden til skoler, daginstitutioner og sagsbehandlere samt et nyt adoptionsmagasin med høj kvalitet. De tilbagemeldinger, vi har fået til dato, peger på velfungerende PAS, kurser i daginstitutioner og skoler, SFI har taget forskningsopgaven på sig, og der er stor tilfredshed med adoptionsmagasinet.

Min tid som formand for Adoption & Samfund er slut – andre opgaver venter. Dette er min sidste leder som formand, og jeg vil gerne benytte spaltespladsen til at sige en meget dybfølt tak til alle jer, der har bakket mig og det samlede Adoption & Samfund op gennem min formandsperiode. Uden et stærkt Adoption & Samfund, uden opbakning og et stort antal medlemmer og et vedholdende og tæt samarbejde med folketingsmedlemmer og ministre havde vi aldrig fået PAS, forskning og adoptionsformidling. Vi har i dag måske klodens bedste hjælp til adopterede og adoptivfamilier – og det er ingen selvfølge!

Med ønske om fortsat stor opbakning i Adoption & Samfund og god arbejdslyst til den nye bestyrelse vil jeg ønske alle god læselyst og et godt efterår. ■

Kort nyt og anmeldelser	4
Nyt fra adoptionsverdenen og bogomtale af aktuelle bøger.	
ANMELDELSE OG INTERVIEW: Bag om podcasten Hvadoption.....	12
Mens de venter på at adoptere, bruger ægteparret Mimi og Rune tiden på at reflektere over adoption i deres podcast Hvadoption.	
 TEMA: Racisme.....	14
Racisme findes i Danmark. Læs beretningerne fra en række adopterede. De har alle erfaringer med, at det er en udfordring at leve med mørk hud i et samfund, hvor de fleste mennesker er hvide.	
ARTIKEL: Gode og gratis råd i fortrolighed.....	34
Adoption & Samfund tilbyder gratis rådgivning til alle – adoptanter, pårørende, professionelle og adopterede – der har brug for at drøfte spørgsmål om adoption.	
PERSONLIG FORTÆLLING: Adopteret og på bosted.....	38
En mor skriver, hvor svært det har været at erkende, at hendes datter havde det bedre på et bosted end hjemme.	
 ARTIKEL: Adoption i Canada	42
Fortidens skandaler kaster lange skygger ind over adoption i Canada.	
ARTIKEL: Adoptionens historie	45
Gennem årene har adoption i Danmark forandret sig i takt med skiftende normer og forhold i samfundet.	
 REPORTAGE: Sydafrikas ambassade byder velkommen	50
En gang om året inviterer den sydafrikanske ambassade alle børn, der er født i Sydafrika, og deres familier, til en dag med sydafrikansk mad, kultur og samvær.	
ARTIKEL: Massage giver ro og nærvær	52
Babymassage gavner ikke kun helt små børn. Også børn i børnehavealderen og skolebørn kan have glæde af den blide berøring.	
 ARTIKEL: Lær sproget og styrk tilknytningen	54
Et barn, der allerede har et sprog, når han eller hun bliver adopteret, trives bedst, hvis de nye forældre lærer barnets første sprog.	
ARTIKEL: Byggeklodser til en stærk identitet.....	56
En undersøgelse har kigget på, hvordan transnationalt adopterede danner deres kulturelle identitet, og om de føler sig mest knyttet til deres fødelands eller deres adopterede lands kultur.	
Opslagstavlen.....	58
Medlemmerne deler fotos af deres børn.	
Arrangementer, lokalforeninger og landegrupper	60
Kolofon og hovedbestyrelse	66
Rådgivning.....	67

Billedet på forsiden forestiller en lille pige med sin dukke i Den Demokratiske Republik Congo. Billedet fortæller, i hvor høj grad hvid hud bliver anset for at være det normale, også i legetøj. Læs mere om emnet i temaet om racisme. Foto: Tim Dirven

Nye godkendelsesrammer

Den 1. januar 2016 trådte de nye godkendelsesrammer for adoption af et barn i kraft. Det betyder, at alle, der søger om at blive godkendt til adoption af et barn efter 1. januar 2016, bliver godkendt inden for den nye godkendelsesramme. Meningen med den nye godkendelsesramme er, at godkendelserne skal svare til det reelle billede på adoptionsområdet.

Godkendelsen kommer til at kræve lidt mere af adoptanterne, og som udgangspunkt vil ændringen få betydning i Fase 3 af adoptionsansøgningen, hvor man blandt andet vil kigge på ansøgnernes rummelighed i forhold til den nye ramme. For det første bliver man nu godkendt til at adoptere et barn på op til 48 måneder. Desuden bliver man godkendt til at modtage et barn, hvor den samlede viden ikke taler afgørende imod, at barnet har et normalt udviklingspotentiale i fysisk og psykisk henseende. Tanken er, at adoptanter bliver godkendt til børn, som vil kunne være en del af et almindeligt familieliv og gå i en almindelig institution eller skole, evt. med begrænset støtte.

Det er fortsat muligt at få udvidet sin godkendelse til et konkret barn, hvis barnet vurderes uden for den nye ramme. Omvendt er det ikke længere muligt på forhånd at få en udvidet godkendelse. De adoptanter, som skal re-godkendes, mens de står på venteliste, skal også godkendes til den nye godkendelsesramme.

Det er endnu for tidligt at melde noget ud om, hvorvidt den nye godkendelsesramme får betydning for antallet af ansøgere, der ikke kan godkendes eller re-godkendes til adoption.

Statsforvaltningens Thomas Bugge, som er adoptions-samrådets formand, siger, at der på nuværende tidspunkt ikke er et tilstrækkeligt grundlag til at kunne sige noget med sikkerhed om, hvad de nye godkendelsesrammer betyder. Men den umiddelbare vurdering er, at man ikke umiddelbart ser, at der kommer færre ansøgninger om godkendelse til adoption, eller at der er flere, der får afslag.

I dag gælder en godkendelse til adoption i fire år, inden den skal forlænges. Derefter skal godkendelsen fornyes hvert andet år. Når en godkendelse skal forlænges, vil det ske efter de nye godkendelsesrammer. Det betyder, at ansøgere om forlængelse af deres adoptionsgodkendelse skal til samtale hos en af statsforvaltningens socialrådgivere, hvor blandt andet ansøgerens rummelighed vurderes, og at der skal foretages en ny helbredsundersøgelse.

Der findes en brochure udgivet af Ankestyrelsen med flere detaljer om den nye godkendelsesramme. Find den på ast.dk.

AB

KILDE: ANKESTYRELSEN

Efter stoppet for etiopiske adoptioner

I foråret 2016 blev formidlingen af børn fra Etiopien standset af social- og indenrigsminister Karen Ellemann. På daværende tidspunkt var nogle etiopi-

ske børn blevet matchet med danske familier, men de var endnu ikke hjemtaget til Danmark. Myndighederne lovede, at de kommende adoptioner

skulle gennemføres, men i skrivende stund – september 2016 – var de pågældende børn stadig i Etiopien. Der arbejdes for at løse den diplomatiske hårdknude, der er opstået, og hos DIA har man en forventning om, at børnene kan rejse til Danmark i løbet af 2016.

På det tidspunkt, da adoption fra Etiopien blev standset, var der 60-70 familier, der stod på venteliste til et barn fra Etiopien. Knap 30 familier opgav deres drøm om at adoptere, mens de resterende familier blev fordelt på ventelister til børn fra andre lande.

AB

KILDE: DIA

Kortere ventetider

I nogle år har ansøgere om international adoption kunnet se frem til lange ventetider på at blive matchet med et barn. Men nu melder den formidende organisation DIA, at ventetiderne er faldende. Det skyldes blandt andet, at DIA pt. hjemtager flere børn, end der er nye ansøgere på ventelisterne. Desuden er lande som Thailand og Indien begyndt at frigive flere børn til international adoption. I dag kan nye ansøgere se frem til ventetider på fx to og et halvt år, hvis de søger om at adoptere et barn fra Thailand.

DIA håber, at formidling af børn fra Bolivia kan begynde inden for en overskuelig fremtid. Der vil være tale om børn på omkring 4-5 år. Desuden arbejder DIA på at finde en måde

at genoptage formidlingen af børn fra Colombia.

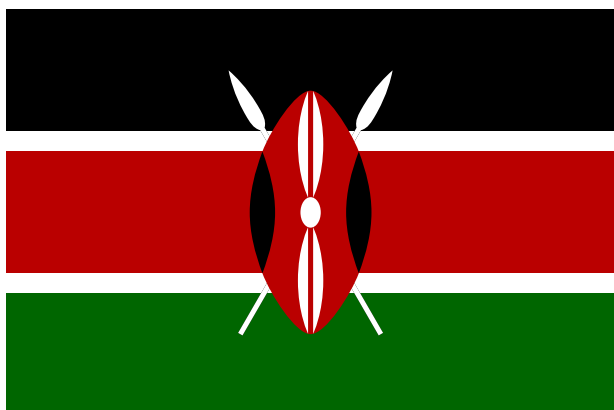
I 2016 forventer DIA at formidle omkring 90 børn, og i årene fremover regner man med en svag stigning, men at den gennemsnitlige årlige formidling bliver på omkring 90-100 børn.

AB

KILDE: DIA

Nyt fra Kenya

I oktober afholdes den afgørende retssag om det barn, som en dansk familie gerne ville adoptere fra Kenya, men hvis biologiske mor siger, blev bortført. Den danske familie har opholdt sig i Kenya i mere end et år, mens de venter på en afgørelse. Kenya har i øvrigt standset al international adoption – ikke på grund af ovenstående sag, men på grund af trakasserier mellem to organisationer i Kenya.

AB

KILDE: DIA

Når adopterede kommer i puberteten

Der er en udbredt idé om, at puberteten rammer transnationalt adopterede tidligere end børn, der vokser op i deres fødeland. Men på University of Minnesota, USA, er man i gang med en tre år lang undersøgelse af transnationalt adopterede børns pubertet, og efter et år peger de foreløbige resultater på, at billedet ikke er så entydigt. Det ser ud, som

om de transnationalt adopterede når puberteten på samme tidspunkt som nationalt adopterede. De bliver heller ikke – som nogle forskere har ment – mere overvægtige i puberteten end andre børn.

Nogle forskelle er der på de transnationalt adopterede og de amerikansk fødte børn, som de er blevet sammenlignet med: De transnationalt adopterede bliver ikke så høje, og de er mere stressede end deres amerikansk fødte jævnaldrende. Men forskerne melder, at hverken den lave højde eller stressniveauet hos de transnationalt adopterede falder langt uden for normen. Undersøgelsen fortsætter i endnu to år, så resultaterne skal tages med et vist forbehold.

AB

KILDE: INTERNATIONAL ADOPTION PROJECT, UNIVERSITY OF MINNESOTA

FOTO: MARIANNE ØSTERGAARD

Viljen til åbenhed og behov for viden

Jens Damkjær, formand for A&S, opsummerer Adoptionsdialogens dag på Nationalmuseet.

Emnet var åbenhed i adoptioner, da Adoption & Samfund i maj stod bag Adoptionsdialogens dag. Det var en eftermiddag, hvor politikere, frivillige, adoptanter og andre interesserede mødtes i Nationalmuseets festsal.

Nogle er positive, andre er mere skeptiske. Men tendensen går i retningen af, at adoptivfamilier i stigende grad bliver mere åbne om deres barns eller børns baggrund, og at båndene til den første familie ikke kappes. Ny forskning peger på, at åbenheden gavner alle tre parter i en adoption: Den adopterede, adoptivforældrene og de oprindelige forældre. Men Adoptionsdialogens dag åbenbarede, at åbenhed medfører udfordringer, som ingen ved, hvordan man bedst takler. Nu er opgaven at indsamle erfaringer.

Lyt til den adopterede

To af dagens oplægsholdere, Diego Bønke og Anne Nim Pedersen, er adopterede og havde hver deres erfaringer med kontakt til deres oprindelige familie. For Diego Bønke var

kendskab og kontakt til sin familie i Colombia nødvendig for, at han kunne føle, at han vidste, hvem han selv var. Som ung havde han været igennem en periode i sit liv, hvor han op-søgte alt colombiansk, og hvor han higede efter at forstå den del af sin identitet. Han fremhævede, hvor vigtigt det havde været for ham, at hans adoptivmor havde været åben og forstående, men også aktivt spørgende i den periode af hans liv. Diego Bønke lærte spansk og fik kontakt med sin oprindelige familie, men i dag, hvor han har fået den manglende viden, er kontakten til Colombia kun sporadisk.

For Anne Nim Pedersen var en henvendelse fra sin familie i Sydkorea en unødvendig forstyrrelse i livet. Hun havde ikke bedt om kontakten, og selvom hun selv endte med at rejse til Sydkorea for at besøge sin oprindelige familie, så betegner hun stadig kontakten som en forstyrrelse. Både Diego Bønke og Anne Nim Pedersen fastslog, at det er vigtigt, at adoptivfamilier lytter til de adopteredes behov, når der er tale om åbenhed i adoptionen. Og begge understregede, hvor vigtigt det var for dem at møde nogen, der så ud, som de selv gør.

Nye tider, nyt sprog

Som formand for Adoption & Samfund, Jens Damkjær, sagde i sit oplæg, så ændrer sprog og holdninger sig over tiden, og derfor skal den måde, vi anskuer adoption på, nødvendigvis

også ændre og udvikle sig. De seneste godt 100 år har adoptioner i Danmark traditionelt været anonyme og uden kontakt mellem den oprindelige familie og adoptivfamilien. Men i dag er alle, der har adoption tæt inde på livet, bevidste om, at manglende viden om sin baggrund kan betyde, at den adopterede mangler nøglen til sin egen identitet.

I sit oplæg udfordrede antropolog og adoptivmor Monica Pugholm Lorenzo denne traditionelle tankegang og opfordrede adoptanter til at stille spørgsmål om egen praksis og overveje, hvad familieskab betyder, og hvad en attraktiv fortælling om egen baggrund består af. I dag, hvor familier dannes på mange forskellige måder, kan en familie ikke defineres ud fra biologiske bånd, men ud fra forbindelser mellem mennesker. De forbindelser opstår gennem tid tilbragt sammen og gennem de konkrete udvekslinger, som en fælles hverdag er fuld af. Og de forbindelser er det, som udgør en moderne familie.

Erfaringer mangler

Direktør for DIA, Danish International Adoption, Robert Jonassen, fremhævede nødvendigheden af forskning, for tendensen med åbenhed i adoption er endnu forholdsvis ny. Derfor skal der høstes og deles erfaringer, inden man med sikkerhed kan sige, hvordan åbenhed i og om adoption takles bedst. Hidtil stammer det meste af den tilgængelige forskning i åbenhed i adoptioner fra nationale adoptioner i USA og Storbritannien, og det er den forskning, som helhedsanalysen af det danske adoptionssystem tager udgangspunkt i mht. åbenhed i adoption.

René Cromefeldt-Bie, adopteret og medlem af Adoption & Samfunds hovedbestyrelse, slog fast, at det er væsentligt at lytte til de adopterede og deres ønsker og erfaringer, når man indsamler viden.

Jens Damkjær tog Robert Jonassens opfordring op i sin afslutning, hvor han lovede, at Adoption & Samfund meget gerne vil være med til at samle og formidle viden om åbenhed i adoptioner, så nutidens og fremtidens adoptioner kan foregå på den bedst mulige måde. Og selvom ingen af de fremmødte politikere direkte tog handsken op, var der ingen, der var uenige i, at åbenhed i adoption er et område, der skal belyses yderligere.

Ikke altid let med åbenhed

I den efterfølgende paneldebat var flere politikere mødt op for at give et bud på, hvordan rammerne for åbenhed i adoption kan komme til at se ud, hvis og når åbenheden bliver den officielle norm for adoptioner i Danmark.

Men to politikere udtrykte, at de rammer bliver svære at sætte: Trine Torp fra SF slog fast, at enhver situation er unik, for ethvert barn er unikt, og der kan derfor ikke opstilles normer for den rigtige adoption.

Trine Bramsen fra Socialdemokraterne pointerede, at det aldrig kan blive en pligt at skabe åbenhed i adoption, fordi der ikke altid er tilgængelig viden om et barns baggrund, og mulighederne for åbenhed er forskellige.

Flere politiske stemmer bød ind med bekymringer om åbenhed i adoption. Fra DF's Susanne Eilersen lød en opfor-

dring til, at man støtter de adoptivforældre, som er nervøse for, hvad åbenhed kan betyde for relationen til deres adopterede barn. Fra salen udtrykte flere debattører, at man skal være opmærksom på, at forholdet mellem adoptivforældre og oprindelige forældre altid er ulige, og at åbenheden altid vil ske på adoptivfamiliernes præmisser.

Flemming Bøchmann Andersen, konsulent, og Niels Barkholt, næstformand i Dansk Socialrådgiverforening, fortalte, hvordan danske børn, der tvangsadopteret, ikke har nogen lovfæstet ret til at vide noget om deres oprindelige forældre. Derimod har de oprindelige forældre ret til vide noget om barnet. Dette ulige forhold ville de to oplægsholdere gerne lave om på, så barnets ret til viden sikres, og den tanke var der opbakning til i salen.

AB

Adopterede børn trives bedre end plejebørn

De britiske socialmyndigheder har undersøgt, hvordan nationalt adopterede børn trives sammenlignet med børn i pleje. Og resultaterne viser, at adopterede børn har det overvejende godt og helt klart bedre end jævnaldrende børn, som bor hos plejefamilier.

- 100 % af de adopterede børn sagde, at der var et voksent menneske i deres liv, som de kunne stole på i alle situationer – sammenlignet med 88 % af de adspurgte plejebørn.
- 97 % af de adspurgte adopterede børn sagde, at deres adoptivforældre var opmærksomme på, hvordan de havde det følelsesmæssigt.
- 93 % af de adopterede børn sagde, at deres adoptivforældre var interesserede i, hvordan de klarede sig i skolen.
- Når de blev spurgt, hvor tilfredse de var med livet generelt, så svarede 75 % af de adopterede børn, at de var tilfredse eller meget tilfredse, og 88 % følte sig trygge.
- 63 % af de adopterede børn var meget optimistiske om deres egen fremtid, sammenlignet med blot 46 % af de børn, der havde tilbragt barndommen hos en plejefamilie.

AB

KILDE: FAMILYFUTURES.CO.UK

Sandheden om pigerne fra Kina

I mange år har en stor procentdel af de internationalt adopterede børn i Danmark været født i Kina, og i Danmark er langt de fleste af de adopterede kinesiske børn – omkring 95% – piger. Den almindelige forklaring var, at årsagen var Kinas beryggede etbarnspolitik, hvor staten kun tillod et par at få et enkelt barn. Den politik betød, sammen med en kinesisk præference for drengebørn, at mange kinesiske piger blev frigivet til adoption.

Den forklaring har mange tusindvis af adoptanter fået og accepteret, og i alt er 120.000 børn blevet bortadopteret fra Kina til Vesten. Men en adoptivmor og forsker, amerikanske Kay Ann Johnson, har undersøgt sandheden bag forklaringen, og i bogen 'China's Hidden Children' stiller hun nu spørgsmål ved flere aspekter af de kinesiske bortadoptioner.

Johnson har talt med snesevis af kinesiske forældre og har opdaget, at det har været etbarnspolitikken, ikke ønsket om en dreng, der har drevet familierne til at bortadoptere pigerne. Faktisk giver mange af de kinesiske forældre udtryk for, at de ønskede to børn, et af hvert køn, for at fuldende familien. Men myndighederne straffede familier, der forbrød sig mod etbarnspolitikken. Det kunne være med store bøder eller i nogle tilfælde fængselsstraf, tvangssterilisation eller tvungne aborter.

Når de fik barn nummer to, prøvede mange forældre at skjule barnet for myndighederne, og andre sendte deres andet barn til familie i andre provinser. Men de løsninger var usikre, da de skjulte børn ikke kunne opnå samme borgerlige rettigheder som andre børn og kunne derfor ikke gå i skole eller deltage i vaccinationsprogrammet. Og hvis nummer to barn i en familie blev opdaget, risikerede forældrene, at barnet blev fjernet. Det samme kunne ske, hvis myndighederne opdagede et barn, der var skjult hos familie eller bortadopteret lokalt. Alligevel var bortadoption til udlandet for langt de fleste familier en sidste udvej, og mange gjorde alt, hvad de kunne for at beholde deres barn.

Situationen med børn, der måtte skjules, og vestlige forældre, der gerne ville adoptere, har også betydet, at child traffickers har fået øje på et marked. Kinesiske børn er blevet bortført og tilbudt internationale adoptanter, og i mange tilfælde har de kinesiske forældre ikke vidst, hvad der var sket med deres barn.

Forfatteren Kay Ann Johnson gennemgår vidnesbyrd fra de kinesere, hun har talt med, og hendes pointe er, at vi gennem adoption fra Kina har været med til at støtte et umenneskeligt regime. Bogens budskab er, at vi i Vesten gennem årtier har accepteret en forklaring på adoption fra Kina, der lægger hele motivationen bag bortadoptionen hos de kinesiske forældre og i nogle tilfælde lokale myndigheder. Men Kay Ann Johnson opfordrer os til at rette blikket mod den nationale regering, som har muliggjort den systematiske krænkelse af de kinesiske forældres menneskerettigheder i forsøget på at gennemføre den restriktive fødselspolitik. I dag er etbarnspolitikken ophævet, og Kina står tilbage med en meget skæv kønsfordeling.

AB

China's Hidden Children af Kay Ann Johnson, University Of Chicago Press 2016, 224 sider, kan købes på amazon.com til omkring 100 kr.

Hul i hjertet – en bog om barnløshed

Denne antologi om ufrivillig barnløshed er sammensat med et kristent udgangspunkt, og bogen er redigeret af Steen Møller Laursen, som er landsleder af Indre Missions Familiearbejde. Bogen er tænkt som inspiration, trøst

og oplysning for par, der oplever ufrivillig barnløshed.

Første kapitel er skrevet af en præst og handler om de barnløse i Bibelen. Præsten mener, at Biblen kan hjælpe ufrivilligt barnløse ved at forholde sig til spørgsmålet »hvorfør?« Her formuleret som »Hvorfor, Gud?« Hvorfor barnløshed, når det er Guds vilje og et gudgivet behov hos mennesket, at vi skal formere os? Hvis man er troende kristen, er der givetvis meget trøst at hente i kapitlets udlægning af Guds mening med mennesket, men hvis man er kulturkristen, er der ingen hjælp at hente. Andet kapitel opremser de fysiske betingelser for ufrivillig barnløshed og muligheder for fertilitetsbehandling, igen ud fra et kristent synspunkt, men de fleste ufrivilligt barnløse vil allerede være grundigt orienterede om alle detaljer.

Rigtig interessant bliver bogen først, når den i anden del tager i fat i personlige beretninger om ufrivillig barnløshed. For enhver, der har været på de adoptionsforberedende kurser, kan sikkert huske, hvor meget ufrivil-

lig barnløshed fylder i psyken, og hvor vigtigt det er at bearbejde og dele oplevelserne med andre. Her er der beretninger om følelsen af fiasko, om jalousi og sorg, når andre får børn, og der er skyldfølelse over for en partner, hvis man selv er den ufrugtbare part i et forhold. Der er historier om at føle sig udenfor, når andre holder sommerferie eller fødselsdage, og om at blive lukket ude af et fællesskab.

Flere af de medvirkende beskriver, hvordan sorgen over den ufrivillige barnløshed bliver vendt til glæde, når beslutningen om adoption er taget. For alle de medvirkende, der ender med at adoptere, er det et personligt ønske om at få børn, ikke et kristent frelserkompleks, der er drivkraften. Hele vejen igennem er det de voksnes smerte og deres personlige behov, der er i fokus. Kristne vil måske kunne finde trøst i de mange referencer til Biblens ord. Men mange andre ufrivilligt barnløse vil kunne genkende sig selv i bogens historier, selvom de mange referencer til den kristne tro gør bogen mest relevant for andre troende kristne.

AB

Hul i hjertet – en bog om barnløshed, red. Steen Møller Rasmussen, Forlagsgruppen Lohse, 142 sider, 149,95 kr.

Diskriminationens dybe rødder

Hvorfor er racisme så svær at komme til livs? En delvis forklaring findes i Jørn Brøndals bog, 'Det sorte USA', som opridser de sortes historie og situation i det land, som påvirker kulturen i de vestlige lande så stærkt.

Brøndal minder om, at for godt 50 år siden levede sorte og hvide fuldstændig adskilte liv i store dele af USA, og at det kun er 150 år siden, at fire mio. sorte le-

vede som slaver. Brøndal kalder det »det amerikanske dilemma«, at den nation, i hvis forfatning der står, at alle mennesker er lige, diskriminerer mod mennesker, der ikke er født med hvid hud.

Brøndal er akademiker, og bogen er præget af akademikerens grundighed – på godt og ondt. Der er ingen hurtige forklaringer, men til gengæld er der mængder af historiske gennem-

gange og eksempler, der minder om, hvor hvidt et samfund USA traditionelt

er: Fx er der filminstruktøren D.W. Griffith, som huskes som en af de første filmkunstnere. Hans store publikumssucces, 'The Birth of a Nation', rummede det budskab, at de sorte ikke kunne administrere den frihed, som borgerkrigen havde givet dem.

'Det sorte USA' er relevant læsning for alle, der er interesseret i racisme, for bogen kortlægger, hvor dybt forskelsbehandlingen af sorte og hvide stikker i et såkaldt civiliseret samfund, og hvor langsomt tingene ændrer sig, selvom der er sket store fremskridt, mest markant ved valget af Barack Obama som præsident i 2008. Brøndal viser, hvordan en forholdsvis moderne præsident som Reagan stiltiende var med til at opretholde

Sydstaternes fortsatte diskrimination mod sorte. Politiets mange nedskydninger af sorte mænd er også symptom på, at sorte mistænkeliggøres af systemet, og i 2015 erklærede præsident Obama, at »nationens racemæssige historie stadig kaster sin lange skygge over os«. Ja, bogen handler om USA, ikke Danmark, men alle, der har tætte bånd til ikke-hvide mennesker i Danmark, vil få kuldegysninger ved gennemgangen af racismens dybe rødder i den vestlige kultur.

AB

Det sorte USA af Jørn Brøndal, Gads Forlag, 432 sider, 349,95 kr.

The Knot of King Gordius

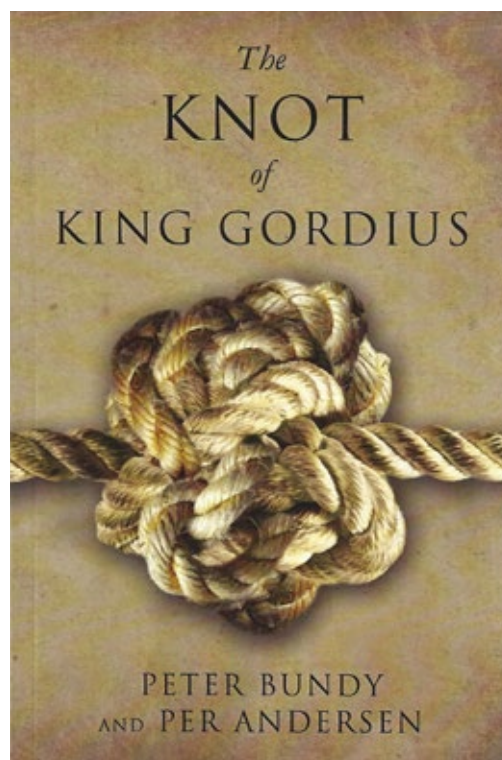
I 1939 rejser en 17-årig kvinde, Peg, fra Danmark til New York for at undslippe trusterne fra Nazi-Tyskland. Hvad hun ikke ved er, at hun er gravid. I USA føder hun en søn, men hun frygter sin egen fars vrede og skjuler sit barn for ham.

Da drengen er to år, forelsker Peg sig igen, men hendes forlovede er ikke klar til at få børn. Peg må vælge mellem manden og barnet. Plaget af angst for fremtiden vælger hun manden. Drengen bliver bortadopteret.

Mange år senere sporer Pegs søn, Peter Bundy, sine rødder og finder den danske familie, han aldrig har mødt. Det er denne familiekronike, der danner bogens fortælling, og titlens gordiske knude er Pegs valg mellem sønnen og manden.

Bogen opridser samfundets forventninger og normer i krigsårene og skildrer, hvordan en ung, enlig kvinde i et fremmed land, som var i krig, havde ikke noget sikkerhedsnet. For hende var bortadoption et svært, men nødvendigt valg. Hun kunne simpelthen ikke være sikker på, at hun ville kunne forsørge sit barn. Men det ville adoptivforældre kunne.

Bogen er interessant, fordi den med alt tydelighed viser, hvor vanskelige kår, enlige kvinder lever under i samfund uden socialt sikkerhedsnet, og hvor høj en pris kvinder nogle gange må betale for kærlighed – en pris, som deres børn også må betale.

'The Knot of King Gordius' er selvudgivet og ikke vanvittig godt skrevet. Fortællingen ville have haft godt af en professionel journalist til at stille de kritiske spørgsmål og en dygtig redaktør til at sortere i stoffet. Men bogen er alligevel læseværdig for dens skildring af en tid og nogle vilkår, som var virkelighed for nogle få årtier siden i Vesten, og som stadig er virkelighed i dag andre steder i verdenen.

AB

The Knot of King Gordius af Peter Bundy og Per Andersen, 256 sider, kan købes på [amazon.com](https://www.amazon.com) til omkring 100 kr.

OMTALE

Lang vej hjem

I Indien bliver et femårigt barn væk fra sin familie og ender hos et ægtepar i Tasmanien. Det skete for Saroo Brierley. Da han faldt i søvn på et indisk tog og vågnede op i en fremmed storby, kunne han ikke forklare, hvor han kom fra. Efter flere uger som gadebarn i Kolkata havnede han på et børnehjem.

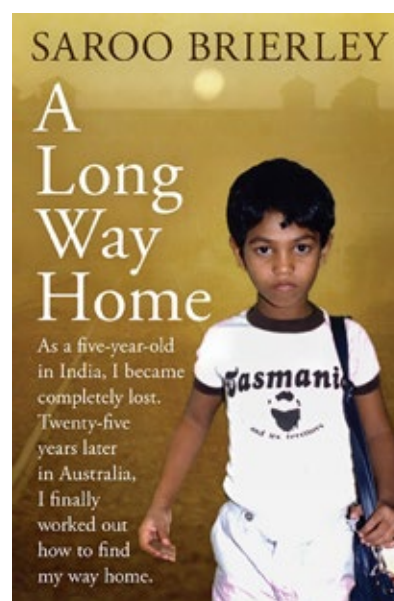
Herfra blev han adopteret af et australsk ægtepar og havde et godt liv i Tasmanien, men kunne huske sine første år og sin første familie. Som ung brugte han Google Earth til at lede efter et sted, han kunne genkende. Det

lykkedes, og 25 år efter den skæbnesvangre togtur finder han endelig hjem.

Bogen er en rigtig feel-good-fortælling om at overvinde livets udfordringer. Der er ingen skurke, men masser af følelser og optimisme. Læs den, hvis du har brug for at blive mindet om, at verden er et okay sted.

AB

A Long Way Home af Saroo Brierley, Penguin Australia, kan købes på amazon.com til ca. 100 kr.

Historie om USA's togbørn

»The Orphan Train Movement« var en anerkendt social indsats, som fragtede forældreløse og udsatte børn fra de tætpakkede byer i det østlige USA til plejefamilier i landbrugssamfundene i Midtvesten. Tog proppet med børn kørte mellem 1854 og 1929 og flyttede omkring 200.000 børn fra den ene ende af landet til den anden.

Romanen 'Pigen uden navn' er en fiktiv gengivelse af et af de børns skæbner. I nutiden lever den 17-årige Molly selv som udsat barn. Hun bor hos en plejefamilie, hvor hun hverken får kærlighed eller forståelse. Molly skal aftjene samfundstjeneste og bliver sat til at rydde op på loftet hos den 91-årige Vivian. Undervejs støder Molly på spor fra Vivians fortid, og det sætter gang i en fortælling om den fattige pige Niamh fra Irland, om udnyttelse af børn som arbejdskraft og om børn, hvis barndom og identitet bliver taget fra dem.

'Pigen uden navn' er fiktion, men mange af de temaer, som bogen berører, dukker op i nutidens debat om adoption. Spørgsmål om børns ret til at blive hørt og beholde deres identitet, plejefamiliers krav om taknemmelighed og skyggesiden af humanitært arbejde er alt sammen aktuelle emner. Bogens titel henviser til, hvordan pigen Niamh får et nyt navn, som ikke klinger irsk, hver gang hun kommer til et nyt sted. Den diskrimination og racisme, som de fattige irske indvandrere mærkede, trækker også tråde til nutidens racisme, selvom det i dag oftere er hudfarve eller udseende, og ikke fødeland, der er omdrejningspunktet.

'Pigen uden navn' er værd at læse, hvis man har lyst til at se adoption i et større historisk perspektiv. Bogen minder os om, at mennesker kan komme til at gøre hinanden fortræd i den bedste

mening – det gælder for de historiske, velgørende børnetransporter og for nutidens plejefamilie. Alligevel er det en optimistisk roman, der drives frem af en stærk historie, så den er ikke tung, selvom emnet er barsk.

AB

Pigen uden navn af Christina Baker Kline, oversat af Birgitte Brix, Gads Forlag, 326 sider, 249,95 kr.

ANMELDELSE

Hvadoption? En podcast om adoption

To kommende adoptanter, ægteparret Rune K. Drewsen og Mimi Larsson, er godkendt til adoption og venter på at blive matchet med et barn. De har brugt noget af den årelange ventetid på at lave en podcast om adoption.

Initiativet skal have ros, fordi parret deler deres overvejelser i en podcast, som måske bedst kan kaldes en 'work in

progress', fordi de netop endnu ikke har adopteret, og det derfor er en abstrakt adoption, de drøfter. Ikke, at alle be-

tragtninger er naive: Parret ønsker en åben adoption, fordi de gerne vil kunne se deres barns første forældre i øjnene

INTERVIEW

Bag podcasten Hvadoption?

Mimi og Rune skal adoptere et barn født i Thailand, og de har lavet en podcast, hvor de deler deres tanker og overvejelser om adoption fra udlandet.

AF ANNA BRIDGWATER

På Nørrebro i København sidder et ægtepar og venter på et barn. For tre-fire år siden gik de i gang med at søge om godkendelse til adoption af et barn fra udlandet, og nu er de to år inde i de cirka tre års ventetid, som der er for et barn fra Thailand. Alle, der er involveret i adoption, har mange overvejelser af meget forskellig art undervejs, og Mimi og Rune har valgt at dele mange af deres tanker i en podcastserie, hvor de taler om forskellige emner, der alle handler om adoption.

Hvorfor laver I podcasten?

Der er to årsager. Vi synes ikke, det er nemt at finde helt opdaterede informationer om, hvordan andre oplever adoption, og vi opdagede, at mange mennesker faktisk ingenting ved om, hvordan adoption foregår i dag. Så det er noget med at få udbredt kendskab til denne verden. Både blandt folk uden for og inden for adoptionsmiljøet er det meget forskelligt, hvor reflekterede folk er. Den anden grund er, at vi synes, at der mangler et forum, hvor man

kan tale om disse ting, uden at det bliver til en diskussion. Der er Facebook, men der mangler et sted, hvor der er taletid til forskellige erfaringer, uden at alt skal debatteres og udfordres. Ikke, at vi ikke vil debattere, men vi savnede et rum, hvor alle udsagn ikke skal udfordres, så snart de er sagt. Der mangler et forum, hvor man bare kan tale sammen, og hvor der er plads til det. Vi har lagt ud med vores egne erfaringer og holdninger, men andre har deres egne erfaringer og holdninger, og dem er vi også åbne overfor. Man kommer nemt til at gå alene med sine tanker om adoption, og når man venter så længe, som man gør, så er det lang tid at gå med sine tanker. Så det er også en måde at beskæftige sig med adoption og snakke om det på.

Hvordan er jeres podcasts blevet modtaget?

Det har været skønt at få tilbagemeldinger. Det har overrasket os, at folk i vores netværk, som ikke er involveret i adoption, kommer og siger, at de har hørt podcasten og synes, det er spændende. Der er jo fare for, at vi får et rap over snuden, for det er jo sårbare emner. En enkelt gang har

og vide, at barnet hverken er bortført eller solgt. De har gjort sig overvejelser om, hvordan en åben adoption kan komme til at se ud i virkeligheden, og de er klar over, at virkeligheden ikke nødvendigvis former sig efter deres ønsker.

Af og til kunne de godt bore dybere i de spørgsmål, de selv rejser. Fx i spørgsmålet om de penge, adoptanter betaler. Parret accepterer de umiddelbare forklaringer på, hvad pengene bliver brugt til uden at overveje – i hvert fald ikke i podcasten – om nogle beløb i nogle tilfælde havner hos børnehøstere eller i andre private lommer.

Men de manglende kritiske spørgsmål om penge eksemplificerer, hvor svært det er for adoptanter at være kritiske: Der er jo monopol på adoption

i Danmark, der er begrænsede oplysninger om samarbejdet med de lande, vi adopterer fra, og ingen vordende adoptanter kan have lyst til at rejse for mange kritiske spørgsmål mod det system, der skal få deres ønske om et barn til at gå i opfyldelse. (Og når adoptanter først har et barn, har de for travlt med barnet til at rette kritik mod systemet ...)

Når det er sagt, så er det prisværdigt, at parret har lyst til at dele deres adoptionsproces i en form, der minder om hyggelige samtaler, men som sagtens kan sætte tanker i gang hos lytterne. Podcasten skal også have ros for ikke at fortabe sig i de individuelle skæbner, men i stedet prøver at se på processen som helhed. Hvis parret fortsætter med at podcaste, også når de får et barn i forslag og derefter

rejser ud for at hente det, vil det blive interessant at følge med i, hvordan deres holdninger og tanker formes af tiden. Foreløbig (i september 2016) er syv afsnit og et introafsnit tilgængelige.

Lige en personlig anke til sidst: Parret og de gæster, de inviterer med på podcasten, har den moderne vane med bruge præpositionen »på« i tide og utide. De siger »nysgerrig på« og »lytte på« så ofte, at det for denne lytter bliver en smule distraherende. Men det er måske bare mig, der ville foretrække »nysgerrig efter« og »lytte til«. ■

Find podcasten Hvadoption? gratis på iTunes eller på www.hvadoption.dk.

AB

vi oplevet, at nogle var meget kritiske over for podcasten på Facebook. Der er mange, der har rigtig meget på spil, og på de sociale medier har folk ofte en meget personlig agenda. Så vi har med vilje ikke delt podcasten alle vegne på de sociale medier. Vi har ikke nogen interesse i at smide podcasten i hovedet på folk, som bare bliver provokeret. Det er et tilbud til folk, der har lyst til at lytte.

Hvordan har jeres holdninger og tanker ændret sig undervejs?

Vi har fra starten måske været usædvanligt bekymrede om adoptionssystemet, for vi har været bevidste om, at der sker nogle rigtig uheldige ting rundt omkring i verden. Derfor har vi gjort en masse ud af at prøve at undersøge de lande, vi har overvejet at adoptere fra, og har prøvet at finde ud af, hvor forholdene var i orden.

Vi har fra starten sagt, at vi var åbne over for åbne adoptioner, og på det punkt er mit syn måske blevet udfordret en smule. Hvis åben adoption bliver en legitimering af, at man fjerner børn fra en fattig, men ellers velfungerende familie, så er det heller ikke en god ide. Men hvis der er åbenhed, så vi kan gå ind i adoptionen med åbne øjne og måske i sidste ende være med til at skabe transparens i hele adoptionssystemet, så er det en god idé. Så kan åbne adoptioner være en løsning. Vi skal finde ud af, hvordan de kan fungere. Især når vi hører fra de mange førstefamilier i lande, hvor man har en anden kulturel opfattelse af, hvad adoption er ... så er vi nødt til at diskutere, hvad adoption skal være, og tage deres synspunkter med i betragtning.

Fortsætter I med at podcaste?

Ja. Der kommer et afsnit om tilknytning, hvor jeg taler med min (Mimis) mor, som er børnepsykolog. Så kommer der en opfølgning med Ditte, som var med i et tidligere afsnit, og som nu har hentet barn. Vi arbejder også på et afsnit, hvor jeg taler med voksne, som er adopterede, og en voksen, der har bortadopteret. ■

Mimi og Rune står på venteliste til at adoptere et barn fra Thailand, og de deler deres tanker og følelser i podcasten Hvadoption?

RACISME

Adopterede med mørk hud tilhører en synlig minoritet. De kan aldrig skjule sig i mængden, og alle, de møder på deres vej, har forestillinger om, hvem de er – forestillinger, som både kan være positive og negative. Vi har sat fokus på, hvordan det er at leve med mørk hud i Danmark.

Diskrimination i den bedste mening

En mørk hudfarve kan være en belastning, og det skal danske adoptanter forstå, hvis de vil støtte deres børn bedst muligt.

AF ANNA BRIDGWATER

Mennesker, der ser anderledes ud, oplever forskelsbehandling i Danmark. Hvis racisme betyder en ideologisk funderet, negativ holdning over for grupper af mennesker med et udenlandsk udseende, så er det nok forkert at sige, at alle adopterede med et ikke-europæisk udseende oplever racisme hver dag. Men den kendsgerning, at man ser synligt anderledes ud, følger med den adopterede hele livet og har konsekvenser. Ingen, der lever med ikke-hvid hud i Danmark, kan undgå konstant at blive mindet om, at de ser anderledes ud end normen.

Mira Skadegaard Thorsen er Ph.d.-stipendiat på Institut for Læring og Filosofi på Aalborg Universitet, København. Hun har i mange år beskæftiget sig med emnet diskrimination og forsker nu i social eksklusion og strukturel diskrimination. Det vil sige, at hun beskæftiger sig med udelukkelse fra fællesskaber og med, hvordan forskelsbehandling af minoriteter er indlejret i hverdagens institutioner, omgangsformer og normer.

»Jeg har beskæftiget mig meget med synlige minoriteter,« fastslår hun. Mira Skadegaard Thorsen har interviewet mange unge mennesker i forbindelse med sit arbejde, og hun er sikker på, at det at se anderledes ud har omkostninger i Danmark. Derfor siger hun også: »Når man adopterer et barn med en anden hudfarve end hvid, så er det supervigtigt at sætte sig ind i, hvad det vil sige at være racialiseret i en europæisk kontekst.«

Racialiseret betyder, at man bliver set ud fra et racemæssigt perspektiv. Andre mennesker ser og vurderer altid personen med »racebriller« på.

Som den redaktør, som sagde om sin koreanskfødte assistent: »Hun har sin races iboende flid.« Han mente det sikkert som en kompliment, men han så assistenten som en repræsentant for alle koreanere, ikke som et individ. Og et påduttet karaktertræk på en opfattet race er lig med racisme, selvom det er positivt ment, mener Mira Skadegaard Thorsen.

Minoriteter

Alle mennesker i Danmark med en mørk hudfarve vil opleve, at andre opfatter dem som en del af en minoritetsgruppe på grund af deres udseende. Omgivelserne har bestemte forestillinger om, hvordan de mørkhudede er: Ser de asiatiske ud, kan de sikkert lide ris. Er de født i Afrika, har de nok rytme i kroppen, og så videre. Nogle adoptivforældre vil helst stikke hovedet i busken og lade, som om deres adopterede barn ikke har et anderledes udseende, men det er ikke nogen god løsning, siger Mira Skadegaard Thorsen.

»Når man nivellerer det ved at sige, at man selv er farveblind, så tilside-sætter man problemet. Det er enormt svært og kompliceret, men man har et stort ansvar.«

Adoptivforældre er forpligtede til at rumme og anerkende det barn, de bliver betroet. En del af opgaven med at rumme det enkelte barn handler om at anerkende, at barnets oplevelse af virkeligheden ikke nødvendigvis svarer til ens egen. Så hvis ens adopterede barn oplever, at det at se anderledes ud end flertallet spiller en rolle, så spiller udseendet en rolle.

»Det er supersvært at forstå det. Men man kan være ydmyg og aner-

kende, at den andens oplevelse er, som den er.«

Det er ubehageligt for forældre at erkende, at livet ikke altid er let for et mørkhudet adoptivbarn, og at man som forældre er magtesløse. Og det kræver lidt mod til at se på noget, som er ubehageligt, men det er vigtigt, siger Mira Skadegaard Thorsen.

»Når vi laver minoritetsforskning og taler med mennesker, så hører vi, at folk har behov for at få valideret deres oplevelse. Det værste er at sige 'Du overreagerer, det er ikke rigtigt.'«

»Det værste er at sige 'Du overreagerer, det er ikke rigtigt.'«

At feje den adopteredes oplevelse til side er faktisk skadeligt for vedkommendes psyke. For når en velmenende hvid europæer siger, at den anden overreagerer, så sker der et sammenstød mellem to virkeligheder: Den, der har oplevet diskrimination, og den, der ikke tror, diskrimination finder sted. Hvis oplevelse er så den rigtige? Hvis det sammenstød sker i familien, så får det adopterede barn en oplevelse af, at dets virkelighedsopfattelse er forkert, eller at forældrene ikke er til at stole på.

Dårlig samvittighed hjælper ikke

Som Mira Skadegaard Thorsen siger, så er det svært for mange danskere at acceptere, at alle ikke har lige vilkår i Danmark:

»Vi har en lighedsideologi, vi mener, der er lighed mellem folk, og vi har traditionelt en selvforståelse, der skaber en myte om lighed – og lighed og ensartethed smelter sammen. Vi har et problem med, at alle ikke har det, som vi har det. Der er vis sandhed i lighedsideologi, for der er en høj grad af lighed her i landet, men det er ikke hele sandheden.«

Danske borgere er ikke lige eller ens, og diskrimination sker. Men Mira Skadegaard Thorsen siger, at det er overflødigt og meningsløst at have dårlig samvittighed, hvis man kommer til at optræde diskriminerende.

»Det er ikke kun dig, der har fejlet. Det er indlejret i samfundets strukturer. Det er en del af dit sprog, din uddannelse, dine normer. Man kommer til at jkke i spinaten, men sig undskyld. Det er vi ikke ret gode til her i landet.«

Små påmindelser om, at man er anderledes

Et ord, der ofte dukker op, når man taler om diskrimination og racisme, er ordet mikroaggression. Mikroaggression er korte hverdagsudvekslinger, der indeholder et negativt budskab til bestemte individer på grund af den gruppe, vedkommende ser ud til at tilhøre. Budskabet behøver ikke være stærkt negativt – det er jo mikroaggressioner – men det er en lille påmindelse om, at samfundet ser lidt anderledes på en. Mira Skadegaard Thorsen forklarer:

»Den klassiske er 'hvor kommer du fra?' Der er den antagelse, at man ikke kan være dansk, hvis man ser ud på en bestemt måde. En anden udbredt oplevelse er at blive bedt om ID, når man skal betale. Eller i lufthavnen. Selvom synlige minoriteter har dansk pas, så bliver deres pas kigget på længere. En anden klassiker er 'du er mere dansk end en dansker', hvor man bliver talt til, som om man ikke var dansker, som om man kun var sin oprindelse. Der kan også være familiemedlemmer, der udtaler, at de hader de fremmede, der kommer til landet, mens deres eget barnebarn er noget andet.«

Ikke-hvide adopterede børn bliver ofte mindet om, at de ikke er som deres kammerater:

»Det sker på mange måder: 'Hvor kommer du fra?' 'Hvorfor ser dine øjne

sådan ud?' Antagelsen er, at du ikke kan være rigtig dansk, når du ser sådan ud, og hele tiden skal barnet gøre rede for, hvorfor det ser sådan ud,« siger Mira Skadegaard Thorsen.

Den slags mikroaggressioner oplever ikke-hvide mennesker konstant. Ofte bliver der sagt noget i den bedste mening, men ordene fremhæver alligevel forskellen mellem den ikke-hvide og de andre:

»Når skolen forsøger at imødekomme dem, så bliver børn nogle gange mødt med en imødekommethed, som er mere ekskluderende end inkluderende. Skolen vil gerne favne og særliggøre barnet, men unge og små børn vil bare være ligesom de andre. Så når vi gør de små ting for at imødekomme børnene, så udpeger dem som anderledes. Et andet problem er eksotisering: 'Hvor er det spændende, du er født i Kina!' Men barnet vil ikke være spændende, barnet vil være og er lige-

Mikroaggression

Mikroaggressioner foregår ofte ubevidst og foretages ofte af velmenende medlemmer af den dominerende kultur. Mikroaggressioner adskiller sig fra åbenlyse og bevidste racistiske handlinger eller udsagn, fordi de mennesker, der står bag mikroaggressionerne, som regel ikke mener noget ondt med det; de er ikke ideologisk motiverede, og de er ubevidste om, at de sårer andre.

som de andre. Det skaber en andethed. Skolelærerne kommer til at gøre det forkerte i den allerbedste mening. Men de har svært ved at gøre det bedre.«

Spejlbilleder

Det er ikke kun i mødet med skolen, men også i litteratur og medier, at transracielt adopterede børn lærer, at de ikke er

Mira Skadegaard Thorsen er forsker i social eksklusion og strukturel diskrimination på Aalborg Universitetscenter.

som deres klassekammerater. Det lærer de også, når de ser nogle, der ligner dem selv, for de eneste billeder de ser af børn, der ligner dem selv, er børn i eksotiske og fremmede omgivelser:

»Når børnene ser børn, der ligner dem selv i børnebøger, så er det sorte børn i hytter, asiatiske børn i rismarker osv. Det betyder en del for børns udvikling, medmindre man kan tale om det i trygge rammer.«

Der er tale om racial spejling, forklarer Mira Skadegård Thorsen.

»Hvad vi ser, når vi ser nogle, der er som os selv, betyder meget mere, end vi regner med. Det ved vi fra udenlandsk forskning, der enstemmigt fortæller, at det er vigtigt, at man ser sig selv repræsenteret i dagligdagen: I TV, på gaden, i film, selv i emojis! Man er overrasket over, hvor meget det betyder. Børnene integrerer omverdenens billede af sig selv i deres selvforståelse og i den måde, de ser verden. Alle dem, jeg har interviewet, har sagt, at de bliver irriteret over den repræsentation af mennesker, der ligner dem selv.«

Her kan adoptivforældre gøre en forskel ved at sørge for, at deres transraciale adopterede barn ser positive billeder af mennesker, der ligner dem selv – både levende mennesker og i medierne.

Når ikke-hvide børn mangler positive billeder af mennesker, der ser ud, som de selv gør, er der risiko for, at de overtager andres fordomme om mennesker, der ligner dem selv:

»De mørkhudede adopterede børn lærer hos deres danske forældre, at de tilhører majoriteten, fordi det gør i de i kraft af adoptionen. Men barnet har en krop og et udseende, som tiltrækker et andet blik. De bliver ikke set på som de andre. De bliver konfronteret med, at deres krop står i kontrast til det normale,« forklarer Mira Skadegård Thorsen.

Den uoverensstemmelse mellem den adopteredes virkelighed i familien og den virkelighed, han eller hun møder ude i samfundet, kommer fx til udtryk, når en mørk adopteret fra Colombia eller Indien ikke kan komme ind på klubber eller lignende, fordi han ligner arabiske andengenerationsindvandrere. Den adopterede føler sig dansk, men bliver opfattet som noget fremmed.

»Det gør, at de skaber en afstand til sig selv, fordi de har lært at se verden gennem hvide øjne. De har lært at se sig selv som noget andet end den, de er,« siger Mira Skovgård Thorsen.

Positiv diskrimination

Mange hvide europæere tænker sikkert, at de også gerne vil have en brun hud, for det er så pænt. Det mener det som en kompliment, når de fremhæver en adopteredes anderledes udseende. Men det er stadig diskrimination, påpeger Mira Skadegård Thorsen:

»Diskrimination kan sagtens udtrykkes positivt, og mange hvide siger 'lad være med at være så nærtagende', hvis den adopterede ikke bryder sig om det. Men det er fremmedgørelsen, der skaber problemet. Den kvindelige racialiserede krop bliver eksotiseret og seksualiseret. Man møder det, der er ment som komplimenter, men som reducerer skønheden til kroppens tegn.«

»Hvad vi ser, når vi ser nogle, der er som os selv, betyder meget mere, end vi regner med.«

Det gælder fx den caribiskfødte kvinde, som fik at vide af en mandlig kollega, at hun sikkert var vældig fræk i sengen. Den situation kan umuligt have en positiv udgang for kvinden:

»Hun kommer i et 'double bind': Hun hører noget ubehageligt, men det var venligt ment. Hvis hun siger fra, er hun en 'bitch', men accepterer hun det, accepterer hun at blive stereotypet opfattet som et meget seksuelt og eksotisk væsen. Det gælder også sorte danske drenge, der bliver jagtet af danske kvinder. Det er et dilemma, for hvorfor skulle de pibe over det? Men vil de kun reduceres til at være sort?« spørger Mira Skadegård Thorsen retorisk.

Mange adoptivforældre synes, de har fået verdens dejligste børn og kom-

mer til at bruge kærlige udtryk, der fremhæver barnets anderledes udseende: Nougatmus, chokoladefrø, honningkys eller lignende. Mira Skovgård Thorsen siger ikke, at det altid er problematisk at bruge de udtryk, men hun synes, man skal tænke sig om, inden man gør det:

»Diskrimination foregår med de bedste intentioner med, hvad man selv synes, er positivt. Men man tænker ikke på, hvad der er i spil, når man fremhæver barnets anderledeshed. Det skaber en gråzone med uklare konsekvenser. Hvis du har en god dialog med dit barn og en god forståelse for de ting, så vil du nok ikke gøre det for ikke at reducere barnet til sin farve.«

Mira Skadegaard Thorsen synes heller ikke, det er en god ide at få barnet med på ideen om, at det er ok at blive kaldt chokoladeknap, selvom det er kærligt ment.

»Hvis man prøver at overtale barnet til, at flertallets holdning er den rigtige, så negligerer man barnets virkelighed.«

Med andre ord: Lærer barnet, at »Her i Danmark er 'chokoladeknap' et sødt kælenavn«, så overhører man, at barnet måske har en mindre positiv oplevelse af at være mørk, samtidig med, at man fremhæver det anderledes.

Med alle de fælder, man kan falde i som hvid europæer og adoptivforælder, virker det umuligt at smide sin diskriminerende adfærd fra sig. Men man kan sagtens udvikle sig og lære at tage hensyn til barnets virkelighed, mener Mira Skadegaard Thorsen:

»Man kan gøre sig klogere. Der er skrevet en masse om emnet. Og jo klogere man er, jo bedre kan man validere den andens oplevelse.« ■

Se mere ...

Hvis du vil se en film, der viser, i hvor høj grad danske børn lærer at se på hvid hud som det normale og ønskværdige, kan du se Hassan Preisslers korte dokumentarfilm »Dukketesten« fra 2008. Her siger både lyshudede og mørke børn, at den hvide dukke bare er den smukkeste og sødeste. Find den på YouTube.

PERSONLIG FORTÆLLING

Mine reaktioner har ændret sig

René Priyadarshan Beck Bjerregaard på 31 er født i Sri Lanka og bor i dag i Odense. Han har utallige gange oplevet mikroaggressioner og har til tider også oplevet rendyrket racisme. Her skriver han selv om, hvordan han har lært at takle de ubehagelige situationer.

AF RENÉ PRIYADARSHAN BECK BJERREGAARD

»Jeg har taget mange kampe i forhold til den normaliserede racisme i kultur og sprog – også kendt som mikroaggressioner. Men jeg har også måttet finde mig i en hel del, både direkte og indirekte.

Jeg har, siden jeg var helt lille, skullet forholde mig til skældsordet 'neger' og finde ud af, hvordan at jeg skulle reagere på brugen af det skældsord, hvad enten det så blev sagt direkte til mig og om mig, var vendt mod andre eller indgik i en objektiv diskussion om racistiske skældsord og brugen af disse.

Jeg har herigennem været igennem en længere reaktionsmæssig rejse, som kan deles op i tre forenklede dele. Da jeg var barn omkring skolestart, reagerede jeg udadvendt med vold, da en gruppe ældre børn kaldte mig 'negerdukke'. Jeg og nogle kammerater, og kammeraternes ældre brødre, jagtede og tævede dem. Da jeg blev ældre og voksede op, nærmere bestemt fra 10-12-årsalderen og op i starten af 20'erne, vendte mit reaktionsmønster 180 grader, da jeg helt holdt op med at reagere udadvendt. Det betød dog ikke, at jeg ikke følte ubehag, når diverse racistiske skældsord blev brugt. Jeg reagerede bare indadvendt med en følelse af frustration, afmagt og vrede. Da jeg så nåede op i midten af 20'erne, begyndte jeg stille og roligt at reagere udadvendt igen, denne gang var det dog på en fredelig måde.

Jeg reagerede ved at debattere emnet med folk, hvor mine 'våben' ikke længere var mine hænder, fødder eller indadvendt stille-tien, men derimod viden, rationalitet, analytisk tilgang osv., og det er den tilgang, som jeg stadig praktiserer. Når jeg kigger tilbage på denne reaktionsmæssige rejse, så er der ingen tvivl om, at min nuværende måde at reagere på er den bedste.

Når jeg kigger på de to andre måder, som jeg før reagerede på, så har den voldelige og den indadvendte tilgang aldrig gjort mig eller andre noget godt, tværtimod. Det betyder dog ikke, at jeg altid får medhold, når jeg anvender min nuværende tilgang og tager debatten med folk, men forhåbentligt formår jeg at få folk til at tænke over og genoverveje deres argumenter, holdninger og tilgange til emnet. Derudover skal det siges, at der på trods af mine forskellige reaktionsmåder har været (og stadig er) flere situationer, hvor jeg enten ikke har nået at reagere eller ikke har orket at reagere.« ■

René Priyadarshan Beck Bjerregaard

KLUMME

Banana Republic

»Korea-trolde«, »Skænvøje«, »Risnasker« og »Din lille kineser« er alle sammen ord, jeg har hørt adoptivforældre omtale eller tiltale deres adopterede børn med.

AF JOAN RANG CHRISTENSEN

Spørgsmålet om racisme i adoptivfamilierne er særdeles tabubelagt. Ansøgere til adoption bliver ikke screenet for racisme, og det er heller ikke blevet undersøgt, hvor mange af os der vokser op med racisme i vores familier ved siden af den racisme, som findes i samfundet.

Jeg er opvokset i en mindre provinsby på Sjælland i 70'erne og 80'erne. Jeg har oplevet racistiske tilråb på gaden fra før, jeg kom i skole, og efter bare 2 års skolegang måtte jeg skifte skole på grund af racisme. Det var der bare ingen, der kaldte det dengang af den simple årsag, at man ikke vidste, hvad det var. At det var dét, det var.

De fleste af os vokser op i hvide miljøer. Det vil sige; vi vokser op i hvide familier, går på hvide skoler, bor i hvide byer, tager uddannelser på institutioner med fortrinsvis hvide elever og hvide undervisere, og senere får vi arbejde på hvide arbejdspladser.

I de fleste sammenhænge er vi de eneste ikke-hvide personer. Vi vokser op i en kultur, hvor der faktisk er en hel del, der ikke ved, hvad racisme er, og som har svært ved at forestille sig, at hudfarve kan have nogen som helst betydning.

Jeg er sikker på, at min egen erfaring med racisme har fået mig til at opfinde en psykolog med speciale i racisme i det radiostykke, jeg skrev i vinteren 2015. Hun får lov til at sige noget af det, jeg ville ønske, at der havde været nogen, der havde sagt til mig, da jeg var barn. Hun siger blandt andet:

»De fleste mennesker forbinder racisme med noget, der foregår i historiebøgerne. Slaveri, apartheid, antisemitisme og så videre. Men den racisme, de adopterede fortæller om,

handler ofte om 'micro-aggressions'. Det er alle de små kommentarer, en henkastet bemærkning, et særligt blik eller en vittighed, som fortæller dig, at du ikke er som de andre. Sammen med den strukturelle racisme; at ikke-hvide oftere bliver stoppet af politiet, nægtes adgang til diskoteker, i jobkøen eller på boligmarkedet og så videre, eller yderst sjældent er at finde i film som andet end stereotyper; alt det er med til at fortælle dig, at du er anderledes. At du ikke er så god som de andre. Så klog eller værdig som dem. Hvor banalt eller 'småt' det end lyder, kan de her små kommentarer faktisk være både nedbrydende og ødelæggende.«

Den danske kultur har pr. definition besluttet, at den ikke er racistisk. Derfor er racistisk vold stadig til diskussion. Hvis man har været udsat for racisme, bliver man mødt med tvivl og spørgsmål: »Er du nu sikker på, at det er racisme?«, »Er du sikker på, at det ikke bare er dig, som har misforstået situationen?«, »Er det så slemt?« »Var det ikke bare for sjov ... ?« Vi tror ikke på, at racismen er virkelig. Eller at den er så voldsom, som den er.

Som racialiserede minoriteter kan vi ikke selv vælge, hvornår vi vil lade vores minoritetsområde være synligt for omverdenen. Vi kan ikke tage vores hudfarve eller hår eller øjne af. Og vi ved aldrig, hvornår racismen kommer. Enhver situation kan pludselig vende og bliver racistisk på en enkelt bemærkning. Det kan være svært at håndtere, for de færreste danskere kan lide at få at vide, at de har været racistiske. Hvis man tillader sig at tale om problemet, bliver man problemet.

Vi bliver flyttet fra én racialiseret kontekst til en anden. Mange gange vokser vi op uden voksne, der kan hjælpe os med at forstå, hvad det er, der foregår. Alene det, at være den eneste *person of colour* i en familie, som måske aldrig har talt om racisme før, som ikke forstår det, bagatelliserer det eller bliver vrede eller kede af det.

For mange adoptivforældre har aldrig nogensinde skænket racisme en tanke. De er hvide og har aldrig behøvet det. De ved ikke, hvordan de skal hjælpe det barn, de har adopteret, med at håndtere racismen, og mange gange ved de heller ikke, at de selv udøver racistiske handlinger. Blandt andet gennem små kælenavne, som kan være nok så kærligt ment, men som kan gøre så fandens ondt. ■

Joan Rang Christensen

Denne tekst blev første gang bragt som en klumme i Korea Klubbens medlemsblad Ch'ingu. Den podcast, 'Når jeg engang kommer hjem', som Joan Rang Christensen omtaler i klummen, er et stykke radiodrama skrevet af hende og bragt på DR i perioden marts-september 2016.

Racismen ligger i det, der bliver sagt

De færreste er erklærede racister, men alligevel afslører meget af hverdagens snak og dialog, at alle ikke bliver behandlet lige i Danmark.

AF ANNA BRIDGWATER

Karoline Sofie Lee er 33, født i Korea og opvokset i Midtjylland. I dag er hun Cand. Mag i sprogpsykologi og skuespiller og arbejder med kommunikation og salg på teatret Teatergrad i København. Da hun skulle vælge emnet for sit speciale, valgte hun at skrive om racisme og om, hvordan racisme kommer til udtryk gennem sproget i Danmark. Specialet hedder »Racisme og transnational adoption – hvidhed, danskhed og farveblindhed,« og hun valgte emnet, fordi hun ville til bunds i de fremmedgørende situationer, hun selv oplevede ved at have et asiatisk udseende i Danmark.

Derfor satte hun sig for at undersøge, hvordan det, vi siger og skriver, bevidst eller ubevidst udtrykker vores holdninger til mennesker af forskellige hudfarver. Hendes udgangspunkt var interviews med adopterede fra Sydkorea:

»Jeg oplever tit, at jeg bliver behandlet anderledes end hvide danskere, fordi jeg ikke er hvid.«

»Da jeg interviewede mine informanter om racisme, startede de alle med at sige, at de ikke havde oplevet racisme personligt. Men efterhånden, som de fortalte om deres liv, så viste det sig, at de alle havde oplevet at blive behandlet anderledes end hvide danskere. Mine fokusgrupper kunne blive ved med at tale om det i timevis, fordi de aldrig havde talt om de ting før.«

Det undrede ikke Karoline Sofie Lee, at deltagere i fokusgrupperne ikke havde talt om racisme før, for hun genkender deres tavshed:

»Jeg har tidligere heller ikke talt med mine venner om det, for jeg forventede ikke, at de ville forstå, hvad jeg møder. Måske var jeg også flov. Og jeg oplever, at når jeg nu fortæller om mine oplevelser med racisme, så reagerer mine venner med alt fra vantrø, vrede, sorg og forbavselse.«

Positiv og negativ racisme

Karoline Sofie Lee slår fast, at hun ikke har undersøgt den meget synlige og hadske form for racisme, som fører til hate crimes, og som fx Klu Klux Klan er berygtet for i USA:

»Men hvad er racisme? Vi har en forestilling om, at racisme handler om skældsord eller vold alene. Jeg forsøger at definere racisme og skelner mellem racisme, som skaber et hierarki, hvor menneskers værdi afhænger af hudfarven. Og så er der en anden form for racisme, som jeg nærmere vil kalde 'diskrimination på grund af hudfarve', og som ikke nødvendigvis er fjendtlig.«

Under arbejdet med specialet opdagede Karoline Sofie Lee, at der er væsentlige forskelle på, hvad ordet racisme betyder: »Der er den almindelige samfundsmæssige forståelse af racisme som en ideologi, hvor den hvide race anses for at være bedre end andre, der bliver ordnet hierarkisk herunder.«

Men de adopterede, som hun talte med, havde deres egen opfattelse af begrebet og forstod racisme som diskrimination, fordomme eller uønsket opmærksomhed på grund af hudfarve. Karoline Sofie Lee mener ikke, at det er den hadske, ideologiske racisme, som er mest udbredt i Danmark, men i højere grad den diskrimination og forskelsbehandling, der både tænkes og udøves ud fra hudfarve og etnicitet.

Hvor den første, ideologiske form for racisme altid rangerer ikke-hvide mennesker negativt i forhold til hvide, så kan diskriminationen, der opleves af enkeltindivider, både være positiv og negativ.

»Der forekommer både negativ og positiv diskrimination, men den positive opfattes også ne-

gativ og sårende. Jeg har fx dyrket gymnastik på højt plan og har fået at vide, at jeg er dygtig, 'men det er jo også fordi, du er asiat'. At jeg er en dygtig gymnast har ikke noget at gøre med, at jeg er fra Korea, og jeg bliver både trist og vred over den type fordomme, selvom de bliver udtrykt i en positiv sammenhæng,« siger Karoline Sofie Lee. »Jeg ønsker heller ikke at få et job eller en kæreste kun, fordi jeg er asiat, men fordi jeg er mig.«

Normalitet

Karoline Sofie Lee uddyber, at den positive racisme er lige så uønsket som de negative, for hun har ikke lyst til at blive fremhævet, blot fordi hun med sit ydre adskiller sig fra majoriteten i Danmark:

»Folk siger jo, at det er eksotisk at se ud, som jeg gør, og at jeg skal være glad for at skille mig ud. Men jeg vil gerne være fri for at blive vurderet og sat i bås på baggrund af mit asiatiske udseende. Folk råber fx 'Ni hao' helt umotiveret på gaden efter mig, og jeg er blevet mødt med forestillinger om, at jeg er helt vild til karate og spiser ris hver dag.«

Karoline Sofie Lee oplever det at være asiat i Danmark som at leve et liv, hvor det er svært at blive accepteret som værende dansker, og hvor hun ikke kan forsvinde i mængden og være en del af den.

»Jeg oplever, at jeg bliver behandlet anderledes end hvide danskere, fordi jeg ikke er hvid. Jeg bliver tit antaget for at være udlænding, og det irriterer mig, at jeg ikke bliver genkendt som dansker, selvom jeg ved, det ikke er ondskabsfuldt ment, når andre danskere tiltaler mig på engelsk. I Berlin har jeg to gange oplevet, at tyske mænd spurgte mig om vej på tysk. Jeg blev helt vildt glad for at blive opfattet som en, der var en del af gadebilledet på den måde.«

I rigtig mange år har det været sådan i Europa, at den hvide hud og kultur var den målestok, man vurderede normalitet ud fra.

»Der er altså tale om såkaldt hvid norm, hvor man ser den hvide hud som udgangspunktet, det normale og det rigtige, mens andre hudfarver bliver holdt op som anderledes herimod. Det kan være svært at tale om noget, der er så abstrakt, men normen om hvidhed er blandt andet også det, mit speciale handler om.«

Karoline Sofie Lee påpeger også, at danskere med asiatisk udseende er underrepræsenterede i tv, film og på teaterscenerne.

»Jeg gik med tanker om at ville søge ind på skuespillerskolen, fordi jeg gerne ville lave film, men jeg ønskede ikke kun at blive tilbudt roller som au pair-pigen. Det var med til, at jeg aldrig søgte ind.«

Historisk set

Som barn oplevede Karoline Sofie Lee, at de andre børn drillede hende på grund af hendes udseende,

Karoline Sofie Lee arbejder blandt andet som skuespiller og spiller med i en kommende film, som er optaget i Korea og instrueret af Malene Choi.

og at hverken hendes lærere eller hendes forældre vidste, hvordan de skulle takle det.

»Racisme er totalt tabuiseret. Vores forståelse af racisme, der lægger sig op ad slaveriet under den amerikanske borgerkrig og skaber associationer til Anden Verdenskrig og nazisme gør, at vi tager totalt afstand fra racisme. Men alligevel er vores samfund gennemsyret af normen om hvidhed.«

Vores forskellige opfattelse af mennesker ud fra hudfarve har dybe historiske rødder, siger Karoline Sofie Lee:

»Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at vi er fastlåst i nogle tankemønstre, som favoriserer hvidhed. Vi sidder fast i ideen om, at man er mindre værd som ikke-hvid, men vi kan ikke se, at vi gør det. Jeg har undret mig over, hvad disse mønstre udspringer af. Jeg tror, historien kan give os nogle svar, mens sproget afslører, hvor fasttømrede vores holdninger er.«

Den historisk betingede racisme, hvor europæere anså ikke-hvide for mindre værd som mennesker, kom blandt andet til udtryk i Danmark med menneskeudstillinger i 1800-tallet. Her udstillede man farvede mennesker som attraktioner i Tivoli og Zoologisk Have.

»Man havde en idé om, at de udstillede mennesker var laverestående end danskere, og det tror

jeg har lagret sig om en fundamental idé i vores måde at tænke på mennesker. Det var anerkendte forskere, der skrev, at man kunne se på deres vilde øjne, at de var tættere på dyr end mennesker og var langt mere primitive og mindre intelligente.«

Det er svært at lægge mange 100 års forestillinger om hvides overlegenhed bag sig, fordi tankegangen fra dengang stadig gennemsyrrer vores sprog og historieopfattelse. Fx har vi på dansk et udtryk fra slavetiden, der hedder »ikke et arbejde for hvide mennesker«, når vi taler om en hård eller ubehagelig opgave.

»Læs bare i historiebøgerne. Columbus opdagede jo ikke en skid. Der var indfødte amerikanere i Amerika i forvejen,« siger Karoline Sofie Lee.

Den hvide norm

Når flertallet ikke vil tale om den indgroede racisme, så ignorerer man et eksisterende problem, der påvirker mange i Danmark, mener Karoline Sofie Lee. Derfor vil intet forandre sig, for når man ikke anerkender, at problemet eksisterer, kan man heller ikke arbejde på at løse det. Og det, at man kategoriserer og har fordomme om mennesker, der ser etnisk anderledes ud end flertallet, påvirker blandt andet adopterede fra lande uden for Europa i spørgsmål om identitet og tilhørsforhold, siger Karoline Sofie Lee:

»Det bliver til et problem for de transnationalt adopterede, at de er blevet flyttet til et land med en hvid norm, hvor de ikke får lov at høre til. Jeg er dansker, men føler ikke, jeg bliver accepteret som dansker på lige fod med hvide danskere på grund af mit udseende, men jeg er heller ikke koreaner. Min identitet har ikke et fysisk hjemsted, hvor jeg føler, jeg hører til og får lov at høre til. Korea er mit føde-land, men som hjem blev det taget fra mig. Det er et fremmed land med en fremmed kultur, men jeg får ikke lov at blende ind i gadebilledet i Danmark.«

Karoline Sofie Lee forstår dog godt, hvorfor vi har så travlt med at danne forestillinger om andre mennesker.

»Vi har et behov for at putte folk ind i kasser. Det kommer vi ikke udenom. Men jeg ville ønske, vi stoppede med at gøre os bestemte forestillinger om andre mennesker ud fra hudfarve. Racisme er et menneskeskabt fænomen og er altså en ide og en tankegang, vi har lært, og som vi desværre fortsat lærer hinanden. Så længe vi ikke er opmærksomme på den eksisterende norm om hvidhed, fortsætter vi med at genskabe ideen om, at hvide mennesker er overlegne. Vi skal turde tale om racisme og anerkende dens eksistens. Det er første skridt til at komme den til livs og vejen til er samfund, hvor adopterede ikke føler sig fremmedgjorte.« ■

Gul, svensk og anderledes

Følgende eksempler på oplevelser med mikroaggressioner er citeret fra svenske Patrik Lundbergs selvbiografiske bog 'Gul udenpå. Et adoptivbarns historie' fra 2013, udgivet på dansk af Høst & Søn i 2014.

»I modsætning til asiatiske mænd har asiatiske kvinder fået ry for at være små sexmaskiner, der altid er villige og lettere tilgængelige end hvide kvinder. Vil de ikke, bliver de kaldt 'thai-ludere'.«

»Engang blev jeg sammenlignet med en banan – gul udenpå, hvid indeni.«

»Den vesterlandske forestilling om, at asiatiske mænd har små tisse-mænd, har både oprørt og fascineret mig. Er det virkelig rigtigt?«

»... flere gange årligt er der folk, der kommer hen til mig og spørger, om jeg kan lide 'flied lice', eller om jeg kan lide at høre 'lock'n'loll'.«

Kald mig bare brun

Hverken helt sort eller helt dansk. Det er skuespiller og manuskriptforfatter Anna Neyes oplevelse, fordi hun er født og opvokset i Danmark med en far fra Nigeria og en mor fra Danmark.

AF ANNA BRIDGWATER

»Jeg har et afro-dansk udgangspunkt, og man må gerne kalde mig brun. Jeg er ikke enten sort eller hvid, og hvis jeg siger, jeg vil kaldes sort, så tager man ikke det hvide i mig i betragtning. Jeg er begge dele.«

Sådan forklarer Anna Neye titlen på sin humoristiske tv-serie 'Kald mig bare brun', som blev sendt på DR i foråret 2016. I serien tager hun fat i spørgsmålet om, hvad hudfarve betyder i Danmark. Anna Neye føler, at hun altid er blevet betragtet som anderledes på grund af sin hudfarve, og serien var hendes måde at dykke ned i, hvad det vil sige at være ikke-hvid i Danmark.

Ønsket om at lave tv-serien opstod, fordi Anna Neye har en oplevelse af, at danskerne har en meget fasttømret opfattelse af, hvad en dansker er:

»Her i Danmark opfattes danskhed som en enten-eller-identitet. Men min identitet er, at jeg er dansk-afrikaner. Altså en slags både-og-identitet. Det forekommer mig, at en ægte dansk

PR-FOTO

Skuespiller og manuskript Anna Neye arbejder pt. på en satirisk 'Guidebog for hvide mennesker'. TV-serien 'Kald mig bare brun' kan ses på YouTube.

identitet er ensbetydende med en hvid identitet. Jeg vil gerne nå dertil, hvor brun dansk historie betragtes som lige så dansk som en hvid dansk historie og ikke blot som et 'eksotisk indslag'«.

Alle er ikke lige

Anna Neye synes ikke, hun har mødt diskrimination i form af forskelsbehandling på uddannelsessteder og lignende. Men hun mener, der er et misforhold mellem vores nationale selvopfattelse som et meget lige-stillet land og så den fortælling, som

mange ikke-hvide danskere mødes med: At der via deres hudfarve følger en begrænsning, som hvide danskere ikke møder.

»Jeg betragter mig selv som ganske patriotisk. Jeg synes, jeg som dansker har meget at være stolt af. Den sociale revolution i 1930'erne fx, hvor det lykkedes at løfte bunden af samfundet, mens resten af verden gik i recession. Men netop fordi vi nyder så stor lighed i vores samfund, er det nærmest tabuiseret at tale om ulighed.«

Men Anna Neye har oplevet, at ulighed findes:

»Selvom jeg har fået ind med modermælken, at vi er lige i Danmark, så har jeg bare måttet erkende, at det ikke helt forholder sig sådan, idet jeg i min barndom og ungdom blev mødt med et helt bestemt narrativ på grund af min hudfarve. Et narrativ, som ligestillede mig med nogle meget negative stereotyper af ideen om, hvad et sort menneske er.«

»Det er ikke et luksusproblem. Det er en afsindig vigtig debat.«

Hvid er også en farve

Når den hvide hudfarve opfattes som det normale, opstår der et magtforhold mellem hvide og ikke-hvide mennesker:

»Derfor giver det for mig ingen mening, når hvide mennesker siger, at de er farveblinde. Det er da klart, at de er det, for den verden, som vi lever i, fordrer ikke, at den hvide forholder sig til sin hudfarve hele tiden, som mange ikke-hvide er nødt til. Hensigten om farveblindhed lyder jo fin, men det er en illusion. Der ville ikke gå brune børn rundt i Danmark og ønske, de var hvide, hvis hvide danskere virkelig var farveblinde.«

Anna Neye hentyder til, at forskningen viser, at små ikke-hvide børn i Danmark virkelig ønsker at være hvide, så de kan ligne deres dukker, hovedpersonerne i børnefilm og superhelte.

»Jeg håber virkelig, at vi på et tidspunkt kan begynde at tale om hvidhed og det privilegerede udgangspunkt, der følger med den hvide hudfarve. Det er ikke nogens skyld. Det er strukturer, der er givet videre gennem generationer, og som det er meget svært at adressere og derved komme til livs. Et sted at starte ville efter min mening være, at vi begyndte at interessere os for dansk kolonitid, hvor vi

sammen med de andre kolonimagter inddelte verden og mennesker efter visse systemer, der satte den hvide mand på toppen af et racehierarki, som retfærdiggjorde udnyttelsen af sorte og reproduktionen af stereotype forestillinger om fx sorte menneskers underlegenhed. Som ikke-mennesker. Jeg mener, at de strukturer trækker tråde direkte op til vores nutid i form af raciale strukturer i samfundet, som det er virkelig svært at komme til livs.«

Ofte mudres diskussionen om diskrimination i Danmark af snak om religion og tro, men det, Anna Neye taler om, har intet med religion at gøre. Hendes oplevelser handler kun om hudfarve:

»Man kan ikke plastre min historie ind i islamofobi eller noget med en fremmed kultur. Men jeg synes, at der er et potentiale i, at vi taler om det hvide blik og om, hvad det vil sige at være hvid.«

Neger – nej tak

Anna Neye har en klar holdning til ordet neger: Hun synes, ordet skal udryddes:

»Ordet 'neger' er ikke et neutralt ord, der 'bare' betyder sort. Der hører en grim historie til det ord. Det stammer fra den raceinddeling, man lavede af mennesker under kolonitiden – slavetiden, inklusive den danske vel at mærke, der med rette må betragtes som en af de største forbrydelser mod menneskeheden. Når man som hvid dansker, ud over at være blind for sit eget udgangspunkt som hvid, insisterer på at bruge 'n-ordet', er man med til at opretholde de strukturer, der blev skabt under kolonitiden.«

Anna Neye fortsætter: »Når man insisterer på at kalde sådan en som mig 'neger', siger man dermed, at jeg er et 'ikke-menneske'. Det er det, der i yderste konsekvens ligger i brugen af det ord.«

Det er svært for Anna Neye at begribe, hvorfor det er vigtigt for nogle at kalde hende neger:

»Jeg forundres hver gang over den passion, hvide danskere lægger for dagen, når der kvækkes det mindste om, at n-ordet faktisk ikke er brugbart i den tid, vi lever i. Som om der er tale om, at demokratiet er aflyst, og vi alle sam-

men skal til at betale 90 % i skat og ikke bare er tale om en tiltrængt opdatering af sproget.«

Men løsningen er ikke at kalde hvide mennesker for racister, hvis de bruger ordet neger:

»Jeg kan sgu godt forstå, at folk føler sig krænkede, når de får knaldet racistbetegnelsen i ansigtet i tide og utide. Det er jo ikke det samme som at sige, at hvide danskere kan sidestilles med tilhængere af amerikansk 'white supremacy'. For det er ikke USA det her. Det er skamfuldt for hvide at erkende, at vi ikke alle er lige, og at deres udgangspunkt i kraft af den hvide hudfarve er privilegeret i forhold til fx mit, hvor der er indbygget en vis begrænsning pga. min hudfarve. Den hvide skam skal man ikke underkende. Jeg tror, det er en af grundene til, at det er så svært at tale om det her. Men det er dybt problematisk, at minoritetens udgangspunkt bliver underkendt gang på gang som et luksusproblem. Det er ikke et luksusproblem. Det er en afsindig vigtig debat, som jeg mener vi af kærlighed til vores nation bør og skal tage. Sammen. Og helst på en respektfuld og lydhør måde.«

Sig fra

Selvom det er svært, så synes Anna Neye, at ikke-hvide skal reagere, hvis de føler sig krænkede i deres hverdag.

»Hvis man føler sig stødt, må man sige det. Selvom det kan være anstrengende, så tror jeg, det er vigtigt, at minoriteten insisterer på retten til selv at bestemme, hvordan de vil benævnes, uanset om majoriteten synes, det er besværligt.«

Med andre ord: De tider, hvor flertallet mente, at det var deres menneskeret at bestemme, hvad de kalder mindretallet, bør være forbi.

»Alt, hvad der stikker ud fra normen i Skandinavien, har tendens til at blive problematiseret, fordi vi har det, man kalder for en monokulturel selvpfattelse. Men ideen om 'det rene danske udgangspunkt' er efter min mening en konstruktion. Jeg synes, at vi som danskere har brug for at omdefinere danskheden. Sammen. En opdatering, om man vil, som passer til det århundrede, vi rent faktisk lever i.« ■

»Vi skulle ikke lytte til de andre«

Der var ikke mange med mørk hud i Sønderjylland, hvor colombiansk fødte Maria Jazmin Port voksede op, og derfor var hun meget synlig. Maria er 16 år og læser til pædagogisk assistent.

AF ANNA BRIDGWATER

Jeg har oplevet racisme i familien og i skolen, da jeg var lille. Dengang jeg var helt lille, mærkede jeg ikke den ubetingede kærlighed, som man ellers mærker i sin familie, fra min farmor og farfar. Min fætter og kusine drillede mig med, at jeg var mørk. 'Du er også bare neger,' sagde de. Min farmor og farfar og onkler og tanter gjorde ikke noget ved det, og jeg vidste godt, det ikke var positivt ment. Senere fik jeg at vide, at mine forældre havde set et tv-program sammen med min farmor og farfar, inden de adopterede mig og min bror. Der var nogle mørke børn med i programmet, og så sagde min farfar og farmor 'nej, børn skal ikke være så mørke.'

I dag har mine forældre ikke kontakt til min farfar og farmor, blandt andet fordi min bror og jeg ikke følte os tilpas, når vi var der. Men min farmor og farfar kunne ikke lide det med, at min mor ikke kunne blive gravid. Vi har heller ingen kontakt med mine tanter og onkler eller fætre og kusiner.

»Lærerne var ikke gode til at takle det.«

Vi bor sådan lidt ude på bøllandet. Folk har det anderledes med mørke mennesker her, og mange vendte sig om efter mig, da jeg var lille. Min bror og jeg var de eneste mørke børn i byen; alle vidste, vi var adopterede.

I skolen blev jeg drillet af alle drenge. Hvis jeg ikke gad noget i skolen, så fik jeg at vide, at det 'også bare var

fordi, jeg var neger'. Pigerne i klassen har jeg altid haft det godt med. Jeg kan ikke huske, de er kommet med kommentarer, og jeg har altid haft veninder. Men der var en bestemt dreng, der fik mig til at skifte skole, fordi han og jeg kom op at skændes. Han sagde, jeg skulle skride ud af Danmark, jeg hørte ikke til her. Mit temperament løb over med mig, så til sidst gad jeg ikke høre på det mere. Lærerne var ikke gode til at takle det. Jeg tror, at de valgte ikke at blande sig. De sagde ikke noget til mig eller ham, der drillede. Det holdt op, da jeg skiftede skole, men hvis jeg var til arrangementer med min gamle klasse, så kunne det komme op igen.

Mine forældre sagde, vi ikke skulle lytte til de andre. De sagde, at vi havde en rigtig lækker farve, og at de andre bare var jaloux. Det var fint, at de taklede det på den måde. Det var bedre, end at de ringede til de andre forældre, og så gjorde det mindre ondt, når børnene sagde grimme ting.

I dag oplever jeg ikke racisme på samme måde, også fordi der er kommet flere flygtninge her på egnen, folk har vænnet sig til det. Men nogle mennesker tænker måske, at det er mere eksotisk at have en mørk farve. Der bliver råbt efter mig, at jeg er en flot mørk pige. Så jeg har oplevet positiv racisme på den måde. ■

Maria Jazmin Port er opvokset i et lille lokalsamfund, hvor beboerne ikke var vant til mørke mennesker. Hun oplevede mange drillerier som barn.

Lige så dansk som de hvide børn

Niclas Camilo på 21 voksede op i Greve, men i sommeren 2016 rejste han tilbage til Colombia, hvor han er født. Her mødte han sin oprindelige mor for første gang. Under rejsen til Colombia tog han sig også tid til at skrive sine svar på en række spørgsmål fra magasinet Adoption & Samfund, fordi han mener, at det er vigtigt at gøre opmærksom på den kendsgerning, at adopterede kan opleve racisme.

AF NICLAS CAMILO FRØSTRUP KNUDSEN

Du er voksen i dag: Oplevede du mere racisme i Danmark som barn eller som voksen?

Jeg oplevede helt klart mere racisme som barn. Det handler nok om, at børn har langt større tendens til at blive sure over ingenting end unge og voksne mennesker har. Ordene tager hurtig fart, og man siger de skældsord, man nu engang har lært. Samtidig ser jeg ikke mig selv som en person, der provokerer andre eller giver andre mennesker årsag til at være vrede på mig. Jeg er som udgangspunkt et roligt menneske. Derfor giver det også god mening, at jeg sjældent har stået i situationer, hvor folk har haft lyst til at kalde mig diverse racistiske øgenavne.

Hvordan var dine oplevelser som barn?

Det er nok mest racistiske og nedsættende bemærkninger. »Perker, neger, sorte svin, abe« og den slags. Jeg husker, at det var delvist forvirrende. For samtidig med, at jeg følte mig lige så dansk som alle de hvide børn, var jeg godt klar over, at jeg havde sort hår og ikke var født i Danmark. Fra cirka nul til 13-årsalderen tænkte jeg ikke rigtigt over det faktum, at jeg var blevet adopteret som næsten nyfødt. Dog blev jeg indimellem såret, men snakkede stort set ikke om, at jeg havde været udsat for racisme, da jeg ofte helst ville ignorere det.

Oplevede du diskrimination i skolen

Nej. Jeg havde det godt, og jeg kan ikke finde mange eksempler på, at jeg blev diskrimineret på grund af min hudfarve. Det havde været på grund af min opførsel over for andre børn, at jeg til tider kunne komme i verbal slåskamp.

Hvordan var dine oplevelser som teenager?

Jeg spillede en masse fodbold, havde det sjovt i frikvarterene og levede uden bekymringer eller refleksioner omkring mit liv. Det var, da jeg fyldte 14, måske lidt ældre, at det gik op for mig, hvordan samfundet til tider underminerer og diskret diskriminerer mennesker med en anden hudfarve end hvid. Jeg lærte at leve med det og følte mig stadig dansk. Jeg lagde ikke meget energi i at fundere over, hvor jeg kom fra, og hvorfor folk så anderledes på mig. For jeg var meget bevidst om, at der fandtes en masse mennesker, der ikke så positivt på udlændinge. Så i stedet for at lade det påvirke mig negativt forsøgte jeg at leve mit liv som de fleste andre, og jeg havde det i det store hele godt.

Derhjemme talte vi ikke tit om, at jeg var adopteret, og hvordan jeg havde det med det. Det var ikke et tabu, mine forældre har altid været åbne om min adoption, men det føltes ikke som nødvendigt for hverken mig eller mine forældre. Det er først efter, jeg blev 17-18 år, at jeg begyndte at have stærke følelser, jeg ikke kunne forstå, og jeg følte mig ofte udenfor. Jeg var egentlig mere eller mindre deprimeret. Begge mine forældre blev ramt af kræft inden for halvandet år. (De overlevede begge, red.) Jeg følte mig samtidig anderledes, og det nagede mig, for jeg kunne ikke forstå, hvorfor jeg havde det sådan. Jeg forsøgte at lukke følelserne ude, og jeg tænkte ikke, at det havde noget med mine forældre at gøre. Jeg tænkte heller ikke, at det havde noget med min adoption at gøre. Jeg ventede egentlig bare på at få det bedre. Jeg begyndte at føle en udlængsel omkring de 18 år, og jeg ville lære mig selv bedre at kende. Hvad vil jeg, hvem er jeg, og hvad kan jeg? Så efter min HIX-eksamen tog jeg til Malaga for at arbejde i en dansk virksomhed. I de 11 måneder jeg var dernede, lærte jeg utrolig meget om mig selv, jeg lærte spansk og fik en masse gode venner. Om det i min underbevidsthed var, fordi jeg ville lære spansk, så jeg kunne rejse til Colombia og

møde min familie, er jeg ikke sikker på. Men spansk lærte jeg på de 11 måneder. Og jeg sidder lige nu i Bogotá og skriver dette.

Da jeg kom hjem, følte jeg mig opløftet, og jeg var en gladere person. Jeg havde gåpåmod, fandt hurtigt arbejde og nød tilværelsen, selvom det langt fra var lige så spændende at bo i Greve som at bo i centrum af Malaga.

Opfatter unge danske kvinder dig som eksotisk og lækker, fordi du ser anderledes ud?

Jeg går ud fra, at en vis procentdel af unge, danske kvinder foretrækker mørke, sorthårede fyre frem for hvide, lyshårede fyre. Dertil skal det siges, at jeg hverken ligner nogen model eller noget nær det. Men jeg har aldrig tænkt – og aldrig ønsket – at pigerne skulle kunne lide mig af den grund. For jeg har det meste af mit liv følt mig dansk, og derfor var det ikke altid sjovt at blive konfronteret med, at jeg ikke var det, heller ikke i forbindelse med pigerne.

Hvem er værst til at se dig som en, der er anderledes på grund af din hudfarve?

Det er et stort spørgsmål, men i bund og grund er det de personer, der lever i frygt for »fremmede«. Det er ofte dem, der er af den holdning, at udlændinge er dårlige mennesker og ikke ønsker noget godt for samfundet. Det er dem, der fra en tidlig alder har fået fortalt, at udlændinge bare er fremmedarbejdere og ikke lærer, at de rent faktisk er almindelige mennesker med familier og børn.

Når folk ved, at jeg er adopteret og kan høre, hvor almindelig dansk jeg taler, nedbrydes der en barriere, hvis nogen har forbehold over for udlændinge. Så er jeg ikke længere fremmed. Det er meget sjældent børn, der ser mig som en, der er anderledes. Vi tror på den virkelighed, vi bliver præsenteret for, så forældre har mulighed for at præge deres børn fra en tidlig alder. Desværre lærer mange, at sorthårede mennesker, der kommer herop, ikke er gode mennesker. Jeg håber og tror på, at det begynder at ændre sig.

Hvilket råd vil du give adoptivforældre til ikke-hvide børn?

Forsøg aldrig at negligere, at dit barn er adopteret. Jeg er taknemmelig for, at mine for-

ældre altid har været åbne og har talt om Colombia, og de har aldrig haft hemmeligheder omkring min adoption. Det er de færreste, der ingen interesse har for deres oprindelige hjemland, så gør det åbenlyst fra starten, at barnet faktisk ikke er født i Danmark. Der er intet galt i at have to kulturer. Nogle vil måske tro, det kan blive en svær balance. Men jo mere man ved om sin kultur, des nemmere er det at finde sig selv. Mine forældre spillede for eksempel til tider colombiansk musik, og vi havde altid både danske og colombianske flag, når min søster og jeg havde fødselsdag.

Lyt til dit barn. Selvom det kan virke, som om at han eller hun er som de andre danske børn, så er der en del af barnet, der har oplevet ting, som hverken babyer eller børn bør opleve. Det allervigtigste er kærlighed. Derfor skal barnet føle massiv kærlighed, for det kan stikke dybt i børn, at de er blevet taget fra det, de kender, da de var helt små. Find eventuelt sammen med andre adoptivfamilier, for det kan være en stor hjælp at høre, hvordan andre griber de forskellige situationer an. ■

Siden Niclas tog sin HTX-eksamen i 2014, har han rejst og arbejdet og var i skrivende stund i sit fødeland Colombia.

Det er ensomt at være den eneste, der er mørk

Når nogen kommer med små, racistiske kommentarer, får Kira at vide, at det jo ikke handler om hende. Men hun bliver såret alligevel.

AF ANNA BRIDGWATER

Kira Pumali Pedersen er født i Sri Lanka og voksede op i Nordsjælland. I dag er hun 26 og beskriver sig selv som brun uden på, men hvid inde. Nogle gange griber hun sig selv i at tænke på den hvide hudfarve som det normale. Hun uddyber:

»Jeg ser mig selv som mørk, men alligevel ikke helt. Derfor bliver jeg nogle gange overrasket, hvis nogen gør opmærksom på, at jeg er mørk. Jeg kan

blive overrasket over, at jeg ikke ligner mine veninder. Hvis jeg forestiller mig den mand, jeg finder sammen med i fremtiden, så ser jeg en hvid mand for mig.«

Racismen har været en del af Kiras liv i alle de år, hun har boet i Danmark:

»Jeg er fx blevet kaldt flødebolle. Men i skolen blev mine kammerater forskrækkede, hvis jeg blev ked af racistiske kommentarer, for det handlede jo

ikke om mig, sagde de. En dreng fra en anden klasse blev ved med at sige, at jeg var klam og sort, og alle drengene fra min klasse gik i kødet på ham og jagede ham hjem. Fra syvende til niende klasse kom jeg flere gange fysisk op at slås med nogle drenge, som blev ved med at sige racistiske ting. De vidste, at det var den nemme måde at såre mig på. Jeg gik i kødet på dem, og jeg spyttede engang en af dem i hovedet. Når jeg kom op at slås med drengene, blev jeg sendt op på kontoret, men det endte altid med, at det var dem, der skulle sige undskyld.«

Ingen mørke prinsesser

Nogle gange har Kira mærket racisme i form af forskelsbehandling, og der er blevet gjort forskel på hende og hendes jævnaldrende veninder, fordi hun var mørk.

»Jeg har spillet en del teater, og jeg har altid fået birollerne. En dreng i folkeskolen sagde, at jeg ikke kunne få rollen som Rødhættes mor, da vi opførte et teaterstykke, fordi hun ikke var mørk. Jeg kunne heller ikke få hovedrollen som Sandy i musicalen Grease. Men jeg turde ikke spørge, om det var fordi, jeg var mørk, eller om det var fordi, jeg ikke var dygtig nok. En anden gang fik jeg rollen som prinsesse i et stykke, netop fordi læreren syntes, det var så synd for mig, at drengen havde sagt sådan. Men jeg kan jo godt se, at der ikke har været en mørk prinsesse i dansk historie.«

I dag oplever Kira mest en form racisme, der ikke er ondt ment, men som sårer alligevel:

»Der er en masse hyggeracisme, hvor nogle lige gør opmærksom på, at 'du er jo mørk' eller fortæller racistiske vittigheder. Mine forældre havde en ven, der kom med racistiske bemærkninger. De tog diskussionen med ham, men det handlede jo ikke om mig, sagde han. Det siger alle, når de siger noget hyggeracistisk eller noget grimt om de mørke. Så siger de 'slap dog af, det gælder ikke dig', hvis jeg brokker mig. Jeg tænker, at det er det værste lort at fyre af, for de er ikke klar over, hvad de selv siger. Nu lukker jeg bare af for de der hyggeracistiske bemærkninger. Jeg mærker, at det gør ondt, og så lukker jeg af. Jeg bliver nødt til at lukke af, ellers gør det for ondt.«

»Jeg kunne ikke få rollen som Sandy i Grease,« siger Kira Pumali Pedersen.

Kira synes ikke, at andre anerkender, at hun oplever racisme:

»Hvis jeg oplever hyggeracisme og påpeger det, så bliver folk ked af det. Hvis man taler om racisme, så fokuserer de fleste på afro-danskere, og de siger til mig, 'aj, du oplever ikke racisme, man skal være rigtig mørk, før man oplever racisme.' Jeg bliver ked af det, når folk ikke vil tro, at man oplever den slags i Danmark.«

Fornægtelsen gør blot racismen værre:

»Berøringsangst er mere irriterende end tavshed. Hvis man ikke kan tale om det, er racisme som en elefant i rummet.«

Ondskabsfuldhed

Nogle gange er den racisme, Kira møder, mere end hyggeracisme. I 2008 flyttede hun fra Allerød til Amager, hvor bus nr. 5A er et centralt transportmiddel.

»En dag i 5A fik jeg at vide af chaufføren, at en etiopisk kvinde og jeg ikke måtte komme med. På samme busrute var der en dag en anden mand, der sagde, at han ønskede, at han havde en skyder, så han kunne gøre ligesom manden i Sverige, som skød på alle, der var mørke i huden. Jeg er afhængig af, at andre mennesker siger noget i den slags situationer, for jeg tør ikke, fordi jeg er bange for at komme til at græde.«

Men det er langt fra altid, at andre danskere støtter Kira, når hun oplever racisme:

»Engang i gymnasiet stod jeg i S-toget med min cykel, og en mand stillede sig op og sagde, at mørke mennesker var klamme, og så begyndte han at tisse på mig og min cykel. Ingen sagde noget, og jeg fortalte ikke om episoden til nogen i flere år.«

Kira kan tydeligt mærke, at danskernes holdning til ikke-hvide er blevet mere mistroisk de senere år:

»Jeg er i dag blevet mere nervøs for at gå alene. Jeg er bange for, at nogle hvide kan finde på at sige noget grimt.«

Drømmen om en anden hudfarve

Hele sit liv har Kira haft drømmen om at have en anden hudfarve end den, hun er født med, men det er svært for hendes hvide omgangskreds at forstå hende:

»Jeg hører også tit: 'Aj, hvor er du heldig, at du er mørk.' Det var megairriterende, da jeg var teenager. For jeg ville gerne ligne mine forældre, jeg ville gerne have nogle, jeg kunne spejle mig i. Jeg fik en mørk dukke, da jeg var lille, og den kaldte jeg for 'dukke mig', fordi hun lignede mig. Jeg har engang malet mig selv helt hvid i ansigtet med noget virkelig ulækker make-up, som var beregnet til en dukke. Jeg kan stadig huske det. Jeg var så stolt og syntes, det var så smart og flot, og min mor blev så ked af det.«

»Hvis man ikke kan tale om det, er racisme som en elefant i rummet.«

Ofte bliver Kira mødt med andre menneskers fasttømrede holdninger til, hvordan mennesker fra det indiske subkontinent er:

»Folk har spurgt mig, hvor man kan få virkelig god indisk mad, og de bliver helt paf, når jeg siger, at jeg ikke aner det, og at jeg hader stærk mad. Men spørgsmålet er, om det er racisme, når de ikke mener deres spørgsmål ondskabsfuldt? Der er bare en masse ting i vores hverdag, der siger noget om vores forestillinger om etnicitet. Der er Zulu-lakridser og de lakridser med afbildninger af sort mennesker med en knogle gennem læberne. Vi bliver hele tiden mindet om, at den hvide hudfarve er den normale. Jeg kan ikke købe make-up, der passer til min hudfarve, i Matas. Det er ikke ondskabsfuldt ment, men det er en påmindelse om, at det i Danmark er normalt at være lys i huden. Jeg vil også gerne kunne købe mørke plastre i stedet for de der såkaldte hudfarvede. Nu er jeg gået helt over i den modsatte grøft og køber farvestrålende børneplastre.«

Hårdt at være anderledes

Drømmen om at have en anden hudfarve handler også om en drøm om ikke altid at være den, der stikker ud i mængden:

»Jeg har nogle gange tænkt, at hvis jeg bare var hvid, så ville det hele være meget nemmere. Fx at finde venner og kærester. Folk, der ikke kender mig, ser mig ikke som en rigtig dansker. Jeg var til en fest, hvor jeg ikke sagde ret meget. Så var der en, der spurgte min ven, om jeg overhovedet talte dansk. Hos lægen udbrød min læge, et kvarter inde i samtalen, 'taler du egentlig ordentlig dansk?' Og det var selvom, han kan se, at jeg hedder Pedersen til efternavn.«

For at hendes udseende ikke skal være en praktisk ulempe, sørger Kira for, at folk, der ikke kender hende ved, at hun er dansker:

»Jeg bruger navnet Pedersen strategisk i jobsøgninger, mens jeg på Facebook og lignende dropper det og bruger mit srilankanske fornavn, Pumali.«

Men Kira er anderledes, uanset hvor hun befinder sig:

»Jeg er heller ikke som flertallet i Sri Lanka. Jeg går på en anden måde, i et højere tempo. Jeg går i en anden påklædning, jeg går i bikini, og jeg blev skældt ud for det på stranden. I Sri Lanka skulle jeg også have noget andet tøj på end min hvide adoptivmor, da vi skulle besøge et tempel.«

Kira og hendes familie har haft kontakt til andre familier med adopterede børn, så hun har kendt andre, der var i samme situation, som hun var i. Men som voksen har hun afbrudt den kontakt:

»Jeg har ikke haft et stort behov for at omgås andre adopterede, for det føles ikke rigtigt for mig at mødes om det fællesskab. Men jeg synes, det er vigtigt at have nogle at spejle sig i, som ikke er programmet 'Spør løs', hvor alt bare ender lykkeligt. Og det er hårdt at skulle takle det at være mørk, når man er teenager, oveni at man skal vænne sig til, at kroppen ændrer sig. Så skal man også takle det, at man er anderledes.«

Kira har stadig ikke helt sluttet fred med sin mørke hud:

»Min familie taler meget om, hvordan mine børn kommer til at se ud, når jeg en dag får nogen. Men i lang tid havde jeg ikke lyst til at få børn, fordi de ikke skulle opleve den samme følelse af at være anderledes, som jeg har oplevet. Det er ensomt at være den eneste, der er mørk.« ■

Iben kan mærke folks blikke

Efter tre år i Bulgarien kom Iben til Danmark, hvor hun lige siden har følt sig udenfor.

AF ANNA BRIDGWATER

»Jeg har følt mig anderledes konstant.«

Det er Iben Bojana Galeva Raikocas beskrivelse af sit liv i Danmark. I dag er hun 24 og arbejder som socialpædagogisk medhjælper på et dagcenter for udviklingshæmmede. Hun er født i Bulgarien og blev bortadopteret til Danmark, da hun var tre et halvt år gammel, og voksede op nord for København, hvor hendes far arbejdede som sosu-medhjælper, og hendes mor underviste på VUC og HF. Iben kan huske alt fra sine første tid i Danmark.

»Fordi jeg ikke kunne dansk, da jeg kom, gik jeg et ekstra år i børnehaven, og alle de andre børn var lyse, men jeg var mørk. Jeg var anderledes der. Men folkeskolen var alligevel det værste. Mine forældre var troende kristne, og de tænkte, at jeg var katolik, fordi jeg var født i Bulgarien, så de satte mig på en katolsk skole. Der var ikke et eneste mørkt barn ud over mig. Jeg blev stirret på, og ingen af børnene talte til mig. Det var surrealistisk. Jeg blev mobbet, og det var et helvede. Jeg havde ingen veninder, og jeg blev ikke inviteret med til fødselsdage. Problemerne betød, at jeg ikke fulgte med i undervisningen, så jeg klarede mig dårligt.«

Teenageår

Iben er mørkere i huden end de fleste bulgarere, og det gjorde ikke hendes liv lettere.

»Jeg er bulgarsk roma, og når jeg sagde det, så havde folk altid en forestilling om, at 'hun lyver, hun stjæler.'

Jeg blev sat i bås. Hvis jeg havde været lys bulgarer, havde jeg ikke haft de problemer.«

Skolen og Ibens forældre var klar over, at Iben ikke trivedes, men de evnede ikke at løse problemerne.

»Jeg gik til psykolog som barn, men det gjorde mig blot endnu mere anderledes. Så kunne man også mobbe mig med det.«

Ibens tilværelse blev endnu værre, da hun var 12.

»Min far blev alkoholiker og voldelig. Min mor reagerede ved aldrig at være hjemme.« Efter nogle år blev Ibens forældre skilt, og Iben kom på ef-

terskole som 16-årig. »Jeg troede, at mit liv skulle starte der.«

Men den kristne efterskole, som hendes forældre havde valgt, var ikke lige sagen.

»Igen var der mobning, fordi jeg var anderledes. Alle andres familier besøgte deres børn, men mine forældre havde ikke engang set efterskolen.«

Iben begyndte at ryge, drikke og ryge hash.

»Jeg dannede en klike med andre, der var ligesom mig. Jeg var det dårlige eksempel.«

Fra højskole til Sporløs

Iben blev smidt ud af efterskolen, flyttede hjem, drev omkring og flyttede hjemmefra, så snart hun fyldte 18. Hun startede på Borups Højskole i København og troede, at nu startede hendes liv for alvor. På højskolen følte hun for første gang, at hun blev set, og hun fordybede sig i sang. Men hun kunne ikke finde ud af at styre sit liv. Hendes etværelses lejlighed var en svinesti, og hun kunne ikke komme op om morgenen.

»Der var mange ting, jeg ikke havde lært. Jeg var langt ude. Og jeg blev smidt ud af højskolen.«

Redningen kom fra en uventet kant: Programmet Sporløs.

»Jeg havde ringet til dem og indtalt en besked på en telefonsvarer i en

PRIVATFOTO

Hverken skolen eller familien fik Iben Bojana Galeva Raikoca til at føle sig velkommen i Danmark.

brandert flere år tidligere. Så ringede de fra programmet en lørdag, og en måned efter rejste vi til Bulgarien.»

I Bulgarien fandt Iben sin biologiske familie, og nogle brikker faldt på plads i hendes sind:

»Endelig fandt jeg nogle, som lignede mig. Nogle, der kunne forstå mig. Mit liv forandrede sig. Det var så godt at vide, at der var nogle i et andet land, som lignede mig. Hele mit liv har jeg hørt: 'Hvorfor er du her?' Jeg havde haft en kæmpe identitetskriser, fordi jeg var anderledes, og ingen så mig. Jeg følte mig usynlig.«

Men rejsen bragte nye udfordringer med sig. Nu var Iben blevet så dansk, at hun heller ikke faldt 100 % til i Bulgarien.

»I Bulgarien føler jeg mig stadig anderledes, fordi jeg er opvokset i en anden kultur. Og da jeg kom hjem, cuttede min familie alle bånd til mig. De følte, at jeg havde fundet min bulgarske familie, så nu havde jeg ikke brug for dem.«

Alligevel begyndte Iben at få mere styr på sit liv. Hun havde længe sunget i forskellige kor, og nu begyndte hun at synge som korsanger og at optræde til forskellige events, og hun tog en uddannelse som sosu-assistent.

Racismen er ikke forsvundet

Iben bliver stadig tit mindet om, at hun ikke ligner en lys dansker:

»Andre mørke, især mellemøstlige mænd, kommer hen og spørger, hvor jeg kommer fra, og om de må få mit telefonnummer. Og jeg har også næsten kun haft mørke kærester, fordi jeg føler mig hjemme sammen med dem.«

I dag oplever Iben en sjælden gang imellem udtalt racisme fra mennesker, der har en negativ opfattelse af mørkhudede mennesker:

»Jeg oplever, at folk taler engelsk til mig, fordi de ikke regner med, at jeg taler dansk. Og da jeg var ved at tage sosu-assistentuddannelsen, blev jeg kaldt fede ko, fordi jeg er mørk. Holdningen

var, at jeg skulle skrubbe hjem til de andre mørke. Så det var svært at tage en uddannelse, fordi folk jo ikke giver andre en chance. Jeg får at vide, at jeg ikke hører til her, og at jeg skal skride hjem. Det irriterer mig, at folk kan være så ligeglade med andres følelser.«

Når nogen siger fede ko eller lignende til hende, reagerer Iben med vrede:

»Jeg bliver grim i sproget, jeg kan ikke holde min kæft.«

I dag har Ibens liv mange positive oplevelser: Hun har en dansk kæreste, som hun skal giftes med, hun synger, og hun holder foredrag om at være adopteret. Men hun mærker stadig, at hun ser anderledes ud end gennemsnittet. Det er hendes overbevisning, at det med at føle sig anderledes, blot fordi hun er mørk, er særlig slemt i Danmark.

»I USA blev jeg behandlet virkelig godt, og det samme i Spanien. Det er kun herhjemme, at jeg har mærket racisme. Her, når jeg bare går op til stationen, så kan jeg mærke folks blikke.« ■

GRUPPEFORLØB FOR FORÆLDRE TIL ET ADOPTERET BARN

v. Sanne Grothe Psykoterapeut MPF

Når du er mor eller far til et adopteret barn, er der ind i mellem brug for en særlig indsats og forståelse. Vores familieliv er startet på et andet fundament, hvor det kræver tid, omsorg og kærlighed at skabe en tryk tilknytning.

Kom og del dine erfaringer med andre forældre – og få mere opmærksomhed på, hvordan du kan rumme, støtte og møde dit barn og få mere fokus på dine egne mønstre i mødet med dit barn.

Der vil være teorioplæg om tilknytning, forladthed, forandring, nervesystem og den treenige hjerne

STED: Kgs. Lyngby – Lyngby Hovedgade 27-29, 2. sal.
PRIS: 900 kr. pr. deltager for et samlet forløb
GRUPPE 1: Søndag den 20.11, 11.12 og 08.01 kl. 11-13
GRUPPE 2: Mandag den 14.11, 28.11 og 12.12 kl. 19-21
TILMELDING: grothe@hotmail.com – tlf. 23 43 21 95
 (max. 8 deltagere i hver gruppe)

WWW.SANNEGROTHER.COM
WWW.FACEBOOK.COM/PSYKOTERAPISANNEGROTHER

»Jeg bliver sat i bås«

Sebastian Vihang Steenberg på 20 oplever, at andre mennesker nogle gange ser hans hudfarve, før de får øje på, hvem han egentlig er.

AF ANNA BRIDGWATER

»I min barndom anerkendte mine forældre, at jeg var mørk, og det er jeg glad for. De prøvede ikke at lade, som om jeg så ud som dem. Deres hjerter bløder, når de hører, at jeg oplever racisme, men de har rustet mig så godt som muligt.

Der var to lærere, som var efter mig på grund af min hudfarve. De smilede, når de brugte skældsord, men som barn kan man godt mærke meningen, selvom jeg ikke forstod, at det var skældsord. Omkring 2. klasse oplevede jeg en musiklærer, som generede mig meget. Han kaldte mig neger og sorteper. Ingen andre, heller ikke dem fra Irak, blev kaldt sådan noget. Men der blev gjort forskel på mig og de andre. Jeg hev fat i min far, og musiklæreren blev fyret. Senere oplevede jeg en idrætslærer, som lavede det samme nummer. Han blev suspenderet. Som barn blev jeg ellers aldrig mødt med racisme. De andre børn legede med mig, de var ligeglade.«

»... folk er blevet mere mistroiske.«

Fordomme om mit navn

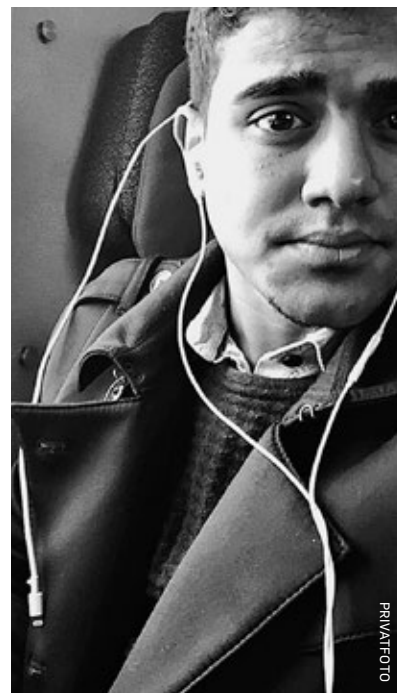
»Mine forældre kaldte mig Sebastian og har fortalt mig, at jeg ville klare mig bedre i Danmark, hvis jeg hed Sebastian og ikke Vihang. De sagde det, da jeg var 12. Jeg blev forarget og forundret, og jeg følte mig anderledes, fordi jeg ikke måtte beholde mit oprindelige navn. Men jeg blev glad for det senere hen.

Som 16-årig tog jeg mit indiske navn Vihang tilbage, for jeg interesserede mig meget for det indiske, og jeg har været i Indien flere gange. Min mor sagde, at jeg til jobsamtaler skulle droppe navnet Vihang. Men jeg hørte ikke efter. Så var der en periode, hvor jeg ikke kom til jobsamtale, så jeg lavede om på mit navn igen. Og det er gået bedre, når jeg skriver Sebastian i en jobansøgning. Med et firma, som søgte medarbejdere, havde jeg en god telefonsamtale. Da jeg så mødte op til en samtale, fik jeg at vide, at nej, der var ikke noget job alligevel. Jeg ved ikke, om det var racistisk, men det var min oplevelse.«

Bag i bussen

»I første semester på universitetet pendlede jeg mellem Ringsted og Odense. En dag havde jeg travlt, da jeg satte mig ind i bussen, så jeg satte min på den første ledige plads. Efter fem minutter kom en ældre herre ind i bussen. Han følte sig berettiget til min plads, og han sagde, jeg sad på hans plads. Han blev ved med at sige, at jeg ikke havde ret til at sidde, hvor jeg sad. Men det var ikke en handicapplads eller en plads, der var reserveret til ældre og dårligt gående. Hans argument var, at min plads var bagerst i bussen. Der havde jeg ret til at sidde. Han sagde ikke noget om min hudfarve, han sagde 'sådan nogle som dig'. 'I skal sidde bagerst', sagde han. Altså alle dem, der er som mig.

Ingen andre passagerer reagerede, og folk prøvede at kigge væk. Jeg sagde, jeg havde ret til at sidde der, og jeg rykkede mig, så han kunne sidde ved siden af mig. Men han ville ikke sidde der. Han blev ved med at vifte mig om bagsiden. Så til sidst rejste jeg mig og flyttede mig. Da jeg stod af, var der en masse andre passagerer, der kom hen og sagde, at jeg havde taklet det

Sebastian Vihang er født i Indien i Mumbai og er opvokset i Ringsted. I dag bor han i Odense, hvor han studerer international virksomhedskommunikation med spansk som fremmedsprog.

flot, fordi jeg var så stille og rolig. Det var skræmmende, at ingen sagde noget, mens det skete. Det havde været dejligt, hvis nogen havde sagt til ham, at han var gal på den.«

Paranoia

»Der er opstået en frygt i Danmark og i Europa. Jeg føler, at jeg bliver sat i bås med indvandrere, flygtninge og andre fra primært Mellemøsten, og jeg kan mærke, at folk er blevet mere mistroiske. De holder sig mere på afstand end tidligere. Når jeg har været i byen fredag aften, har jeg erfaret, at det er nemmere at komme ind på klubber og barer, hvis jeg er sammen med etnisk hvide personer, end hvis jeg er sammen med folk,

som har en mørkere hud, som jeg selv har. Hvis jeg er sammen med ikke-etnisk udseende danskere, møder jeg nemlig 1000 forklaringer på, hvorfor vi ikke kan komme ind på klubber og den slags.

Jeg var i Indien sidste år, og da jeg mellemlandede i Düsseldorf, blev jeg trukket ind til en samtale hos politiet. De troede ikke på, at jeg boede i Danmark, selvom jeg havde både pas og kørekort. De var ligeglade med mig og med, om jeg nåede min flyforbindelse til Danmark. Jeg sagde 'find en dansker til mig, så I kan høre, at jeg taler dansk'. Men politiet sagde bare: 'Det kan du have lært i udlandet'. Jeg fik lov at gå, og senere spurgte jeg en medarbejder i lufthavnen om vej til gaten. Han ville se billet og pas, inden han ville svare. Da jeg rejste til Indien for fem år siden, skete den slags ikke. Folk har fået så meget paranoia.«

Overset

»Jeg lavede et forsøg med en veninde: Hun og jeg gik i Matas. Først gik jeg alene ind, og ingen ekspedienter hen-

vendte sig til mig. Vi prøvede en anden Matas, og min veninde gik ind først. Og med det samme var der nogle, der spurgte, om hun havde brug for hjælp.

Som adopteret har jeg oplevet, at jeg skal præstere en ekstra tand. Jeg føler et indirekte pres for at undgå at blive sat i bås. Jeg har også lært, at jeg ikke skal gå i joggingbukser og med store guldkæder. Jeg har ændret min stil og går mere formelt klædt i dag, og det betyder rigtig meget for, hvordan

jeg bliver opfattet af andre. Jeg oplever, at det generelt er positivt i pigers øjne, at jeg har det eksotiske look. Men jeg har også oplevet nogle, der sagde, at de ikke gad noget med sådan en 'gurker'.

Der er ikke så meget at gøre ved racismen. Vi kender godt det der fra udlandet med, at man nogle gange skal betale mere for varer, end de lokale skal. Jeg håber ikke, det kommer til at ske for os ikke-hvide i Danmark. Men det kan godt være.« ■

Hvis du vil læse mere om racisme: De følgende bøger og tekster burde være til at bestille fra dit bibliotek eller via en netboghandel.

- 'Black Skin, White Masks' af Frantz Fanon, Grove Press, Inc., 1967
- 'Racisme og Diskrimination' af Pia Justesen, Akademisk Forlag, 2003
- 'Playing in the Dark, Whiteness and the Literary Imagination' af Toni Morrison, Harvard University Press, 1992
- 'Hvad er Dansk Racisme?', Kim Su Rasmussen, artikel i Minority Rapport, 2003
- 'The First R: How Children Learn Race and Racism' af Debra Van Ausdale, & Joe R. Faegin, Rowman & Littlefield Publishers, Inc., U.S., 2002
- 'White Like Me, Reflections on Race from a Privileged Son', Tim Wise, Soft Skull Press, 2008

ADOPTION & SAMFUNDS RÅDGIVNING

Gode og gratis råd i fortrolighed

Et af Adoption & Samfunds tilbud til adoptanter, adopterede og deres pårørende er gratis, anonym rådgivning om næsten alt, hvad der handler om adoption. Psykolog Louise Svendsen, som er Adoption & Samfunds rådgivningskoordinator, forklarer, hvorfor rådgivningen er unik.

AF ANNA BRIDGWATER

»Det særlige er, at rådgiverne arbejder frivilligt, og det smitter af, at de har det engagement og har lyst til at bruge deres faglighed til at hjælpe andre mennesker. Alle rådgiverne har en faglig baggrund, men desuden har langt de fleste af dem også personlig berøring med adoption. Det betyder, at de både optræder som professionelle fagpersoner og kan samtidig sætte noget personligt i spil, uden at det fylder for meget i samtalen. De fleste har været rådgivere i mange år, så de har opbygget en masse viden og erfaringer. Og så har vi fagspecifikke rådgivere, talepædagoger, psykologer osv., som kan hjælpe med specifikke spørgsmål, der måtte være i en familie, i forhold til daginstitutionen eller skolen,« forklarer Louise Svendsen.

»Det er primært adoptanter, der henvender sig, bortset fra Adoptionslinjen, som også bliver brugt meget. Men de adopterede må gerne ringe til de faglige rådgivere, og Adoptionslinjen er åben for alle, kærestes, pårørende eller hvem det måtte være.«

Det er overvejende adoptanter, der henvender sig til Adoption & Samfunds faglige rådgivere. Et andet tilbud er Adoptionslinjen, hvor to voksne adopterede stiller sig til rådighed om emner, der kan presse sig på for adopterede: Hvordan det er at rejse til fødelandet, eller hvordan det er at se anderledes ud end flertallet.

»Det unikke med Adoptionslinjen er, at det er to adopterede, der stiller sig til rådighed, men de er også begge uddannede psykoterapeuter, så de bidrager både med deres personlige indsigt og den faglige ballast,« siger Louise Svendsen.

Fortrolighed og frivillighed

For både rådgiverne og Adoptionslinjen gælder det, at man kan være sikker på, at henvendelsen forbliver fortrolig:

»Det er anonymt og gratis. Du risikerer ikke noget ved at henvende dig,« som Louise Svendsen siger. Hun forklarer, at da rådgiverne er frivillige, vil de som regel helst rådgive om aftenen.

FOTO: BRIGER STORM

Louise Svendsen er psykolog og koordinerer A&S's frivillige rådgivere.

»Hovedreglen er, at det er bedst at henvende sig efter kl. 20. Man kan sende en mail inden og forklare problemet og aftale et tidspunkt, hvor man kan tale sammen. Adoptionslinjen starter altid kontakten med en mail,« siger Louise Svendsen. Hun fortæller også, at folk har meget forskellige behov, når de kontakter rådgiverne:

»Mange nøjes med en enkelt samtale, men det er ikke ualmindeligt at have opfølgende samtaler i telefonen. Rigtig mange kombinerer mail og telefon i forløbet.«

Der er problemer, som rådgiverne ikke kan klare, og så henviser de videre til andre, hvis der er behov.

»Vi giver meget gerne vejledning om, hvordan man kommer videre. Vi er rådgivere, ikke behandlere, og vi kan fx ikke skrive klagebreve eller være bisiddere under sagsbehandlingen. Derfor er rådgiverne velorienterede om, hvad der er af øvrig rådgivning. De kan henvise til PAS-rådgivning og andre tilbud tilknyttet Ankestyrelsen, eller til de private rådgivere, som vi har en liste af på hjemmesiden. Dem har vi alle sammen screenet for at være sikker på, at de har de særlige kompetencer, som der er brug for.«

Godkendelsesprocessen

I dag eksisterer Adoption & Samfunds tilbud om rådgivning som et supplement eller alternativ til de offentlige tilbud om rådgivning:

»Adoption & Samfund har gennem en årrække kæmpet for at få en permanent og også udvidet PAS-ordning (Post Adoption Services-ordning, red.). Det er omsider lykkedes, hvorfor vi har omlagt rådgivningen til i højere grad at lægge vægt på rådgivning forud for adoption samt mere praktisk og specifik faglig rådgivning ved bl.a. pædagog, lærer og sundhedsplejerske efter adoptionen, der kan supplere den offentlige PAS-ordnings familierapeuter,« siger Louise Svendsen.

Der er nogle bestemte emner, som ofte dukker op i rådgivningen, forklarer Louise Svendsen:

»Vi er gearet til alt det, der går forud for adoptionen. Det er mennesker, der har brug for vejledning om deres ansøgninger, ankesager osv. Og mit indtryk er, at skoleområdet også fylder meget i henvendelserne.«

Tiderne skifter, og dermed skifter adoptanters og adopteredes behov for rådgivning også. Louise Svendsen fortæller, at rådgiverne kan mærke, at mange mennesker bruger de sociale medier og danner netværk via forberedelseskurserne:

»Vi har omlagt mange af tilbuddene, fordi de sociale medier tager noget af presset, når adop-

tanter vil drøfte bekymringer eller frustrationer over ventetiderne. Der er også en tendens til, at de adopterede børn bliver ældre og ældre, så vi skal også kunne tilbyde rådgivning om de overvejelser og udfordringer, der kan følge med det. Noget andet er, at vi får mange henvendelser om de nye godkendelsesrammer, og hvad de betyder. Og vi mærker, at flere får afslag og har brug for at forstå, hvad der sker, eller brug for at forliges med, at de skal opgive drømmen om adoption.«

»Det er anonymt og gratis. Du risikerer ikke noget ved at henvende dig.«

Efter Louise Svendsens mening er der et stort behov for at støtte de mennesker, hvis drøm om adoption brister:

»Der er nogle gevaldige huller i det danske system, for når man får et endeligt afslag, falder mellem to stole. Man kan ikke få PAS, når det er et afslag, man har fået, og man kan ikke få støtte til krisehjælp fra det offentlige via egen læge. Der ser vi virkelig nogle mennesker, som tabes på gulvet. Og hvis nogen får et endeligt afslag, så kan vi også hjælpe med en krisesamtale.« ■

Har du lyst til at blive rådgiver?

Adoption & Samfunds rådgivning optager løbende nye rådgivere, og aktuelt mangler vi sagsrådgivere, som kan rådgive om adoptionsprocessen. Har du en relevant baggrund som fx jurist eller socialrådgiver, er det måske dig, der er brug for. Desuden er der plads til en psykolog, en psykiater og en sundhedsplejerske. Der skal gerne være minimum to rådgivere på hver post, så der er nogle at sparre med og dække under ferie.

Ring eller mail til Louise Svendsen på:
26 24 40 64 eller ls@lsrt.dk.

FOTO: COOPUBLIC/DANIAN

Svar på spørgsmål om skole, trivsel – og meget mere

Hvis adoptivforældre synes, at deres barn har det skidt i skolen, har Adoption & Samfund rådgivere, der er eksperter inden for præcis det område.

AF ANNA BRIDGWATER

En af Adoption & Samfunds frivillige rådgivere er Janet Majlund, som rådgiver om alle mulige spørgsmål om adopterede børns skolegang. Hun er adoptivmor til en pige på 20 og en dreng på otte samt biologisk mor til en datter på 27. Desuden er Janet uddannet skolelærer og har arbejdet med specialpædagogik i 17 år. Derfor er Janet den rette til at rådgive forældre om børn, der bare ikke trives i skolen:

»Jeg rådgiver forældre på skoleområdet. Hvad kan man gøre, når et barn ikke er i trivsel? Som forælder ved jeg jo, hvad det gør ved en, når ens barn kommer hjem og er ked af det.

Så kan jeg hjælpe med at finde ud af, hvad man kan gøre i samarbejde med skolelæreren. Og fordi jeg er lærer, ved jeg, hvordan man samarbejder med skolen. Der har jeg en stor, specialpædagogisk kuffert, som ikke handler om, at der skal bevilliges flere ressourcer, men hvordan vi kan præsentere opgaven over for skolen, og hvordan lærerne bedre kan komme i kontakt med barnet.«

Almindelige udfordringer

Rådgivningen foregår som regel ved, at Janet taler med en bekymret forælder i telefonen. Hun hører fra mange adop-

tivforældre, der oplever, at deres barn ikke trives i skolen:

»Det er mange forældre, der ringer. Så sætter de mig ind i problemet. Det tager en times tid som regel.«

Janet hører mange forældre, der taler om de samme problemer:

»Mit barn vil overhovedet ikke i skole. Skolen synes, det går forfærdeligt. Skolen vil have ham til udredning. Vores dreng er helt smadret, når han kommer hjem, men lærerne siger, han har det godt i skolen. Hun har ikke lært noget som helst. Det er gået godt i de små klasser, men i mellemtrinnet vil han ikke i skole og har ingen venner.«

Har man spørgsmål om adoption, er der gode råd at hente, hvis man ringer til en af Adoption & Samfunds rådgivere.

Alle de udfordringer handler grundlæggende om manglende trivsel og læring.

»Og jeg hører meget om uro. Hvis du reagerer på grund af noget, der hænger sammen med din adoption, så får du måske svært ved at koncentrere dig. Nogle bliver udadreagerende og vrede. Nogle skoler kan sige 'han bliver rasende og slår uden grund', men der er altid en grund. Det er bare usynligt for de voksne, hvad der er sket forud. Adopterede børn holder for meget inde i sig selv uden at bede om hjælp,« siger Janet Majlund.

Ofte kommer problemerne i skolen bag på forældrene:

»Vi ser mange børn, som er blevet adopteret som baby, og alt går fint. Men når de kommer i skole, så reagerer de voldsomt. Skolen trigger mange ting, fordi der er så meget med at blive målt og vejlet. Vi er blevet opmærksomme på, at vi skal bruge mere tid på at køre dem ind i skolen, ligesom vi gør med vuggestuen og børnehaven,« siger Janet Majlund.

Problemet årsag

Det er vigtigt for Janet at finde ud af, om barnets problemer hænger sammen med adoptionen:

»Jeg spørger ind til, hvad forældrene oplever, og beder dem om at fortælle, hvad barnet siger, hvad skolen siger, og hvordan det er at være i familien. Men et barns opførsel kan se ud som noget andet end det, barnet umiddelbart udtrykker. Så jeg spørger om koncentration, vidensniveau og kontakt til andre i andre sammenhænge end i skolen.«

Pointen med spørgsmålet er, at et barn sagtens kan have fx koncentrationsbesvær eller svært ved at tilegne sig viden, men hvis det kun har koncentrationsbesvær eller har svært ved at lære, mens det er i skole, så hænger problemet sandsynligvis sammen med adoption og er ikke en medfødt del af barnet.

»Jeg prøver at høre, hvad det er, der er adoptionsrelateret. Det vil det typisk være, hvis det kun har problemer nogle gange og på nogle områder. Så prøver jeg at finde ud af, hvad det næste smarte trin er.«

Gå forsigtigt frem

Børn kan opføre sig vidt forskelligt derhjemme og i skolen, og derfor kan forældrene og lærerne være meget uenige om, hvorfor barnet ikke trives. Fordi hun selv har været lærer, ved Janet, hvor vigtigt det er at etablere en god dialog med skolen:

»Vi ser også, at det billede, som forældre og skolen får af barnet, er meget forskelligt. Man skal passe på, at det ikke bliver en kamp om, hvem der ser rigtigt. Nogle gange viser børn noget forskelligt ude og hjemme, og adopterede kan nogle gange holde på tingene i skolen og reagere, når de kommer hjem. Så vi skal sammen være nysgerrige om, hvad barnet reagerer på og har brug for.«

I de situationer skal forældre passe på med at se skolen og lærerne som modstandere:

»Jeg skal vejlede forældre i at gå i dialog, for det er svært at gå ind på skolen og sige 'Han har en god grund til at reagere sådan'. Meget af min rådgivning handler om, hvordan man går i dialog uden at anklage. Der er ingen, der bliver dygtigere af at blive anklaget.«

Som forælder forstår Janet godt, at forældre måske kan komme til at blive lidt enøjede, når de taler om deres barn. Hun minder bare om, at læreren har en hel klasse at tage sig af:

»Jeg ved godt, hvordan det er, når man sidder med 28 børn. Alle forældre synes jo, at deres eget barn er det vigtigste i verden, og det skal de også, men læreren skal have helheden til at fungere.«

Når det handler om adopterede børn, så ved Janet, at det er bedst at gå forsigtigt frem.

»Adopterede børn kan hurtigt føle, at de ikke er gode nok, så vi skal passe på med, hvad vi siger til dem. Det betyder meget, hvordan vi får vist dem, at de voksne er der for at hjælpe. Vi skal finde ud af, hvad de voksne kan gøre derhjemme for at hjælpe barnet, og hvor-

dan vi alle sammen kan vise barnet, at vi alle vil det bedste, også i skolen.«

Brug også PAS-rådgivning

Adoption & Samfunds rådgivning er et supplement til de offentlige tilbud om rådgivning, og Janet Majlund minder om, at der er en ny mulighed for at få PAS-rådgivning til børn og unge helt op til det 18. år.

»I mine samtaler med forældre spørger jeg, om de har en PAS-rådgiver, for jeg skal ikke modarbejde det, en PAS-rådgiver anbefaler familien. PAS-rådgiverne kan også tage ud og tale med skolen, og det anbefaler jeg ofte. Det er meget effektivt, når PAS-rådgiverne fortæller, hvad det vil sige at være adopteret.«

Janet Majlund tager også gerne telefonen, hvis andre end forældre ringer med spørgsmål om adopterede børn og skole:

»Ind imellem ringer skoleledere og lærere eller skolepsykologer til mig for at høre, hvad det er smart at gøre her. Det er svært for lærere og andre at forstå, at adopterede børn har meget på spil, når de har det svært i skolen. Den stærkeste medicin til at takle problemerne er, hvis lærerne kan mærke barnet og kan rumme det. Lærere oplever mirakler, fordi de ved at rykke ved relationen kan ændre så meget for det adopterede barn.« ■

FOTO: ROSKILDE KOMMUNE

Frivillig rådgiver Janet Majlund har de sidste fire år arbejdet i en pædagogisk-psykologisk rådgivning og er teamleder inden for området i Roskilde kommune.

Adopteret og anbragt

Dette personlige indlæg er skrevet af en anonym adoptivmor til en ung voksen adopteret, der er født i et asiatisk land, men har boet i Danmark siden børnehævealderen, og som har været anbragt uden for hjemmet, siden hun var 15. Familiens identitet er redaktionen bekendt.

AF ANONYM MOR

Denne tekst er skrevet på baggrund af mine oplevelser som mor, der har sit barn boende på et behandlingssted blandt andet på grund af svær angst. Jeg har valgt at anonymisere os, så i det følgende er mit barn omtalt som P. Det lyder kunstigt, men jeg kan ikke finde på noget bedre.

Det sker også for adoptivfamilier, at de splittes, og at adopterede børn flytter fra familien, før barndommen er slut. Adopteret og anbragt uden for hjemmet. Det betyder, at man igen er væk fra mor og far. Igen væk fra arnen og varmen, der nærer familiens fælles kemi. Væk fra sammenholdet og det netværk, som udgør fremtidens sikkerhedsnet. Der kan være utallige årsager til den løsning – hvis man da overhovedet skal kalde det en løsning? For mig er det lettere at gabe over, når jeg kalder det en periode.

Tør ikke bo hjemme

I en alder af 15 år op søgte P selv psykiatrien, og efter 11 måneders indlæggelse gik turen til første behandlingssted. P tør ikke bo hjemme, da angsten for, at vi ikke kan tackle kriser, når de svære tanker tager over, er for stor. Gennem de mange måneder

på hospitalet blev det indlært, at kriser tackles af professionelle. Hospitalets rammer med låste døre blev den ultimative tryghed. I en periode blev det til pendling mellem bosted og hospital, for bostedets åbne døre blev for uhåndterlige og triggende angsten. I de situationer skete transporten til hospitalet oven i købet via politiet. Sådan tackler man psykisk skrøbelige mennesker i Danmark anno 2016. Første gang, det skete, spurgte P: »Er jeg nu kriminel?« Ak ja. Den dag var vi tæt på at stikke af alle sammen. Heldigvis og forunderligt nok er P i dag tryk ved politifolk og bærer på ingen måde nag, for »De har jo passet på mig«.

Jeg spurgte P: »Hvis du skulle fortælle andre om, hvordan det er at bo på bosted frem for hjemme i familien, hvad ville du så sige?« P svarede: »Det gode er, at jeg nu kender flere voksne, jeg kan tale med, end bare min mor og far. Der er flere, jeg kan ringe til. Med jer – far og mor – er det akavet og pinligt at tale om fx selvskadetanker. I bliver jo også kede af det.«

Det er så rørende at høre – og forståeligt. Jeg får aldrig en professionel distance. Jeg er jo moderen. Men jeg opgiver aldrig ønsket om at kunne

hjælpe og skærme. Også med det svære. For er det ikke også en mors rolle?

Mange selvransagelser

At have sit barn boende på et bosted – hvordan er det? Det er helt sikkert en udfordring. En udfordring på det at være menneske og det at være nogens mor og nogens barn.

Familien får status som »en offentlig familie« på godt og ondt. I samspil med kommunen har man fortsat myndigheden, men må dele opgaven med fagfolk, der er tilknyttet den arbejdsplads, som nu er barnets bopæl. Det er en sårbar situation for alle implicerede.

Relationen er så ulige – på den ene side er der fagperson(er) på job, på den anden er vi forældre med vort hjerteblod i spil. Men vores kræfter og evner rakte simpelthen ikke til, at familien kunne holde sammen. Det giver mange selvransagelser. Derfor er det guld, når man møder personale, der har empati og fagligt mod til at være åbne og ærlige om stort og småt. Jeg har stor respekt for dem, der har valgt et arbejdsfelt, hvor de er med til at sikre sårbare børns udvikling. Det er et stort ansvar.

Vi forældre kender vores barn. Fælles erfaringer giver fælles reaktionsmønstre, for vi har udviklet dem i fællesskab, uanset hvor gode eller svære de så end er. Så vi har dyrebar viden om vores barn, som barnet ikke altid selv kan formidle. De mange nye voksne betyder rigtig mange uforståelige situationer, som de sårbare børn skal manøvrere rundt i.

En forstander sagde engang, at det efter 30 år i branchen var hans erfaring, at de, der havde det sværest, det var de pårørende. De professionelle og barnet står i orkanens øje og kan handle sammen, imens de pårørende er udenfor. Spot on. Magtesløsheden er tung.

Fluen på væggen

I starten gnavede misundelsens tand i mig, når der blev puttet godnat, gået lange ture og delt grin og spas og dyrebare ahaoplevelser. Alt det, vi forældre havde fået lov til i så mange år, er nu andre til dels. I mit næste liv vil jeg være fluen på væggen! Heldigvis har vi nu næsten daglig kontakt og ses hjemme nogle gange om ugen, til alle familiekomsammener eller til hygge i byen. I vores familie har opfinderen af sms'en en meget stor stjerne. Det er den mest enkle og neutrale kommunikationskanal, vi har. Altid krydret med smileys, så ingen er i tvivl om stemningen. Et godnat med et hjerte – så har det været en god dag. De sms'er samler vi på.

Godt er det, hvis man oplever barnet komme i travsel og lære sig strategier til at magte livets ud-

fordringer. Godt er det at mærke, når andre ser og holder af ens barn og kæmper med vindmøllerne på dets vegne. Det giver mening og grænseløs taknemmelighed i en svær situation.

Ondt er det i de perioder, hvor det ikke går godt. Mange kan nikke genkendende til, hvor svært det er at være barnets advokat på afstand. Det bliver forstærket ti-fold i en anbringelsessituation. Ude gælder andre normer og andre regler end hjemme. Eksempelvis har jeg hørt mit barn skulle forsvare sit behov for at sige undskyld efter en krise, hvor der blev sagt en del grimme gloser. Hos os siger både voksne og børn undskyld, og når undskyldningen mødes med et »okay«, så ved alle, at vreden nu er væk, og solen skinner igen. Det giver tydelighed og ro. Men sådan er det åbenbart ikke alle vegne. At skulle forklare sig hele tiden må være meget opslidende og give massevis af frustrationer.

At barnet bor uden for hjemmet betyder, at man som forælder ikke kender begivenheder i barnets hverdag og ikke kender til de nye begreber og normer, som barnet lærer sig, og det giver ubønhørligt en afstand. Vi har haft princippet: Helere ses 10 minutter ofte end at vente, til længere perioder er en mulighed. I svære perioder bar min rolle præg af at være tyggegummileverandør! Så må det være sådan. Det hjalp altid mig med de ti minutter, det tog at komme forbi og lige se dagsformen og kigge efter glimt i øjet og mærke duften og den bløde hud.

To verdener

Vi kæmpede, kæmpede, kæmpede for at få lov at få del i det sprog, fagfolk delte med vores barn omkring selvskadetankerne. At det var svært, skyldtes bestemt også, at P deler sin verden meget skarpt op i bosted og familie, og det er meget akavet for hende at blande de to verdener. Det tror jeg, skyldes en blanding af adoption og autisme. En klog kone forklarede det med, at det er lig skilsmissebørn, der har forskellige roller hos mor og far. Når så mor og far er sammen, går der kludder i rollerne. Derfor kan vi ikke bare komme og hygge med de voksne på bostedet. Det giver en afstand kun at tale sammen i telefon. Min oplevelse er også, at det udfordrer personalet at møde forældre, der har faglig viden og som gerne vil være sparringspartnere omkring den unge. Når dét lykkes, så rykker indsatsen, det ved jeg, for vi har oplevet det, men det er desværre en lang, sej kamp at nå den gensidige anerkendelse.

Så min erfaring er, at det er en svær kabale at følge med i et bostedsliv som pårørende, men det er uhyre vigtigt at forsøge alligevel. Et adopteret barn har allerede blanke sider i sin korte livshisto-

rie, og det er komplet urimeligt, hvis der kommer flere af den slags perioder efter adoptionen. Trods behandlingspapirer, kommunale sagsakter og hospitalsjournaler er der ingen andre, der har historiefortællerens rolle. Det er familiens, for barnet kan ikke selv. De professionelle har simpelthen ikke tid eller fokus på det. Desuden forekommer det, at sagsakter forsvinder i journaliseringens cyberspace.

Det bedste ved historiefortællerrollen er, at det er en rolle, som fagpersoner kan forstå, for den er så dejligt nøgtern. Da vi fandt frem til det ord og kunne beskrive den mission, var det, som om bostedet også fik øje på den, og så var det lettere at få ringet den ene gang om ugen, der var aftalt. Der er travlt på bosteder, og pårønderarbejdet er det i højeste grad op til forældrene at sørge for.

Nyt bosted

Nu er P på et nyt bosted og er i mellemtiden blevet myndig, og så støder tavshedspligten til. Det er dælele en udfordring, hvis den unge ikke vil have, at de voksne taler sammen. For nogle unge kan det være nødvendigt at skabe afstand til sine forældre for at kunne udvikle sig. Det må man have respekt for – det gør dog ondt alligevel. Heldigvis har vi oplevet, at P har givet os lov at følge med. Nu er vi et sted, hvor vi tror på, der bliver overskud til udvikling og skolegang. Det er stort og glædeligt.

På det nye bosted midt i byen er der kommet en ny, meget positiv nuance til. Personalet der er en blanding af brune og hvide danskere. Vi bor selv i en forstad i et overvejende »hvidt reservat«, og P har kun været lidt sammen med andengenerationsindvandrere. Det var desværre nogle rødder med mobbeattitude, og det har ikke været positivt. Heldigvis har jeg en pakistansk veninde, og hun har kunnet nuancere billedet lidt. Nu sker der det, at det nye bosted giver gode, troværdige ikke-hvide mennesker at spejle sig i, og hvor er det bare godt! Som P sagde forleden: »Bare I var tyrkere! Er du klar over, hvor meget de hjælper hinanden?« P's særlige interesse er kaffe, og nu er der en plads på en cafe drevet af ikke-etniske danskere, som har inviteret til oplæring et par gange om ugen. En lillebitte, skøn cafe med unge mennesker med store hjerter. Jeg er dybt taknemmelig og rørt over, at endnu en god trædesten til at blive hel og acceptere sig selv har vist sig. Jeg kan kun have stor respekt over for det nye bosteds evne til at se de unge og tage afsæt i deres potentiale, så de kan vokse med selvværd og selvtillid. Så pyt med, at der er en masse uro sådan et sted med en samling unge med ekstra knaster. Det

giver mange gnister og uforudsigelige dage, som de skal lære sig at leve i. De bliver socialt meget rummelige!

Tilknytningsspøgelset

At have et anbragt barn er en udfordring for familielivet. Fx har lillesøster jo også krav på en barn-dom, der ikke kun handler om kriser og nødsituationer. Heldigvis oplever vi nu, at det bærer frugt, at vi bød os til i de tungeste perioder. For os adoptivfamilier vejer tilknytningsspøgelset tungere end meget andet, for mister vi nu hinanden? Man kan håbe og tro, men det er kun tiden, der kan give det svar. Båndene holdt, gud ske tak og lov. Den sms, jeg fik en aften, hvor der som en selvfølge stod »I er der jo altid«, den fik tårerne til at løbe.

Jeg har syntes – og jeg synes fortsat – at det er en kæmpe sorg at slippe nærheden til mit barn, som jeg i årevis har forsikret, at jeg ville passe på, til døden os skiller. Et selvmordsforsøg, en tiltagende altædende angst og opdagelsen af autisme bag alt det andet svære opløste det løfte. Det føles naturstridigt, men i pubertetens stormfulde år må man lære respekt for det, der virker. P valgte selv den professionelle døgnhjælp, og det kunne vi som familie jo ikke levere. Det har helt sikkert gjort det lettere. Vi har måttet justere vores egne forestillinger om, hvad forælderrollen består af. Det er både nærhed og afstand. Det har været nogle svære og lærerige år.

Undskyld

Mor og fars favn og havn rummer kærlighedens accept, men også normer og skrevne og uskrevne regler og forventninger, som kan være svære at leve op til. Naturligvis fylder den slags også i adoptivfamilier. Bevidst eller ubevidst. Der er ikke noget, børn hellere vil, end at kunne vække glæden og stoltheden hos deres forældre. »Undskyld, jeg er sådan et problembarn,« sagde min P, engang vi var på vej til hospitalet. Så hjerteskræende og så helt igennem urimeligt, at sådan en skyldfølelse ligger på hendes skuldre. Hvor ville jeg gerne kunne lette hendes byrde.

Som mor siger jeg selv undskyld: »Undskyld, at jeg ikke magtede at skærme for en masse grimme oplevelser, da du rakte ud efter hjælp. Kære, kære du, som kæmper for at finde din vej i verden. Du har min dybeste respekt for den kamp, og jeg tror på, at det med den overlevelsesevne, du har, nok skal lykkes dig. Du kan knytte mennesker til dig på en måde, som er helt særlig, og vi er mange nu, der holder af dig og ønsker dig det bedste. Når stormene raser, så er familien også klar til at være dit sikkerhedsnet i det omfang, du ønsker det. Vi holder altid døren åben, om du så bare er her i ti minutter.« ■

Adoption i Canada

I Canada eksisterer adoption i skyggen af fortidens synder og skandaler, for det er ikke mange årtier siden, at myndighederne tvangsfjernede børn fra de oprindelige befolkningsgrupper og lod dem bortadoptere.

AF ANNA BRIDGWATER

Canada er et af de lande, som Danmark nogle gange sammenligner sig selv med. Begge lande er relativt velfungerende velfærdsstater, som tænker nogenlunde ens på en række politiske og humanitære områder. Men på adoptionsområdet er Canada helt anderledes end Danmark. På nationalt plan er der 30.000 anbragte canadiske børn, som venter på at blive adopterede af nye, canadiske familier. Flertallet af børnene er over seks år, og gennemsnittet er 10 år. Men tallene peger på, at kun to ud af fem af de børn finder permanente hjem.

National skandale

Blandt de anbragte børn, som er frigivet til national adoption i Canada, er der et forholdsvis stort antal børn, der nedstammer fra den oprindelige befolkning. Gruppen tæller First Nations, som man på dansk ville kalde indianere, métis, som er blandede First Nations og europæere, samt inuitter. Omkring halvdelen af de canadiske børn, der er i familiepleje eller på døgninstitution, nedstammer fra en af de oprindelige befolkningsgrupper, selvom kun 4,3% af befolkningen tilhører de befolkningsgrupper.

De børn, der nedstammer fra den oprindelige befolkning, har ofte svært ved at finde adoptivfamilier, da der er relativt få ikke-hvide, der søger om adoption, men myndighederne tøver med at matche ikke-hvide børn med hvide familier. I stedet forsøger man at løse problemet og finde ikke-hvide familier til ikke-hvide børn ved at etab-

lere organisationer, der fokuserer på anbringelser og adoptioner, der tager hensyn til barnets kulturelle rødder.

Behovet for det tiltag skyldes en historisk skandale, som har skabt modstand mod, at hvide canadiere adopterer canadiske børn, der tilhører de oprindelige befolkningsgrupper. Skandalen har sine rødder i 1960'erne og kaldes populært for »Sixties Scoop« eller »Canada Scoops«. Navnet opstod, fordi en socialarbejder i den canadiske provins British Columbia beskrev socialmyndighedernes praksis med at fjerne børn fra de oprindelige familier med ordet »scoop«, altså at man skovlede børnene op i store mængder og fjernede dem fra deres mødre for at placere dem hos plejefamilier eller bortadoptere dem til hvide familier. Ofte skete det, da børnene var nyfødte, og tanken var, at tvangsfjernelserne varetog barnets tarv. Den oprindelige kultur blev set som skadelig for et barns udvikling, og at fjerne børn fra reservater og de indfødtes kultur var en måde at give børnene en bedre fremtid, mente myndighederne.

Den praksis foregik fra 1960'erne til sidst i 1980'erne, og ofte blev alle bånd til børnenes kulturelle rødder skåret over. Mange børn havnede på kostskoler for indfødte børn eller i hvide canadiske familier, men nogle få blev bortadopteret til USA eller Vesteuropa.

De berørte indfødte samfund mener, at det canadiske socialvæsen, advokater, dommerne og bureaukrater alle har anvendt en meget fordomsfuld tolkning af ordene »barnets tarv«, og i de senere år har der rejst sig en meget heftig kritik af socialmyndighedernes praksis. Der er blevet anlagt flere retssager mod de canadiske myndigheder, og siden år 2000 har flere enkeltpersoner, som blev fjernet fra deres familier

og deres kultur, vundet erstatningssager mod myndighederne.

I 2009 tog »The Truth and Reconciliation Commission of Canada« fat på processen med at indsamle, gemme og formidle erfaringer fra medlemmer af de oprindelige befolkningsgrupper, der blev placeret i de særlige kostskoler. Formålet er at indsamle de mange vidnesbyrd som en evig påmindelse om ikke at overse, nedvurdere eller diskriminere imod Canadas oprindelige befolkning.

Adoptionsprocessen

De vordende canadiske forældre, som gerne vil adoptere, tæller alle slags mennesker, da alle voksne kan ansøge om adoption i Canada, men langt de fleste er hvide par. Første skridt er at blive godkendt af socialmyndighederne i sin provins, som svarer til en stat i USA. Alle 13 canadiske provinser kræver, at den kommende familie og deres hjem godkendes, og en del provinser kræver også gennemførelse af adoptionsforberedende kurser. Godkendelsen minder meget om den danske proces, bortset fra at det varierer, om godkendelsesprocessen udføres af offentlige eller private aktører. Nogle provinser har flere private formidlende organisationer, andre kun de offentlige.

Når en adoptant er godkendt, skal der vælges mellem tre slags adoptioner: National adoption gennem det offentlige system, privat national adoption eller international adoption.

Mange af de omtalte 30.000 børn, der nationalt venter på adoption, kan studeres i online-kataloger over børn, der søger forældre. For at lokke vordende forældre til at overveje at adoptere nationalt, har nogle provinser taget særlige skridt. Derfor kan man i provinsen Alberta bladre igennem bil-

Mange adoptioner i Canada rev børn fra den oprindelige befolkning væk fra deres familier og kultur.

FOTO: CCO PUBLIC DOMAIN

Tal på canadisk adoption

Da de enkelte provinders myndigheder selv varetager adoptionsområdet, er det svært at finde en samlet statistik for hele landet. Men det er sikkert, at der er langt flere nationale end internationale adoptioner i Canada. I nogle provinser udgør internationale adoptioner omkring en tredjedel af alle adoptioner, og tallet er faldende.

- Der er 35 mio. indbyggere i Canada.
- I alt blev 905 børn adopteret internationalt i 2014, mens der i 2010 blev gennemført 1660 internationale adoptioner, altså et fald på 755 eller næsten 50 %.
- Antallet af adoptioner fra det offentlige system steg nogle steder med 21 % mellem 2009 og 2010.
- For at give en idé om antallet af private adoptioner: I 2011 blev der gennemført 72 private adoptioner i provinsen Ontario, som har 13,5 mio. indbyggere.
- Canada har en organisation, der minder om Adoption & Samfund. Organisationen hedder Adoption Council of Canada og har med succes arbejdet for at få indført Post Adoption Services, der skal støtte adoptivfamilierne.

Kilder: Adoption Council of Canada og canadaadopts.com

leder af børnene uden at skulle logge ind eller blive registreret. Da provinsen indførte det tiltag, steg antallet af nationale adoptioner af anbragte børn med 30 %. Andre steder tilbydes skattefradrag, hvis man adopterer nationalt, og i en provins er der indført messer, hvor vordende forældre møder socialrådgivere, som viser videoer og fortæller om de børn, der søger nye permanente hjem.

Private aftaler

En anden form for adoption er privat national adoption, hvor førsteforældre og adoptivforældre selv aftaler adoptionen. Langt de fleste af de private adoptioner er åbne i større eller mindre grad, da de to sæt forældre selv aftaler adoptionen. De formidlende organisationer har en rolle i disse adoptioner, da det er dem, der skal sikre, at alt sker

juridisk korrekt, og organisationerne lægger også vægt på værdien af kontakt mellem de to sæt forældre.

Private adoptioner sker enten mellem to familier, der kender hinanden, eller via en godkendt organisation, eventuelt med hjælp fra en af de mange internetsider, hvor adoptivfamilier søger børn, og hvor biologiske forældre, der vil bortadoptere et barn – født eller ufødt – kan bladre gennem kataloger over håbefulde adoptanter, der præsenterer sig selv i håbet om at blive valgt.

Med de private adoptioner er der ofte tale om en gravid kvinde, som søger forældre til sit ufødte barn. Der mangler ny statistik, men de sidste tal, fra 1989, fortæller, at 2 % af alle enlige gravide kvinder under 25 år valgte at bortadoptere deres barn i Canada. Og for at give et billede af, hvor mange fri-

villige bortadoptioner af spædbørn, der finder sted, kan man nævne, at i provinsen British Columbia, som har et befolkningstal på 4,6 mio., bliver der hvert år adopteret omkring 30 småbørn, hvis mødre har valgt bortadoption uden socialvæsnet indgriben.

Når kvinden har valgt en familie til sit barn, må hun ikke modtage økonomisk støtte fra de vordende adoptivforældre – de kan blive bedt om at dække rejseomkostninger, men må derudover ikke give den biologiske mor så meget som en kop kaffe eller blomster efter fødslen.

En formidlende organisation sørger for de juridiske aspekter i de private adoptioner og skal være garanter for, at adoptionen opfylder lovens krav, uanset om organisationen formidler barnet, eller om førsteforældre og adoptivforældre selv finder hinanden.

En anden måde at adoptere privat er adoption af stedbørn og børn, man er i familie med. Faktisk er der en stor gruppe canadiske bedsteforældre, der adopterer deres børnebørn, hvis forældrene ikke kan tage sig af børnene, da aldersgrænserne for adoption er fleksible.

Mange formidlende organisationer

Endelig kan canadiere adoptere internationalt på samme måde, som vi kender det fra Danmark, via en formidlende organisation. Der er dog den væsentlige forskel, at der er et utal af formidlende organisationer, som specialiserer sig i et eller flere lande. Fx kan en organisation formidle børn udelukkende fra Ukraine. Nogle organisationer formidler børn fra bestemte egne af verden, fx fra lande, der tidligere var en del af Jugoslavien, eller fra Østeuropa eller Vestafrika. Der har været nogle skandaler, hvor formidlende organisationer er gået konkurs og efterladt håbefulde familier med store regninger, men uden børn. Andre organisationer er blevet lukket efter mistanke om samarbejde med udenlandske børnehjem med forbindelser til child trafficking.

De fleste af de internationalt adopterede børn er født i Kina, men som en interessant detalje kan det nævnes, at 12 % af de internationalt adopterede børn er født i nabolandet USA. ■

FOTO: GET PUBLIC DOMAIN

Der har til alle tider været børn, der blev født uden for ægteskabet, og børn, hvis forældre ikke kan tage sig af dem.

Skiftende tider, skiftende adoptioner

Skiftende tider giver skiftende familienormer og skiftende måder at give hjem til andre menneskers børn. Magasinet Adoption & Samfund giver her et kort rids over, hvordan skiftende tendenser har ændret billedet af fremmedadoption i Danmark.

AF ANNA BRIDGWATER

Adoption er traditionelt udsprunget af udenoms-ægteskabelige forhold og manglende fertilitet og har båret de to tilstandes negative stigma med sig i mange år. Men vores forhold til adoption har forandret sig i takt med skiftende holdninger til kønslevet og øget velstand.

Adoptioner var sjældne

De første kendte adoptioner i Danmark handlede om penge og arv: Tilbage i slutningen af 1700-tallet kunne kun kongen bevillige adoption, og det skete udelukkende, når en adoptant ønskede at

sikre et ikke-biologisk barn eller et barn født uden for ægteskabet i en arvesag.

Fra 1815 kunne Kancelliet, eller embedsværket, selv udstede adoptionsbevillinger, hvis adoptanten ikke havde livsarvinger i forvejen, men det var mere almindeligt, at forældreløse, uægte eller uønskede børn blot blev sat i pleje hos en familie, og der var flydende grænser mellem pleje og adoption:

»Der var ikke noget regelsæt om adoption. Det var kun private aftaler. Babyer kunne sættes i pleje, og de biologiske forældre betalte for at få deres børn afsat. Men dødeligheden var enormt

høj. Børnene blev sat i pleje som nyfødte, så de blev ikke ammet. Derfor fik de komælk, men det var ikke pasteuriseret, og der var for mange bakterier i mælken.»

Det fortæller Pia Fris Laneth, som er forfatter til bl.a. bogen 'Moderskab og Mødrehjælp' om organisationen Mødrehjælpen. Hun fortæller også, at ikke kun sygdomme tog livet af spædbørn. Mange spædbørn blev slået ihjel eller sat ud, fordi skammen ved at føde et barn uden for ægteskabet var for stor. Den Kgl. Fødestiftelse, en fødeklinik for fattige københavnske kvinder, blev oprettet i 1757 med det formål at bringe antallet af barnemord og hittebørn ned. En lignende institution blev etableret i Århus i 1910, og begge steder kunne moderen efterlade den nyfødte til adoption eller anbringelse hos en plejefamilie. Men klinikkerne dækkede langt fra det store behov for at finde nye hjem til nyfødte børn.

Derfor var der et marked for englemagersker, som man kaldte de plejemødre, der for penge tog imod spædbørn og lod dem dø for derefter at modtage nye børn og flere penge.

Arbejdskraft

En anden måde at afhjælpe problemet med uønskede børn var at anbringe dem hos plejefamilier

på landet, hvor de også kunne gøre nytte ved at arbejde på gården.

»Børn i en alder af 6-7 år var blevet til en arbejdskraft for bønderne. Det var flere foreninger, der formidlede kontakt til kristne hjem, men der var meget udnyttelse af børnene,« siger Pia Fris Laneth.

Ikke alle plejefamilierne behandlede børnene godt, og derfor blev den filantropiske 'Præmieselskabet for plejemødre' etableret i København i 1891.

»Præmieselskabet for plejemødre satte sig for at løfte barren for, hvor dårligt man kunne behandle et barn. De indsamlede midler, og for at bruge dem mest fornuftigt sendte de et korps af damer ud i plejemødrenes hjem og lærte dem de basale begreber om hygiejne. De dygtigste plejemødre fik en præmie. Det lykkedes at få 80% af plejemødrene til at melde sig til ordningen,« fortæller Pia Fris Laneth.

Sideløbende med foreningens tilsyn med plejemødrene arbejdede den for, at der skulle indføres lovpligtigt tilsyn med alle plejebørn, og det lykkedes i 1888 med 'Lov om tilsyn med Plejebørn'. Alle kommuner skulle have et eller flere pålidelige mennesker, som tilså plejebørnene, og man måtte ikke længere tage børn under syv år i pleje uden tilladelse.

Adoption får en lov

I 1800-tallet og i første halvdel af 1900-tallet var antallet af uforsørgede børn langt højere end antallet af forældre, der ønskede at have børn i pleje eller adoptere. Adoptivbørn blev anset som en slags plejebørn med den væsentlige forskel, at adopterede børn ikke kunne fjernes fra hjemmet. Det vil sige, at tilsynsloven faktisk beskyttede adopterede børn dårligere end plejebørn. Samtidig var adopterede børn dårligere stillet end biologiske børn.

Fattigloven af 1891 fastslog, at forældre havde pligt til at forsørge deres biologiske børn, og hvis de ikke magtede opgaven, tog det offentlige over. For adopterede børn gjaldt det, at adoptivforældrene havde pligt til at forsørge de adopterede børn, men hvis de ikke kunne det, overtog de biologiske forældre ansvaret – og kun, hvis de heller ikke kunne sørge for barnet, trådte det offentlige til.

Adopterede var heller ikke ligestillede med biologiske børn i arvesager: De havde hverken tvangsarveret efter adoptanten eller arveret efter adoptantens familie. Ordlyden i hver enkelt adoptionsbevilling afgjorde den adopteredes ret til at arve både den biologiske og den adopterede familie.

Men i 1912 gik en familieretskommission i gang med at udarbejde et forslag til en adoptionslov, og i forarbejdet til lovforslaget handlede en stor del af bemærkninger netop om arveret. En anden be-

Pia Fris Laneth har skrevet jubilæumsbogen om 100 år med Mødrehjælpen i Danmark, hvor hun gennemgår udsatte mødre og deres børns stilling i Danmark de sidste 100 år.

mærkning handlede om, at mænd skulle kunne adoptere resultaterne af et sidespring og »tage barnet til sig som sit eget«. Det nævnes, at adoptanten skal være en »sådan person, hvem et barn kan betros«, men ellers er der ingen specifikke krav til adoptanten. I 1923 blev loven vedtaget.

Formidling af børn

Samfundets uønskede børn var stadig ikke sikre. I 1916 modtog den mest kendte englemagerske, Dagmar Overbye, 16 kroner for at tage imod en anden kvindes barn, som hun derefter slog ihjel. I fire år fortsatte hun med at myrde spædbørn, indtil hun i 1920 blev afsløret. Hun blev dømt for ni mord, men mistænkt for at have myrdet 25 spædbørn. At hun kunne slå så mange børn ihjel, inden hun blev opdaget, skyldtes samfundets ligegyldighed over for uægte børn:

»Det viste jo, at børn kunne forsvinde, uden at nogen anede det. Der var ikke nogen, der ville have de børn,« siger Pia Fris Laneth.

Afsløringen af Dagmar Overbye førte til en form for selverkendelse fra myndighedernes side:

»Statsapparatet opdagede, at man ikke havde styr på børnene. I 1924 lavede man folkeregistret, så man ikke bare blev skrevet op i kirkebøgerne, når man blev født. Det var stadig lovligt at lave helt private aftaler om adoption eller pleje, men nu skulle formaliter være i orden.«

Det betød, at når aftalen om pleje eller adoption var på plads, skulle der papir på sagerne. Men adoption var stadig ikke noget, man talte om. Børnene var blevet til ved utugt, og manglende fertilitet var skamfuld. Derfor var det praksis at holde adoptionen hemmelig over for den adopterede og omverdenen, selvom bl.a. Mødrehjælpen og myndighederne anbefalede større ærlighed.

Ansaret for formidlingen af børn til adoption lå hos plejehjemsforeningerne, som førte tilsyn med plejebørn, og hos en række privatpersoner, fx forstandere for børnehjem. I 1938 fik også Mødrehjælpen ret til at formidle adoptioner. På grund af Mødrehjælpens kontakt til unge kvinder fik organisationen hurtigt ansvar for omkring halvdelen af alle adoptioner.

»I Mødrehjælpen var kartoteket lukket. Man lovede mødrene, at børnene aldrig ville kunne finde dem. Man lod dem lægge deres skam bag sig,« fortæller Pia Fris Laneth.

På dette tidspunkt og helt indtil 1976 var det op til hver enkelt formidlende institution eller person at vurdere, om en person var egnet til at blive adoptivforælder og matche dem med et barn.

Færre uønskede børn

I mellemkrigsårene var der flere børn, der savnede et hjem, end der var håbefulde adoptanter i Dan-

mark. Men i løbet af 30'erne blev prævention lettere tilgængeligt, og i 1937 blev det muligt at søge om en lovlig abort, selvom kun 14 % af de aborter, der blev søgt om, blev bevilget. Der skulle være en medicinsk grund til at gennemføre en abort, fx fare for moderens liv.

Det blev Mødrehjælpen, der kunne godkende en ansøgning om abort, men sagsbehandlerne prøvede ikke at overtale tvivlende kvinder til abort, for ingen måtte føle sig presset til abort. Når børn kom på børnehjem, havde mødrene tre måneder til at fortryde og vælge at tage barnet til sig, inden det blev frigivet til adoption.

Efterhånden blev det en smule mindre ugleset for ugifte kvinder at få børn, og i 1937 fik børn født uden for ægteskabet samme retsstilling som børn født inden for ægteskabet: De fik ret til at tage faderens efternavn, ret til forsørgelse og arveret efter faderen.

I 1939 kom Mødrehjælpen på finansloven, og dermed blev det et offentligt anliggende, ikke et privat, at tage sig af enlige mødre og deres børn.

Efterhånden var der færre børn, der manglede forældre: I 1948 blev 29 % af de danske børn, der var født uden for ægteskabet, bortadopteret. Knap ti år senere, i 1957, var det kun 14 % af de børn, der blev født uden ægteskabet, der blev bortadopteret. Det var blevet lettere for ugifte kvinder at beholde deres børn, både socialt og økonomisk.

Flere krav

Efter 2. verdenskrig faldt antallet af lukkede danske adoptioner, hvor den biologiske mor ikke kendte adoptivfamilien, fra 1100 i 1948 til cirka 500 i 1957.

»Der sker det, at man begyndte at sortere kraftigt i adoptivfamilierne; man skal gennemgå undersøgelser for at se, om man er egnet. Man havde et meget stærkt ønske om, at familien og det barn, der skal adopteres, skal passe sammen, og man tænker fx, at et barn fra arbejderklassen passer sammen med en familie fra arbejderklassen,« siger Pia Fris Laneth.

I samme periode var der flere forbedringer af adopteredes retsstilling på vej: Ved Adoptionsloven af 1956 bestemte man, at relationerne mellem adoptivbarnet og dets biologiske slægt afbrødes helt ved adoption, og adopterede børn blev juridisk ligestillet med biologiske børn.

Udenlandske adoptioner

Det blev sværere at adoptere et dansk barn, og i efterkrigsårene var tusindvis af børn fra især Tyskland, Østrig og Holland kommet til Danmark på rekreationsophold – eller på opfødning, populært sagt. Efterfølgende blev nogle hundrede af dem i landet, fordi de blev adopteret af de danske

Transnational adoption i Danmark har ofte foregået fra lande, der var hærget af krig eller andre kriser. Her ses et børnehjem i Saigon, Vietnam i 1968.

plejefamilier, eller fordi de var så gamle, at de blev i Danmark for at gøre deres skolegang færdig.

Langsomt blev egentlige adoptioner fra udlandet mere almindelige. Et af de lande, man adopterede fra, var Finland, og man kunne finde et barn ved at rykke en annonce i en finsk avis.

»Der var en stor import af finske børn. Gravide finske kvinder kom til Danmark, fødte deres barn og bortadopteret det, og det var helt privat. Det var ulovligt at formidle kontakt mellem de gravide og de danske par, men ingen anmeldte formidleren. Og det var lovligt at adoptere, så man kunne sagtens registrere barnet, når man først havde det,« siger Pia Fris Laneth.

I 1950'erne begyndte man at hente mørke tyske børn til Danmark. Børnene var resultaterne af sorte amerikanske soldaters forhold til tyske kvinder, og i kølvandet på 2. verdenskrig kom der op mod 3000 mørke tyske børn til Danmark, for der var mange danske familier, der gerne ville adoptere et mørkt barn fra Tyskland.

Godkendelse til adoption

De institutioner – plejehjemsforeninger, Mødrehjælpen og enkelte andre – der allerede tog sig

af godkendelse af adoptanter til danske børn, fik også opgaven med godkendelse til udenlandsk adoption. Men hvor man gik meget op i at finde de rigtige familier til de danske børn, var man ikke så nøjeregnende med, hvem der måtte adoptere børn fra Tyskland.

»De skrappe kriterier, som der var i forhold til danske adoptioner blev lempet i forhold til udenlandske børn. Men det ville Mødrehjælpen ikke være med til,« fortæller Pia Fris Laneth.

Det var ingen hindring for ivrige adoptanter. Kommende adoptanter kunne selv rejse til Tyskland, finde et barn og tage det med hjem. I princippet skulle man søge om plejetilladelse, inden man rejste, men det gjorde ikke så meget, hvis man hentede barnet først. Bagefter søgte man om adoptionstilladelse til plejebarnet.

Ville man ikke rejse til Tyskland, kunne illegale private formidlere finde et tyskfødt barn til danske adoptanter, men desværre fik mange af børnene ikke lykkelige skæbner i Danmark.

For at rydde op i denne uregulerede import af børn blev landsforeningen Glemte Børn stiftet i 1963 af en gruppe adoptivforældre. Foreningens kontakt til Tyskland var Tytte Botfeldt, som boede i Augustenborg i Sønderjylland, og som siden 1956 selv havde stået bag ureguleret formidling af tyske børn til danske forældre. I modsætning til de eksisterende formidlende organisationer, fx Mødrehjælpen, måtte Glemte Børn ikke selv godkende adoptanter, og dermed var den første danske organisation, der udelukkende beskæftigede sig med formidling af udenlandske børn, etableret.

Skandale

Tytte Botfeldt var bare ikke den rette til at sikre gode forhold til de børn, der blev adopteret fra Tyskland. Efter eget udsagn stod hun for formidlingen af 2000 tyskfødte børn, og hun var ikke altid kritisk med, hvem hun formidlede børn til.

Blandt andet formidlede hun ni børn til ægteparret Brems. Børnepsykiateren Ole Brems sad i bestyrelsen af Terre des Hommes og den amtslige Plejehjemsforening, der stod for godkendelsen af adoptanter, så det var ikke noget problem for parret at blive godkendt til adoption. Men tre af børnene døde, og et af de overlevende børn har fortalt om mishandling, misbrug og psykisk sygdom. Ole Brems skrev selv dødsattesterne og brændte ligene af de tre døde børn, inden han blev anholdt i 1975.

Sagen fik konsekvenser for adoptionssystemet: Der havde været flere forskellige instanser, der havde ret til at godkende forældre til adoption. De brugte forskellige kriterier, og Mødrehjælpen var kendt for at være den orga-

nisation, der var mest kritisk over for vordende adoptivforældre. Nu blev der arbejdet på fælles retningslinjer for godkendelserne, og der kom efterfølgende en grænse for, hvor mange børn, en enkelt familie måtte adoptere. Men Tytte Botfeldt fortsatte med sin formidling af tyske børn til danske familier i årene efter. Hun var også engageret i organisationen Terre des Hommes og arbejdede både inden for og uden for systemet i sin formidling. Endelig var hun med til at skaffe Terre des Hommes tilladelse til at formidle børn fra alle de samme lande, som man adopterede fra i de andre skandinaviske lande.

Andre lande

Det var ikke skandalen med Brems-familien, men manglen på mørke tyske børn, der fik adoption fra Tyskland til at ophøre, for Tyskland kunne tage sig af sine egne børn.

»Store dele af Europa oplevede ligesom Danmark også en velstandsstigning i 1950'erne og 60'erne,« fortæller Pia Fris Laneth.

Der var stadig mange danskere, der gerne ville adoptere. Igen var det et krigshærget land, der leverede de fleste børn: Sydkorea. Fra 1970 til midten af 1980'erne kom mere end halvdelen af alle udenlandske adopterede børn i Danmark fra Sydkorea – omkring 400 børn de fleste år.

Antallet af udenlandske adoptioner steg, og Glemte Børn fik vokseværk. Men medarbejderne kunne ikke følge med, og en dag i 1969 blev bestyrelsen væltet af vrede ansøgere. En gruppe fra Glemte Børn valgte at bryde ud og startede Adoption Center, som senere blev til AC Børnehjælp. Glemte Børn fortsatte under ny ledelse og blev senere til DanAdopt, stadig med Tytte Botfeldt som medarbejder. Og i 1970 fik også Terre des Hommes bevilling til at formidle udenlandske børn til adoption.

Mødrehjælpen lukkede i 1976, og godkendelse af adoptanter blev samlet i amternes socialcentre. Personalet fra Mødrehjælpen, som tidligere havde godkendt adoptanter, fulgte med og videreførte arbejdet med samme praksis som hidtil.

Men mange adoptanter oplevede, at kravene til godkendelse var blevet skærpede, da arbejdet blev centraliseret, og foreningen Adoption & Samfund blev oprettet i 1977 som en protestbevægelse imod de skærpede krav.

Nutid og fremtid

Så udenlandsk adoption var kommet for at blive, for danske adoptioner har i mange år været sjældne. I de sidste 20 år har antallet svinget mellem syv og 30 danske adoptioner om året, mens der i 2016 står 100 adoptanter på venteliste til at adoptere de danske børn. Til gengæld blev der i

mange år adopteret flere hundrede børn fra andre lande hvert år, og i 2005 blev det højeste antal børn adopteret fra udlandet, nemlig 625.

Hvilke lande, der gennem de seneste årtier adopteredes fra, vekslede alt efter, hvilke lande kæmpede for at komme på fode efter krig eller store omvæltninger. Fx blev afsløringen af de horrible forhold på de rumænske børnehjem efter diktatoren Ceausescu fald i 1989 startskuddet til tusindvis af adoptioner fra Rumænien til de vestlige lande. I løbet af kort tid var Rumænien fyldt med organisationer og privatpersoner, som ønskede at adoptere rumænske børn. Men udenlandsk adoption koster penge, og hvor der er penge, er der brodne kar, korruption og organiseret kriminalitet, og de formidlende organisationer førte i nogle tilfælde ikke grundigt tilsyn med deres samarbejdspartnere. I 1999 fik Terre des Hommes frataget sin autorisation til at formidle adoption i Danmark efter en sag om rumænske børn med falske lægeattester.

Sagen om de forfalskede lægeattester var ikke enestående. Siden har Danmark oplevet flere sager med andre lande, hvor internationale adoptioner har været for lemfældige. Rod i regnskaberne og en række skandaler førte til, at de to tilbageblevne adoptionsformidlende organisationer, DanAdopt og AC Børnehjælp, blev fusioneret til DIA, Danish International Adoption. Senest har indenrigsministeren i 2016 standset alle adoptioner fra Etiopien i kølvandet på en række sager om menneskehandel.

Afsløringerne om ulovligheder har ændret holdningen til adoption. Men øgede muligheder for fertilitetsbehandling og et faldende antal børn, der globalt set frigives til adoption, har også ændret billedet af adoption i Danmark. I Danmark blev 625 børn adopteret fra udlandet i 2005, mens det tilsvarende tal for 2014 var 124, og i tallet var i 2015 på 97 børn. Samtidig er de børn, der adopteres til Danmark, gennemsnitligt ældre.

Følgende udtryk er hørt i adoptionsmiljøer: »Når adoption går i nul.« Måske kommer den dag aldrig, men det er helt sikkert, at adoption i Danmark om ganske kort tid vil se ganske anderledes ud end i dag. ■

Kilder

- Adoption i Danmark, Adoption & Samfund, 1995
- Moderskab og Mødrehjælp, Pia Fris Laneth, 2014
- Børneimporten, Amalie Linde, Matilde Hørmand-Pallesen Amalie Kønigsfeldt, 2013

Den sydafrikanske ambassade åbner dørene

Fødelandets kultur er i fokus, når Sydafrikas ambassadør inviterer til et afslappet træf for alle de børn, der er født i landet.

AF ANNA BRIDGWATER OG BERIT ENGSTRÖM KREBS

Sydafrikansk Family Day: En gang om året inviterer den sydafrikanske ambassade til åbent hus, hvor børn, der er født i Sydafrika, kan møde deres fødelands kultur. I 2016 blev dagen holdt i Cirkelhuset i Nordsjælland, og omkring 70 familier var tilmeldt. De fik en dag med sydafrikansk mad, fodbold, kreative værksteder, sang, dans og godteposer til børnene. Alt sammen i selskab med medarbejdere fra ambassaden, masser af frivillige sydafrikanere, der er bosat i Danmark, og andre danske familier med børn fra Sydafrika.

Ambassadens »Family Day« har nogle år på bagen og blev startet på initiativ af en tidligere ambassadør, som var nysgerrig efter at vide, hvor mange af de sydafrikanske børn, der havde bevaret deres sydafrikanske navn som mellemnavn og dermed havde en lille smule af deres fødeland i deres liv efter adoptionen. Ambassadøren havde lyst til at møde nogle af de pågældende børn og deres familier, og ambassaden inviterede 12 familier til et teselskab. Det var en stor succes, og ambassaden besluttede sig for at gøre det igen, men for at invitere alle familier med børn fra Sydafrika. Tanken er, at børnene skal lære den sydafrikanske kultur at kende, høre sproget og smage maden.

Zindiswa Nobutho Mandela, kaldet Zindzi, er datter af Nelson Mandela, og hun overtog ambassaden i 2015. Som ny ambassadør ville hun gerne fortsætte traditionen, for hun synes, at åbenheden er vigtig. Hun har selv adopterede børn, og andre adopterede børns skæbne ligger hende på sinde. Samtidig har hun et ønske om, at de børn, der er adopteret fra Sydafrika, bevarer kontakten til deres fødeland og lærer at være stolte af det land, de er født i.

Et værdifuldt fællesskab

Berit Engström Krebs er ikke i tvivl om, at Family Day på den sydafrikanske ambassade er til glæde

for hele hendes familie, som tæller mor, far og to børn på 14 og 11, som er født i Sydafrika.

»Vi var blandt de første familier, der adopterede fra Sydafrika i 2002. I fællesskab med nogle af de andre familier etablerede vi ret hurtigt en landegruppe, Landegruppe Sydafrika, med det primære formål at give vores børn mulighed for at have et fællesskab. At vi voksne så også har stor glæde af det, er jo bare en ekstra gevinst. Mange familier har fået nære venner for livet.

Vores motivation for at etablere landegruppen var også, at det kan være svært at etablere sådan et fællesskab, den dag vores børn for alvor står og har brug for nogle at drøfte deres særlige forhold med. Men hvis de aldrig får brug for fællesskabet, kan de til den tid selv vælge det fra. Jeg tror, at mange forældre har det på samme måde som os og gør en ekstra indsats med deres teenagebørn for at få dem til at blive ved med at komme til sammenkomsterne. Måske er det først om nogle år, de til fulde forstår betydningen.

Sidste år blev vi inviteret med til ambassadens arrangement for de sydafrikanske 'Forever Families', som de kalder det, for første gang. Hele familien havde en fantastisk dag og valgte at deltage i år igen. Det er helt basalt en enestående mulighed for at holde kontakt med den anden kultur, som vores familier også rummer.

Så ambassadens dag har den ekstra dimension, sammenlignet med vores egne træf i landegruppen, at den sydafrikanske kultur er i fokus på en anden måde. Det går rent ind hos mange, uanset om det er maden eller 'gumbo dance'. Det giver også anledning til på en naturlig måde at knytte kontakter til sydafrikanere i Danmark, hvis man ikke har de kontakter i forvejen.

Personligt har jeg meldt mig som frivillig til at være med til at planlægge og afvikle arrangemen-

Herunder ses fra højre: Johannes, som er født i Sydafrika, samt Daniela, Audrey, Vivian og Zindzi Mandela fra Sydafrikas ambassade. Det er vigtigt for Johannes at bevare kontakten til sit fødeland. De øvrige fotos på siden er taget af ambassaden.

tet, fordi det at arbejde side om side giver mulighed for at udvikle nogle meningsfulde og skønne relationer på en helt naturlig måde ud over det dybere kendskab, som hele familien får til vores børns oprindelige kultur.

Det er fantastisk at opleve, hvor højt ambassadør Zindzi Mandela og hendes stab prioriterer denne dag, og den ægte interesse, som de og en stor gruppe frivillige med rødder i Sydafrika viser, for at det skal blive en succes for alle og især børnene.« ■

Massage giver ro og

Blid berøring kan være en god måde at komme i kontakt med et barn og give det velvære.

AF ANNA BRIDGWATER

Alle vordende adoptivforældre i Danmark har på de adoptionsforberedende kurser set en kort film, hvor en brasiliansk født adopteret dreng på fire-fem år får babymassage. Gennem berøringen lærer drengen at slappe af i sin krop, og filmen viser i al tydelighed, at der i nogle tilfælde kan gøres noget særligt for at skabe bånd mellem barnet og adoptivforældrene. Der findes uddannede baby-massører i Danmark, men pointen ved babymassage er netop, at det er forældrene, der skal lære teknikken og skabe nærhed til deres barn. Derfor anbefales det, at forældrene selv lærer at massere deres barn.

Ylenia Fiorini er uddannet baby-massør, og hun er sikker på, at massage kan være en god måde at skabe kontakt til adopterede småbørn:

»Massage kan være en god måde at hjælpe adoptivforældre og deres barn med at lære hinanden at kende.«

Ylenia Fiorini holder kurser, hvor man kan lære selv at massere sit barn.

Børn har gavn af massage på alle alderstrin, men det er optimalt at starte, når barnet er mellem nul og tre år, hvis der skal skabes bånd til forældrene, siger Ylenia Fiorini.

»Hvis man har øjenkontakt, mens man masserer, kan øjenkontakten sammen med kærlig berøring give barnet en følelse af at være accepteret og føle, at der bliver draget omsorg.«

Babymassage hjælper samtidig forældre med at lære deres barn bedre at kende, siger Ylenia Fiorini:

»Gennem babymassage kan forældre lære at spore sig ind på deres barns non-verbale kommunikation og hjælpe forældre med at forstå deres barns unikke signaler og tilpasse deres respons til barnets kommunikation. Endelig kan hud-mod-hud-kontakten skabe bånd mellem forældre og barn.«

Ylenia Fiorini understreger, at den voksne, som masserer, skal tage sig god tid og ikke haste gennem massagen. Der skal bruges tid på, at man lærer hinanden at kende, og på at den voksne lærer at afkode barnets signaler, hvis baby-massagen skal have den optimale effekt.

Massage til lidt ældre børn

I dag har mange børn lagt babyårene bag sig, når de bliver adopterede. Men det er ikke for sent at forsøge at sig med babymassage for at styrke tilknytningen. Vimala McClure, som er stifteren af den internationale sammenslutning af baby-massører, foreslår, at man indretter massagen til de lidt ældre børn. Idet barnets lemmer er blevet større, er det en god idé at tilpasse hændernes bevægelser til den større og mere faste krop, siger hun. Mens man kan stryge småbørns arme og ben med sine hænder og nå hele vejen rundt om armen eller benet med fingrene i en slags »malke«-bevægelse, så fungerer det bedre, hvis man forsigtigt »ælder« de lidt større børns lemmer.

Hvis de lidt større børn ikke umiddelbart har lyst til massagen, men

Lær selv massage

- Hvis du vil lære at massere din baby eller barn, tilbyder Ylenia Fiorini kurser i baby-massage i København. Se mere på www.breathemassage.dk.
- Leder du efter et kursus i baby-massage andre steder i landet, kan du få kontakt til den danske afdeling af The International Association of Infant Massage (IAIM) på www.iaim.net.
- Der findes også bøger om emnet, fx Politikens bog om baby-massage og zoneterapi af Wendy Kavanagh.

forældrene stadig gerne vil forsøge sig med massagens kropskontakt, siger Vimala McClure:

»Fra et- til treårsalderen udvikler barnet sin selvstændighed, og en stor del af selvstændigheden er friheden til at sige nej. Han eller hun vil meget ofte afvise massage i denne periode. Hvis han eller hun afviser massagen, skal den voksne respektere barnets nej. Men måske beder barnet om berøring på en anden måde ved fx at sige 'jeg har ondt i maven'. Så kan den voksne tilbyde massage. Man kan også stryge barnet på en legende måde, lade, som om man planter en have på barnets ryg eller ruller en pizzabund ud på hans eller hendes mave. Brug fantasien, og barnet vil nyde muligheden for kreativ, afslappende og legende berøring.«

Større børn

Børnehavet barnet lægger ofte vuggestuebarnets trodsalder bag sig, og igen kan forældre tilpasse massagen til barnet:

»Omkring treårsalderen falder barnet til ro og vil nyde at blive masseret på en roligere måde. Nu har han eller hun etableret sin selvstændighed og vil elske at opleve at være baby igen og at få hele forældrerens opmærksomhed. Massér

barnet efter badet eller inden sengetid. Tilpas berøringen til barnets længere arme og ben og undlad berøring, der føles akavet eller upassende. Respekter barnets blufærdighed, hvis det er blufærdigt. Fortæl en historie, mens man masserer ben, fødder, mave og ryg, eller tal med barnet om, hvilken kropsdel man rører lige nu, så det lærer navnene på kropsdelene at kende: Lægge, lår, fodsåler osv.,« siger Vimala McClure.

Hvis man vil massere et barn i skolealderen, har Vimala McClure følgende råd:

»Igen skal man tilpasse massagens bevægelser til barnets længere arme og ben, og den voksnes bevægelser minder nu måske mere om æltning. Imens kan man stille åbne spørgsmål, som kan anspore til en samtale: Fx 'det virkede, som om du var lidt trist, da du kom hjem i dag.' Musik, historier og samtale kan alt sammen være med til at forstærke massagen og skabe et rum, hvor barnet føler sig værdsat og kan åbne op. Man kan forsøge sig frem med duftende massageolie og lade barnet vælge duften. De fleste børn i skolealderen vil nyde massagen mere, hvis de ligger på maven i stedet for på ryggen.« ■

Gevinsten ved babymassage

Ifølge tilhængere af babymassage gavner massagen barnet på følgende måder:

- Barnet sover bedre.
- Hjernens udvikling styrkes.
- Blodcirkulation, fordøjelse og balance styrkes.
- Hjerter- og lungefunktion styrkes.
- Barnets tilknytning og selvværd forbedres.

Massagen gavner forældrene på følgende måder:

- Tilknytningsprocessen forstærkes, men i barnets tempo.
- Forælderen bliver mere lydhør over for barnets unikke signaler.

Både forældre og barn oplever:

- Velvære.
- Forhøjet niveau af serotonin og oxytocin (velværeshormoner), men fald i kortisolniveauet (et stresshormon).
- Øget følelse af tillid og tryghed.

Både babyer og større børn slapper af under massagens blide berøring.

Lær sproget og styrk tilknytningen

≠&#?

Mange adopterede børn har allerede et sprog med sig, når de møder deres nye familie. Det betyder meget for, hvordan barnet falder til, hvis de nye forældre lærer lidt af barnets første sprog.

AF PIA OLSEN/CITAT

Børn, som har lagt babytiden bag sig, er begyndt at få et sprog og lære en kultur at kende. I den alder er de som alle andre børn i fuld gang med at lære sproget at kende og sætte ord på den verden, der omgiver dem. Det kan være en udfordring for adoptivforældre at håndtere den situation, at barnet taler

et sprog, forældrene ikke forstår. Men ifølge lektor i sprog og kommunikation ved Syddansk Universitet, Catherine E. Brouwer, er det vigtigt, at det sprog, som barnet kommer med, ikke bliver afvist af deres nye familie.

»Nogle adoptivforældre har det svært med, at barnet taler et andet

sprog. Et sprog, som forældrene ikke taler, og et sprog, der stammer fra barnets fortid. Der kan være mange grunde til, at forældrene har det svært med det. De kan eksempelvis være bekymrede for, om barnets fortid, også den sproglige, er et problem i forhold til barnets tilknytning til dem. De reagerer med at

FOTO: COOP PUBLIC DOMAIN

Et sprog er ikke kun ord, men en måde at forstå verden. Derfor hjælper adoptivforældre deres adopterede barn, hvis de lærer barnets første sprog.

skubbe barnets oprindelige sprog i glemmebogen og fokusere på fremtiden,« siger Catherine E. Brouwer, der mener, at det er en uhensigtsmæssig måde at tackle situation på, også selv om hun godt kan forstå forældrenes reaktion.

»Som forældre skal man være opmærksom på, at det barn, man adopterer, kommer med en bagage, også en sproglig bagage. Og vi ved alt for lidt om, hvad der sker med barnet, hvis man bare smider den bagage væk. I et program som Sporløs kan man jo se, at nogle adopterede vokser op med et savn i sig. Det kan jo være opstået af så mange årsager, men det er grundlæggende forkert at smide børnenes bagage helt væk,« siger Catherine E. Brouwer, der foreslår, at der forskes mere i de børn, der ikke oplever et savn for at finde ud af, om den gruppe børn eventuelt har fællestrek eller fælles oplevelser, som kan lære forskerne, hvad man kan tilbyde et adopteret barn for at forhindre oplevelsen af et eksistentielt savn.

Det store spring

Et af de helt store ryk i børns sproglige udvikling sker, ifølge Catherine E. Brouwer, i toårsalderen.

»Som toårig har barnet allerede den grundlæggende struktur for sproget på plads. Og når de er tre-fire år, så er sprogstrukturen endnu mere på plads. Derfor skal man ikke tænke, at barnet skal starte forfra igen med at lære et sprog, tværtimod. Barnet har allerede en basal sprogforståelse på plads, og selvom det er for et andet sprog end dansk, så er det faktisk en stor ressource i forhold til at lære et nyt sprog,« forklarer Catherine E. Brouwer. Hun fortsætter:

»Børn på tre-fire år er allerede rigtig godt i gang med at udvikle deres sprog, og man skal være opmærksom på, at sproget er tæt forbundet med barnets identitetsarbejde. Sproget udvikles i takt med vores forståelse af verden. Vi bruger sproget til at forstå vores omgivelser og os selv. Derfor kan det skabe en følelse af 'at være forkert' i barnet, hvis det oprindelige sprog helt afvises,« siger Catherine E. Brouwer, der mener, at forældrene i stedet for at lade barnets oprindelige sprog gå i glemmebo-

gen, skal anerkende, at barnet har et sprog med sig og gerne forsøge at lære det sprog, barnet kommer med.

»Det kan være en rigtig god ide at lære bare lidt af det sprog, som det kommer med. Dels kan man jo tage et kursus, men man kan også bruge forskellige apps til at lære lidt af sproget. Hvis barnet oplever, at de nye forældre kan forstå bare lidt af dets sprog, vil det styrke tilknytningen. Barnet vil føle sig mødt og forstået. Ganske få fraser vil gøre en forskel for barnet, fordi det vil skabe genkendelse, det vil give tryghed, og tryghed vil styrke tilknytningen,« forklarer Catherine E. Brouwer.

Sæt jer ind i sprogets opbygning

Er barnets sprog så fremmed, at det virker uoverskueligt at lære det, bør man som minimum sætte sig ind i sprogets struktur og opbygning.

»Uanset om barnets sprog er kinesisk eller spansk, så kan det betale sig at sætte sig ind i, hvordan sproget er bygget op. Sproget fortæller om den kultur og begrebsverden, som barnet er vokset op i, og ved at forstå dets sprog eller begrebsverden forstår vi barnet bedre, og også det vil styrke tilknytningen,« siger Catherine E. Brouwer og tilføjer: »Det handler om at finde ud af, hvordan man beskriver de grundlæggende ting på barnets oprindelige sprog. Det er sprogkonceptet, man skal begribe. Herhjemme bøjer vi eksempelvis verber; det gør man ikke i alle sprog. Og i nogle kulturer taler voksne eksempelvis helt anderledes til børn, end vi gør i Danmark. Pointen er, at man ikke bare kan erstatte et sprog med et andet. For et sprog er tæt forbundet til en måde at forstå verden på,« siger Catherine E. Brouwer.

Hvis man ikke selv har mod på at lære kinesisk eller spansk, må man finde en anden måde at dyrke barnets oprindelige sprog på. »Man kan opsøge mennesker, der taler barnets sprog. Musik og film på barnets sprog er også en mulighed,« forslår forskeren.

To sprog er en ressource

I stedet for at opleve det som et problem, at barnet ikke taler

dansk, skal man tænke det som en ressource, at barnet allerede kan et sprog.

»Det første sprog kan være en støtte, når barnet skal lære det andet sprog. Allerbedst er det, hvis man kan holde fast i det oprindelige sprog og sørge for, at barnet også fortsat udvikler det. Så ender barnet med at blive tosproget. Undersøgelser viser, at tosprogede børn ofte udvikler en større sproglig bevidsthed og får en mere analytisk tilgang til sprog. Det kan være en fordel i skolen,« siger Catherine E. Brouwer, der også mener, at modersmålsundervisning er en god mulighed.

»I dag er man desværre stort set holdt op med at have modersmålsundervisning. Vi har kun fokus på, at børnene skal lære dansk. Jeg mener, man i stedet skal fokusere på den kæmpe ressource, det er, at barnet har mulighed for at blive tosproget. Det kan godt være, at barnet umiddelbart er lidt længere om at lære dansk, hvis man også holder fast i det oprindelige sprog, men på sigt er det en styrke for barnet, også fagligt. Og så er der i øvrigt også mange andre faktorer, der kan påvirke et adopteret barns sprogudvikling. Det ved vi faktisk for lidt om,« siger hun.

Der er for lidt forskning i netop de »store« adopterede børns sprogudvikling, mener Catherine E. Brouwer. »Herhjemme er det en ret lille gruppe børn, og det er sikkert årsagen til, at vi ved så lidt om deres sprogtiltagelse. Men der er en enorm variation i børns sprogtiltagelse, og rigtig mange forskellige forhold spiller ind, så det kunne være rigtig godt at vide noget mere også om denne gruppe børn,« slutter Catherine E. Brouwer. ■

*Σδ!

Næsten 200 sydkoreanskfødte adopterede bosat i USA deltog i en undersøgelse om kulturel identitet. Undersøgelsen viser, at de fleste følte et tilhørsforhold til både den sydkoreanske og den amerikanske kultur.

Byggeklodser til en stærk identitet

Ikke-hvide adopterede i hvide familier mangler stærke og positive spejlbilleder, når de skal finde ud af, hvem de selv er.

AF ANNA BRIDGWATER

Hvem er jeg? Hvilken slags menneske er jeg? Og hvor hører jeg til? Alle de spørgsmål er vigtige skridt på vejen, når et ungt menneske skal danne sin egen, selvstændige identitet. Men det er

spørgsmål, som kan være svære for den transnationalt adopterede at svare på, hvis han eller hun vokser op uden at kende et eneste menneske, som ser ud, som de selv gør.

I 2009 udgav Donaldson-instituttet en rapport om identitetsdannelse hos transnationalt adopterede voksne. Rapporten bygger på en spørgeskemaundersøgelse besvaret af 179 koreanskfødte adopterede, som alle var vokset op hos to hvide forældre i USA.

Der er selvfølgelig forskelle på Danmark og USA, men der er også mange ligheder, og rapporten giver et fingerpeg om, hvordan man kan hjælpe

en ung adopteret med at blive til en person, som er glad for sig selv og sin baggrund. Nedenstående konklusioner fra rapporten er relevante i en dansk sammenhæng.

- Som børn oplevede 78% af de adopterede fra Sydkorea sig selv som hvide, eller også ønskede de, at var hvide. Men som voksne følte de fleste, at deres identitet var koreansk-amerikansk. De meldte om flere årsager til, at de skiftede kulturel identitet: Mange fortalte, at forandringen skete i takt med, at de blev voksne. Men for mange betød personlige møder med eller forbindelser til mennesker med asiatiske baggrunde, at deres koreanske identitet blev styrket. For andre var det negative oplevelser, fx racisme eller mobning, der førte til, at de følte et stærkere tilhørsforhold til den koreanske kultur. Et mindretal af de adopterede, der svarede, var ikke kommet overens med deres koreanske baggrund og længtes stadig efter at ligne deres hvide forældre og dermed flertallet i befolkningen.
- Det er lettest at udvikle en positiv racemæssig identitet på baggrund af egne oplevelser. Med andre ord, hvis et menneske skal have en positiv opfattelse af sin egen racemæssige baggrund, skal det have personlige erfaringer med mennesker med samme baggrund som dem selv. Det virker langt bedre, end hvis adoptivforældrene fortæller, at man er fantastisk, og at man kan være stolt af sin baggrund. Derfor styrkes det adopterede barns identitet bedst ved, at barnet omgås mennesker med samme baggrund for at få levende rollemodeller. Det kan være ved at rejse til fødelandet, gå på sprogskoler, være aktiv i foreninger eller andet.
- Mange adopterede fra Sydkorea gjorde selv en aktiv indsats for at løse identitetskriser, når de følte en kulturel splittelse. 80% af de adspurgte meldte, at de havde forsøgt at lære mere om deres fødeland. 61% havde besøgt Sydkorea og været aktive i adoptionsrelaterede foreninger eller internetfora. Flere af dem, der besvarede spørgeskemaet, havde praktiske forslag til initiativer, som de mente kunne have hjulpet dem med at finde deres koreansk-amerikanske identitet. De fortalte, at det var vigtigt at gå i en skole med etnisk diversitet og at have pædagoger, lærere, babysittere og andre voksne med samme racemæssige baggrund som deres i deres liv.
- De fleste af de adopterede fra Sydkorea, som besvarede undersøgelsen, sagde, at de havde opnået en vis ro omkring deres racemæssige baggrund. Men mere end en tredjedel – 34% – sagde, at de havde det mindre godt eller li-

gefrem dårligt med deres baggrund. Der var to faktorer, der afgjorde, om de adopterede havde det godt med at tilhøre et synligt mindretal: Højt selvværd og accept af egen baggrund hang sammen, og jo mere, de adopterede identificerede sig med deres fødelands kultur, des bedre havde de det med deres egen baggrund. Desuden havde de adopterede, der kun havde oplevet lidt diskrimination, og som generelt var tilfredse med deres liv, det bedst med deres egen baggrund. For de koreanskfødte adopterede hang mobning på grund af deres racemæssige baggrund sammen med ringe tilfredshed med livet og lavere selvværd.

Rapporten kom med en række anbefalinger, blandt andet:

- Der skal udvikles vejledninger og ressourcer, der kan hjælpe transnationalt adopterede unge mennesker med at takle fordomme og forskelsbehandling. Undersøgelsen påviser, at oplevelsen af diskrimination er forbundet med psykisk uro, lavere selvværd og manglende accept af egen racemæssig baggrund. Derfor er det essentielt at ruste transnationalt adopterede til at takle fordomme og diskrimination på en måde, som ikke giver dem en negativ opfattelse af sig selv.
- Lærere, forældre, professionelle, medierne og andre skal mindes om, at diskrimination på grund af baggrund eller hudfarve er uacceptabelt, og professionelle, forældre og andre pårørende skal lære, hvor vigtigt det er, at der findes rollemodeller, som kan hjælpe den adopterede med at danne en stærk identitet og acceptere sig selv som den, han eller hun er.

The Donaldson Adoption Institute har eksisteret i 20 år og er stiftet med det formål at forske i adoption og lave politisk lobbyarbejde for alle, der er berørt af adoption – adoptanter, adopterede og førsteforældre. The Donaldson Adoption Institute bestræber sig på at være uafhængigt og er grundlagt af et børnehjem, der i årtier har formidlet nationale adoptioner i USA.

Den forskning, der udføres af instituttet, fokuserer selvsagt på amerikanske forhold, men da amerikanere har gennemført mere end en halv mio. transnationale adoptioner i løbet af de seneste 45 år, er der et stort statistisk materiale at trække på. ■

Læs hele rapporten 'Beyond Culture Camp: Promoting Healthy Identity Formation in Adoption' på adoptioninstitute.org/publications.

*Sebastian Fasil på 4 er født i Etiopien
og nyder den danske sommer på Fyn.*

*Alexander Abdou på
3 er født i Senegal.*

Den 25. juni blev Povl Petterson Agerholm på 28 gift med sin Anne-Marie i Skt. Hans Kirke i Odense. Povl er ansat hos Rigspolitiet i Odense som IT-supporter. Han er født i Hviderusland og kom til Danmark som seksårig.

Vennerne Jakob (3 år), Nia (2 år) og Frey (3 år) er alle født i Thailand.

Skriv til:
bladet@adoption.dk

hvis du har gode ideer, kommentarer til en artikel, debatindlæg, ønsker til fremtidige temaer eller gerne vil dele fotos med læserne.

LOKALFORENINGEN KØBENHAVN

Lokalforeningen København lukker og slukker

Efter en generalforsamling søndag den 4. september 2016 uden nogen fremmødte ser vi os desværre nødsaget til at lukke lokalforeningen København fra den 1. januar 2017.

Foreningen har en sekretær og en kasserer, men mangler medlemmer med lyst og kræfter til at stå for arrangementer for foreningens medlemmer.

Hvis du er interesseret i dette arbejde og gerne vil medvirke til, at København har en lokalforening, så kontakt en af de to formænd, Janet Majlund på tlf. 40 58 66 66 eller Maria Meena på tlf. 61 77 36 20.

LOKALFORENINGEN KØBENHAVN

Når adopterede får børn – og adoptanter bliver bedste-forældre

Med PAS-konsulent Michel Gorju og Maria Meena, adopteret og mor til to

Torsdag den 10. november 2016, kl. 18.30-21.30
Valby Kulturhus, Valgårdsvej 4-8, 2500 Valby

Lokalforeningen København inviterer voksne adopterede og deres forældre til en aften om det særlige ved at blive forældre som adopteret og går samtidig tæt på, hvordan man som adoptivforældre støtter sit barn bedst om dette.

- At blive forældre er ofte en stor forandring i ens liv.
- Som adopteret har man ofte et helt særligt afsæt i sit liv. Man har tidligt i sit liv oplevet at blive fravalgt, inden man blev tilvalgt.
- Når adopterede skal være forældre, har deres forældre typisk ikke selv prøvet at gennemføre en graviditet og fødsel.
- På denne temadag sætter vi fokus på forståelse og kendskab til hinanden, forhåbentligt til glæde for mange generationer.

Michel fortæller om sammenhænge mellem starten på livet og det at blive forældre samt viser uddrag af filmen 'Mig og Pedro' fra 2016. Her fortæller en far (adopteret fra Chile som to og et halvt-årig) om sine oplevelser ved at blive far.

Maria er adopteret fra Indien som fireårig. Hun vil i sit oplæg tage udgangspunkt i sine egne oplevelser, da hun blev mor til sine to børn, som i dag er syv og tre år.

Se yderligere på hjemmesiden: koebenhavnadoption.dk.

Pris og betalingsoplysninger: 75 kr. pr. person, som betales på Mobilepay 40 58 66 66. Skriv navn + AS i tekstfeltet.

Kontaktperson: Janet Majlund på 40 58 66 66.

Tilmeldingsfrist: 6. november 2016.

LOKALFORENINGEN FYN

Sociale grupper for børn i alderen 8 til 13 år

Lørdag den 25. februar 2017. Klokkeslæt og sted oplyses på Facebook og i Lokalforeningens Fyns nyhedsmail.

Lokalforeningen Fyn er blevet kontaktet af et medlem, som er interesseret i at være med til at starte en børnegruppe for børn i alderen 8 til 13 år. Gruppen skal være en mulighed for, at børnene kan spejle sig i og sparre med hinanden på tværs af alder og fødeland. Tanken er, at forældrene deltager, og at gruppen mødes cirka tre gange om året. Deltagerne er selv med til at bestemme indholdet, men det er blandt andet foreslået at mødes og lave bål, gå på Pokemon Go-jagt, spille spil og lave geocaching.

Vi i bestyrelsen for Adoption & Samfund Fyn synes, det er en rigtig god ide og vil selvfølgelig gerne bakke op om sådan en gruppe. I er allerede nu velkomne til at kontakte nedenstående kontaktperson, hvis jeres børn og I er interesseret i at deltage.

Pris: Gratis for familier, der er medlem af Adoption & Samfund.

Kontaktperson: Formand Lise Almind Rønsholt, lise@igosda.dk.

LOKALFORENINGEN HOVEDSTADEN

Adoptivbarnets tilknytning – med særligt henblik på omsorgssvigt før adoption

Onsdag den 16. november kl. 19.30-22.00
Søborg Hovedgade 79, 1. sal, 2860 Søborg (det gamle posthus)

Hør den populære, vidende og engagerede psykolog Niels Peter Rygård fortælle om tilknytningsprocessen i adoptivfamilien, konsekvensen af omsorgssvigt før adoption, samt hvordan tidlige svigt også kan påvirke teenage- og ungdomsårene hos den adopterede.

Niels Peter Rygaard har i mange år interesseret sig for og arbejdet med tilknytningsforstyrrelse hos tidligt omsorgssvigtede børn, også adoptivbørn. Han fortæller om, hvordan tilknytning sikrer den nødvendige nærhed mellem forældre og barn og dermed barnets trivsel, og hvordan tilknytning kan være vanskelig efter tidlige traumatiske oplevelser.

Rygaard kommer ind på tilknytningsprocessen i adoptivfamilien og fortæller blandt andet om vilkårene for adoptivbarnet og adoptivfamilien generelt. Hvilke oplevelser har barnet haft, hvilke forestillinger har forældrene om at være »familie«?

Rygaard kommer også ind på konsekvensen af omsorgssvigt før adoption på barnets udvikling, og hvordan det påvirker samspillet i familie, daginstitution og skole. Endelig vil han fortælle om det internationale uddannelsesforløb, han siden 2006 har udviklet for anbragte børns personalegrupper og plejefamilier i EU og globalt.

Pris og betalingsoplysninger: Tilmelding sker ved betaling af 100 kr. til kontonummer 2123 8135619095. Angiv mobilnummer og arr. 7. Prisen inkluderer kaffe, te og kage.

Kontaktperson: Ninna Kynde Brandt, mobil 41 93 99 22 eller mail til hovedstaden@adoption.dk.

Tilmeldingsfrist: 11. november 2016.

Temaaften: Ser du mig? Det adopterede barn i skolen

ved Michel Gorju, der er familie- og psykoterapeut,
kursusleder og PAS-konsulent i Ankestyrelsen

Torsdag den 24. november 2016 kl. 18.30-21.30
Byens Hus, Stændertorvet 1, 4000 Roskilde
Vi skal være i lokalet »Under Gulvtæppet« i kælderen.
Bemærk: Indgang skal ske på bagsiden af det gamle rådhus,
indgang E.

At starte i skole er for de fleste børn et stort skift i deres liv. For det adopterede barn er det endnu et skift blandt alt for mange i et kort og turbulent liv. Måden, hvorpå skolen møder det adopterede barn, kommer til at afgøre, om der sker udvikling, eller om det bliver en ny smertefuld oplevelse af »ikke at blive set og forstået som den, jeg er«.

Temaaftenen sætter fokus på, hvordan vi som forældre og skole kan forstå det adopterede barns reaktioner og tilrettelægge barnets skoledag således, at vi støtter barnet i at få udbytte og en positiv oplevelse af skolen.

Børn, som i de første leveår udsættes for mangel på tryghed, omsorg og genkendelig kontakt, udvikler strategier for at beskytte sig selv – det, vi kalder overlevelsesadfærd. Disse overlevelsesstrategier bliver i barnets autonome nervesystem, som barnet ikke har kontrol over. Det er kroppens automatiske reguleringssystem, og det styres af følelser og kroppens erfaringer. Det autonome nervesystem har stor betydning i forhold til stress og angst. Det lille barn har brug for hjælp til regulering for at kunne udvikle et sundt nervesystem. Dette sker normalt i en sund relation til forældre, som beskytter, spejler og regulerer, alt efter barnets behov. For det adopterede barn har denne regulering ofte været så mangelfuld, at barnet konstant har været i en tilstand af høj stress.

Du må meget gerne tage dit barns lærer med.

Kontaktperson: Maria Lerdrup-Nørager tlf. 27 12 67 42 eller mail:
adoption.midtogvestsj@gmail.com.

Pris og betalingsoplysninger: 100 kr. pr. person inkl. vand og gulf.

Oplys deltagernavn/e, mobilnummer og gerne medlemsnummer til adoption.midtogvestsj@gmail.com. Vi bekræfter tilmeldingen, hvorefter der straks skal indbetales 100 kr. pr. deltager til konto 0520-438918. Herefter er tilmeldingen registreret. Skriv navn eller medlemsnummer i tekstfeltet.

Tilmeldingsfrist: 14. november 2016.

Temaaften: Ser du mig? Det adopterede barn i daginstitution

ved Michel Gorju, familie- og psykoterapeut, kursusleder
og PAS-konsulent i Ankestyrelsen

Torsdag den 16. marts 2017 kl. 18.30- 21.30
i salen på Roskilde Bibliotek, Dronning Margrethes Vej 14, 4000
Roskilde
Indgang over for Folkeparken, 10 min. gang fra Roskilde Station

Børn, som i de første leveår udsættes for mangel på omsorg, udvikler strategier for at beskytte sig selv. Disse overlevelsesstrategier bliver i barnets autonome nervesystem, som barnet ikke har kontrol over, og som styres af følelser og kroppens erfaringer. Det autonome nervesystem har stor betydning i forhold til stress og angst. Det lille barn har brug for hjælp til regulering for at kunne udvikle et sundt nervesystem. Dette sker normalt i en sund relation til forældre som beskytter, spejler og regulerer, alt efter barnets behov.

For det adopterede barn har denne regulering ofte været så mangelfuld, at barnet konstant har været i en tilstand af høj stress, som sætter spor i barnets adfærd.

Oplægget sætter fokus på, hvordan daginstitutionen identificerer barnets overlevelsesadfærd og støtter barnets udvikling. Du må meget gerne tage dit barns pædagog med.

Pris og betalingsoplysninger: 100 kr. pr. person inkl. vand, kaffe, te og kage. Skriv til adoption.midtogvestsj@gmail.com og oplys følgende: Deltagernavn/e, mobilnummer og gerne medlemsnummer. Vi bekræfter tilmeldingen, hvorefter der straks skal indbetales 100 kr. pr. deltager til konto 0520-438918. Herefter er tilmeldingen registreret.

Tilmeldingsfrist: 6. marts 2017.

Temadag: Den bedste støtte ved Michel Gorju, familie- og psykoterapeut, kursusleder og PAS-konsulent i Ankestyrelsen

Lørdag den 18. marts 2017 kl. 13.00-17.00
Danhostel, Ringsted, Skt. Bendtsvej 18, 4100 Ringsted

Oplægget henvender sig til bedsteforældre og andre nære relationer til adopterede og deres familier. Hvordan kan man som bedsteforældre og familie støtte op om adoptivfamilien i den ofte vanskelige tilknytningsproces?

Både de, der allerede er blevet bedsteforældre, og kommende bedsteforældre samt pårørende er meget velkomne på temadagen.

Læs mere om Michel Gorju på hans hjemmeside:
www.michelgorju.dk.

Arrangementet bliver annonceret på kalenderen på Adoption & Samfunds hjemmeside, på lokalforeningens hjemmeside www.midtogvestsjaelland-adoption.dk samt på Adoption & Samfunds Facebookgruppe.

Kontaktperson: Maria Lerdrup-Nørager tlf. 27 12 67 42 eller mail:
adoption.midtogvestsj@gmail.com. Skriv navn eller medlemsnummer i tekstfeltet.

Mentalisering

Oplæg ved cand.psych. aut. Maja Nørgård Jacobsen

Mandag den 14. november 2016 kl. 19.00-21.00
Fælleshuset, Majsvenget 15, 8340 Malling

Mentalisering er populært for tiden, men hvad dækker begrebet over? Maja forklarer mentalisering, og hvorfor det er betydningsfuldt både som forældrekompetence og som område i barnets udvikling, ikke mindst for det adopterede barn.

Vi benytter os alle af mentalisering, men for det meste gør vi det ubevidst. Det handler om at forstå andres og egen adfærd ud fra de mentale tilstande, der kan ligge bag. Mentale tilstande er blandt andet følelser, tanker, intentioner, ønsker, behov, antagelser mv. Evnen til mentalisering er helt central, når vi indgår i relationer med andre. Når vi mentaliserer, kan vi bedre forstå og sætte os ind i andres og egne mentale tilstande. Mentalisering er en forudsætning for meningsfulde relationer og en stabil selvfølelse. Ved at mentalisere ser man den andens perspektiv og holder samtidig fast i sig selv. Gennem mentalisering lærer man egne følelser og tanker at kende og forstår, at de er baggrunden for ens adfærd. Dette giver en fornemmelse af kontrol og selvbevidsthed. Derudover er mentalisering tæt forbundet med evnen til at regulere sine følelser.

Du kan læse mere på Maja Nørgård Jacobsens hjemmeside:
www.psykologmajajacobsen.dk.

Pris og betalingsoplysninger: 100 kr. inkl. kaffe, te, frugt og kage.
Tilmelding til tinamaria@stofanet.dk. Tilmelding er først gældende ved indbetaling på bankkonto 1917 8966382636. Skriv »mentalisering« i emnefeltet.

Tilmeldingsfrist: 7. november. Ved afbud efter tilmeldingsfristen tilbagebetales beløbet ikke.

Kulturrejse til Korea

Grupperejse uge 41-42
Seoul · Jeonju · Hwaeom Tempel
Busan · Gyeongju · Seoraksan · Seoul

Korea Klubben arrangerer kulturrejser henvendt til adopterede og adoptivfamilier.

I samarbejde med Meari Travel tilbyder Korea Klubben et unikt og familievenligt rejseprogram. Programmet er skræddersyet til en gruppe på 15-20 deltagere med koreansk guide, dansk rejseleder, egen bus og kvalitetsindkvartering.

Rejse infomøder
Vi afholder jævnligt infomøder om rejsen.

For tilmelding kontakt:
kulturrejse@koreaklubben.dk

Læs mere om kulturrejsen på:
www.koreaklubben.dk

For yderligere information kontakt: kulturrejse@koreaklubben.dk
www.facebook.com/kulturrejseKorea

KOREA KLUBBEN

ER DU INTERESSERET I ? journalistik?

Og har du lyst til at være med til at lave Adoption & Samfunds magasin? Så er der plads til dig i redaktionsudvalget. Magasinet vil gerne høre fra adoptanter, adopterede og andre, der har lyst til at dele gode ideer, skrive artikler, finde eller tage fotos, anmelde bøger eller noget helt femte.

Udvalget mødes fire gange om året i København for at planlægge og diskutere magasinet.

Skriv til bladet@adoption.dk, hvis det er noget for dig.

LANDSMØDE 2016

I weekenden den 5. og 6. november 2016 afholdes der landsmøde i Adoption & Samfund. Som flere gange tidligere afholdes landsmødet på Dalum Landbrugsskole ved Odense.

Temaet i år er **»Adoption og Kulturmøde«**, og her medio september er der fuld gang i planlægningen af mødet.

FORELØBIGT PROGRAM

Monica Lorenzo Pugholm kommer og holder åbningstalen. Monica er både antropolog og adoptivmor. Antropologien kan give os en måde at blive klogere på, hvordan vi taler om kultur som noget iboende, og hvilke betydninger det får for os som familie og det enkelte barn, som kan forventes at interessere sig for sin oprindelige kultur.

Vi har også en aftale med Ole Riis, der er adoptant til to børn født i Vietnam. Ole vil fortælle om det projekt, han har iværksat i Vietnam. Han er medstifter af Shelterindsamlingen, som er et initiativ under Dansk-Vietnamesisk Forening. Shelter støtter udsatte vietnamesiske børn og unge, arbejder for deres menneskerettigheder og hjælper dem med at få en uddannelse.

Danish International Adoption, DIA, vil også være repræsenteret på mødet. Direktør Robert Jonassen taler om kulturmødet og forståelse i forbindelse med adoptionsarbejdet.

Liselotte Han-Jin Birkmose, formand for IKAA-International Korean Adoptee Associations (og tidl. formand for Korea Klubben), vil også være at finde på landsmødet. Hun taler om mødet med den koreanske kultur: Rejsen tilbage til Korea, relationer til den oprindelige familie og fællesskabet med andre adopterede.

PAS-konsulent Lars Rasborg taler om emnet »Åbenhed i adoption«. Oplægget vil blandt andet give en oversigt over de mange former for åbenhed i adoption og komme ind på, hvilke positive og negative betydninger, de forskellige former for åbenhed udviklingspsykologisk set kan formodes at have for barnets udvikling.

Søndag morgen fra kl. 9.00-11.00 sætter vi fokus på foreningen med temaet: »Adoption – en familieform i forandring« – hvad kan vi gøre som forening?

Herefter afholder vi landsgeneralforsamling, inden vi takker af for denne gang.

Vi glæder os til at se en masse af vores medlemmer til nogle gode dage i Dalum! Vel mødt!

Landsmødeudvalget 2016

Indkaldelse til generalforsamling i **LANDSFORENINGEN ADOPTION & SAMFUND**

Søndag den 6. november 2016 kl. 11.00 - ca. 13.30

På Dalum Landbrugsskole, Landbrugsvej 65, 5260 Odense S

Foreløbig dagsorden for generalforsamlingen

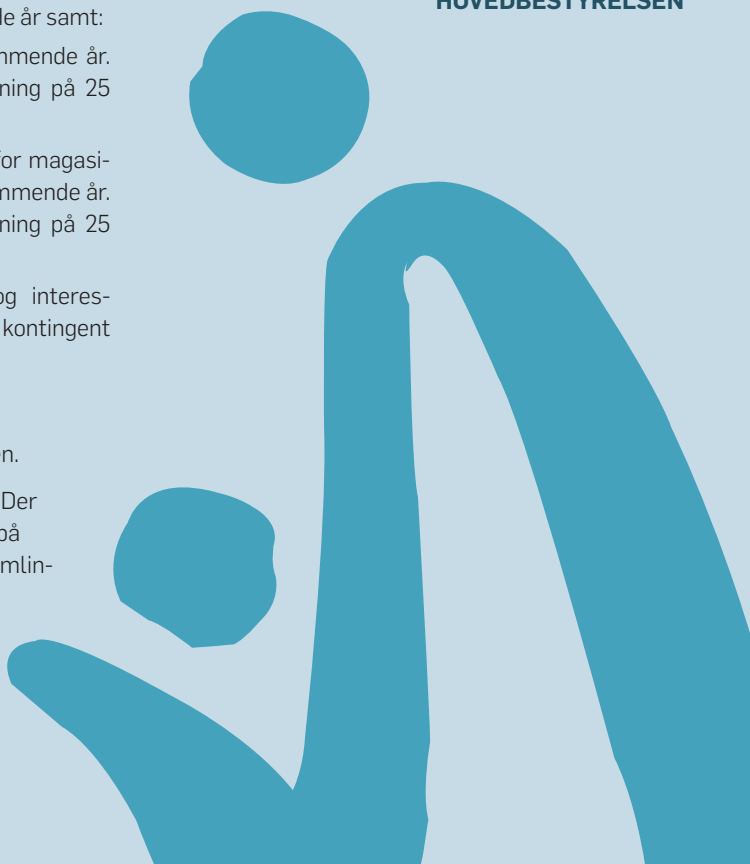
1. Valg af dirigent.
2. Godkendelse af dagsorden.
3. Bestyrelsens beretning.
4. Regnskab for 2015/16 – forelæggelse og godkendelse.
5. Indkomne forslag:
 - Godkendelse af lande/interessegrupper.
6. Arbejdsprogram for det kommende år.
7. Orientering om budget for igangværende år samt:
 - Fastlæggelse af kontingent for kommende år. (Hovedbestyrelsen foreslår en stigning på 25 kr. til 450 kr. fra 1. juli 2017).
 - Fastlæggelse af abonnementspris for magasinet Adoption & Samfund for det kommende år. (Hovedbestyrelsen foreslår en stigning på 25 kr. til 450 kr. fra 1. juli 2017).
 - Fastlæggelse af lokalforeninger og interessegruppers andel af det samlede kontingent (foreslås uændret).
8. Valg til hovedbestyrelse.
9. Valg af suppleanter til hovedbestyrelsen.
10. Valg af revisor samt revisorsuppleant. (Der skal dog ikke vælges revisorsuppleant på generalforsamlinger, hvor generalforsamlingen som revisor vælger en revisor/et revisionsfirma, med hvilken der indgås aftale om udførelse af revision mod normal betaling).
11. Eventuelt.

Regnskab og budget er sendt til lokalforeningerne, herunder forslag til medlemskontingent for det kommende år samt abonnementspris for bladet for det kommende år og forslag til lokalforeningernes og interessegruppernes andel af det samlede kontingent.

Alle medlemmer kan deltage, men kun delegerede via lokalforeninger/interessegrupper efter gældende regler har stemmeret.

Ved afslutningen er foreningen vært ved et traktement.

HOVEDBESTYRELSEN

LOKALFORENINGER

Her finder du din lokalforening. Ikke alle har hjemmesider. Er du i tvivl om dit tilhørsforhold, så se under adresser og links på www.adoption.dk.

Ændringer i lokalgrupperne meddeles til bladet@adoption.dk samt til webmaster@adoption.dk.

Lokalforeningen i Region Nordjylland

Nordjylland

Else Jungersen Overbye
Web: nordjylland.adoption.dk
Mail: nordjylland@adoption.dk
Tlf: 98 17 17 11

Lokalforeninger i Region Midtjylland

Gudenåen

Mona Østergård
Web: adoptiongudenaen.dk
Mail: gudenaen@adoption.dk
Tlf: 86 64 61 72

Vestjylland

Charlotte Christensen
Web: vestjylland.adoption.dk
Mail: vestjylland@adoption.dk
Tlf: 97 21 18 78

Østjylland

Jeanette Lyk
Web: oestjylland.adoption.dk
Mail: oestjylland@adoption.dk
Tlf: 61 28 76 63

Lokalforeninger i Region Syddanmark

Sydvestjylland

Jørn K. Pedersen
Web: sydvestjylland.adoption.dk
Mail: sydvestjylland@adoption.dk
Tlf: 60 82 04 35

Sydøstjylland

Ulla Grau
Mail: sydoestjylland@adoption.dk
Tlf: 74 69 38 13

Fyn

Lise A. Rønsholt
Web: fyn.adoption.dk
Mail: fyn@adoption.dk
Tlf: 61 30 38 19

Lokalforeninger i Region Sjælland

Sydsjælland

Pia Thomsen
Mail: sydsjaelland@adoption.dk
Tlf: 31 72 01 02

Midt- og Vestsjælland

Lene Borg
Web: midtogvestsjælland-adoption.dk
Mail: midtogvestsjælland@adoption.dk
Tlf: 59 43 92 01

Lokalforeninger i Region Hovedstaden

København

Janet Majlund & Maria Meena Andersen
Web: koebenhavn.adoption.dk
Mail: koebenhavn@adoption.dk
Tlf: 40 58 66 66 / 61 67 36 20

Hovedstaden

Lene Brydensholt
Web: hovedstaden-adoption.dk
Mail: hovedstaden@adoption.dk
Tlf: 26 60 15 05

Bornholm

Maja Lund Hansen
Mail: bornholm@adoption.dk
Tlf: 56 97 25 52, mobil: 23 45 77 03

LANDEGRUPPER

Bolivia

Formand: John Røschke
Tlf: 27 24 62 28, jr@r-at.dk
Næstformand: Per Nielsen
Tlf: 40 41 23 90, ppmo@email.dk
Kasserer: Claus Spaakær
Tlf: 21 27 55 85, spaabaeko@gmail.com

Bulgarien

Anna Maria Poulsen
amfp57@gmail.com
bulgarien.adoption.dk

Burkinagruppen

Rico Bagger-Jørgensen
Tlf: 24 69 95 74
ricobaggerjorgensen@hotmail.com
burkinagruppen.dk

Colombia

Colombia-foreningen er desværre opløst. Der henvises i stedet til flg. facebookgrupper:
'For os der vil adoptere eller har adopteret fra Colombia',
Facebookgruppen 'Hola' og
Facebookgruppen 'Adopteret fra Colombia', som er en gruppe kun for adopterede fra Colombia.

Danmark

Lau Rasmussen
Tlf: 29 86 55 56
www.danskadoption.dk
(mail via hjemmesiden)

Ecuador

Sanne Hasseris
sanne@helsingevej.dk
www.ecuadorklubben.dk

Etiopien

Jens L. Tranholm Damkjær
Tlf: 86 29 20 28
jensld@mail.dk
www.etiopien-foreningen.dk

Guatemala

Anni Bech Nielsen
Tlf: 47 52 77 76

Hviderusland

Anette Paetau
Tlf: 75 61 42 15
anettepaetau@vip.cybercity.dk
www.hvideruslandklubben.dk

Indien

Svend Erik Holm
Tlf: 64 47 38 35, sve@holm.mail.dk
www.123jemmeside.dk/indiengruppen

Kaliningrad/Moskva

Helle Pedersen
Tlf: 97 17 31 01

Kina

Søren Lodberg, Hjortevej 17, 7100 Vejle
Tlf: 60 74 12 50
formand@kinaforeningen.dk
www.kinaforeningen.dk

Sydkorea

Kim Duus Lausten
bumletre@gmail.com
info@landegruppe-sydkorea.dk
www.landegruppe-sydkorea.dk

Nepal

Hanne og Hans Doktor
Tlf: 23 47 09 41, hanne.veis@adr.dk

Nigeria

Karina Kjær
kake@cowi.dk
www.nigeriaadoption.dk

Peru

Stine og Bjørn Rude Voldborg,
Tlf: 48 25 05 95

Rumænien

Lars Birk Sørensen
Tlf: 86 41 51 13, larsbirk@skylinemail.dk

Sri Lanka (Dansk Sri Lanka Forening)

Henrik Sloth,
Tlf: 28 73 50 51, fryds@os.dk
danskisrilankaforening@gmail.com
www.danskisrilankaforening.dk

Sydafrika

Hanne Forsbæk, Tlf: 58 35 00 54
landegrupesydafrika@gmail.com
www.landegrupesydafrika.dk

Thailand

Mette Juul Andersen
Tlf: 21 60 19 56
vangeleddet32@hotmail.com

Tjekkiet

Anne-Lise Balle
Tlf: 29 40 91 95
tjekkiet@adoption.dk
tjekkiet.adoption.dk

Vietnam

Peter Skjot
Tlf: 36 30 05 28
formand@vietnamadoption.dk
www.vietnamadoption.dk

Interessegrupper

Bal Vikas Venner, Indien

Lone Raahauge
Tlf: 21 66 23 93
michael-lone@hotmail.com
www.balvikasvenner.dk
info@balvikasvenner.dk

Welfare Home for Children, New Delhi, Indien

Michael Cornelius Hansen
Tlf: 56 82 00 10

Børnehjemmet Palna, Indien

Mette Thomsen
Tlf: 38 28 50 25

Colombia – Fanas venner

Ulla Gehler
Tlf: 66 15 10 98, sugehlert@yahoo.dk

Eneadoptanter (GEA)

Gitta Wörtwein,
Tlf: 40 93 11 03, geagitta@gmail.com
Maria Thomasson
mariath9@gmail.com

Gruppen af adoptivforældre til børn med handicap

Bernadette Marsh
bernadettmarsh@gmail.com

Formand Adoption & Samfund

Ungdom:
Christina Netrika Olsen
Tlf: 42 41 38 88, asu@adoption.dk

Redaktør:

Anna Bridgwater
bladet@adoption.dk

21 43 08 11

Sekretariat:

Adoption & Samfund
Sekretariatet, Teglvej 4
6780 Skærbæk

Redaktionsmedlemmer:

Heidi Senderovitz
Lykke L. Pedersen

Korrektur:

Heidi Senderovitz

Grafisk produktion:

Eks-Skolens Trykkeri ApS 35 35 72 76
Oplag: 3.200 stk.

Adresseændring, udmeldelse m.v. bedes
meddelt medlemsadministrator på e-mail:
medlemsadm@adoption.dk.

Abonnement kr. 425,-
Medlemskab inkl. magasin kr. 425,-
Annoncepris 10 kr. pr. spaltecentimeter.

Magasinet modtager altid gerne artikelforslag,
personlige beretninger og billeder. Hvis du ønsker
fotografens navn nævnt, skal det anføres. Husk at
oplyse om navn, adresse, motiv, oprindelsesland
og tidspunkt. Magasinet (inklusive billederne)
lægges altid efterfølgende på www.adoption.dk.

Artikler i magasinet udtrykker forfatterens syns-
punkter og ikke redaktionens eller foreningens.
Redaktionen forbeholder sig ret til redigering af
indkomne artikler. Redaktionen er ikke forpligtet
til at bringe alt indsendt materiale.

Eksterne bidragsydere i dette nummer:

Pia Olsen/Citat, Berit Engström Krebs,
anonym mor, Joan Rang Christensen,
Niclas Camilo Knudsen, René Priyadarshan
Beck Bjerregaard

Næste deadline er den 10. marts 2017.

Næste udgivelse er den 24. april 2017.

Du kan melde dig ind i Adoption & Samfund på
www.adoption.dk.

HOVEDBESTYRELSE

Formand (afgående):

Jens Damkjær
Vestre Fasanvej 53
8410 Rønde
jens.damkjaer@adoption.dk
40 83 41 93

Næstformand:

Claus Bo Hansen
Pilevang 21
4690 Haslev
claus.bo.hansen@adoption.dk
40 34 27 54

Næstformand:

Michael Paaske
Klanghøj 47
8670 Låsby
michael.paaske@adoption.dk
65 96 05 21 (priv.) / 29 48 53 06 (mob.)

Sekretær (valgt uden for HB):

Carl Erik Agerholm
Teglvej 4, Frifelt
6780 Skærbæk
carlerik@fam-agerholm.com
74 75 73 65

Kasserer (valgt uden for HB):

Ellen Larsen
Glenstrup Søvej 15
8990 Fårup
kasserer@adoption.dk
29 86 26 32

Medlemsadministration:

Jacob Walsøe
MVS Administration ApS
Gl. Byvej 2, Sejlet
8700 Horsens
medlemsadm@adoption.dk
70 22 57 75

Bestyrelsesmedlemmer:

Marianne Østergaard
Vesterbrogade 191, 4.
1800 Frederiksberg C
marianne.oestergaard@adoption.dk
33 22 95 53

Lene Borg
Tveje-Merløse 2B
4300 Holbæk
lene.borg@adoption.dk
40 60 92 01

Lilian Vigtoft-Jessen
Nørregade 32
6670 Holsted
lilian.vigtoft-jessen@adoption.dk
24 20 51 01

Sanne Vindahl Nyvang
Skovloden 9
2840 Holte
sanne.vindahl.nyvang@adoption.dk
28 57 00 19

Tina Maria Petersen
Herregårdsparken 81
8700 Horsens
tina.maria.petersen@adoption.dk
25 67 67 11

Didde Mohr Morberg
Kløvervænget 24b st 2
5000 Odense
didde.mohr.morberg@adoption.dk
51 16 06 30

René Cromefeldt-Bie
Grønnedalen 14b, st. th.
7100 Vejle
60 88 78 80

Torben Ammitzbøll
Vinkelvej 97B
8800 Viborg
41 60 77 17

Suppleanter:

Jørn K. Pedersen (afgående)
Hesselhøj 5
7100 Vejle
joern.k.pedersen@adoption.dk
60 82 04 35

Jannik Boel
Fennebakken 267
8800 Viborg
jannik.boel@adoption.dk
29 84 84 78

Sine Knorr Sørensen
Kroghsvej 18 st.
8600 Silkeborg
26 21 09 81

GODKENDELSESPROCES? SAGSBEHANDLER? BEHANDLINGSTID? ANKEMULIGHEDER?
HJEMREJSE? SKOLESTART? RACISME? TILKNYTNING? FØRSTEFAMILIE? FØDELAND? SØSKENDE?

Har du brug for ET GODT RÅD OM ADOPTION?

Uanset om du skal til at adoptere, har adopteret, er adopteret eller fagperson eller på anden måde har adoption inde på livet, så er der hjælp at hente, hvis du har spørgsmål om adoption. Adoption & Samfunds rådgivning er gratis og anonym, hvis du ønsker det, og det er ikke nødvendigt at være medlem af foreningen.

SAGSRÅDGIVERE

Hvis du vil vide noget om sagsbehandlingen ved en adoption.

Denne rådgivning er pt. under omstrukturering, hvorfor henvendelser besvares af Adoption & Samfunds sekretariat.

FAGLIGE RÅDGIVERE OG TEMARÅDGIVERE

Hjælp til hverdagens udfordringer.

Den offentlige PAS ordning tager sig nu af de fleste psykologiske og familierelaterede problemstillinger lige op til og efter afhentning af barn og langt ind i voksenlivet. Adoption & Samfunds rådgivere kan noget andet, da de fleste er adoptivforældre og alle har en relevant faglig uddannelse og baggrund inden for forskellige fag og emner. Adoption & Samfunds rådgivning sætter primært fokus på at hjælpe dig i fasen forud for adoption samt at tilbyde praktisk rådgivning, hvis du møder problemer i forbindelse med institution og skole, eller hvis du har brug for en psykolog eller råd fra en læge eller anden fagperson. Rådgiverne kan rådgive om dilemmaer og overvejelser forud for en adoption, svare på spørgsmål om dit helbreds betydning ved ansøgning, vurdere et barns tilstand, forklare reglerne for dansk adoption, dele erfaringer med at adoptere større børn eller søskende samt vejlede om vejen til faglig støtte i skolen eller institutionen og give praktiske råd.

Som ung og voksen adopteret er du også velkommen til at henvende dig direkte til en rådgiver.

ADOPTIONSLINJEN

Hvis du har brug for gode råd fra voksne adopterede.

Adoptionslinjen er en anonym rådgivning, hvor to erfarne voksne adopterede, begge med relevante uddannelser, er klar til at vende de spørgsmål, du måske har om at være adopteret – uanset om du selv er adopteret, eller om du gerne vil vide noget om at være adopteret i Danmark. Adoptionslinjen kan dele viden om emner som racisme, rejsen til fødelandet, identitet eller kontakt til den oprindelige familie.

KOM I KONTAKT MED EN RÅDGIVER

Find alle de relevante kontaktdetaljer på:

adoption.dk/fa-rad-og-hjaelp.

Ring til foreningen Adoption & Samfund på 65 92 00 18.

Send en mail til radgiv@adoption.dk.

EKSTERNE RÅDGIVERE

Der er også hjælp at hente uden for Adoption & Samfund, hvis du har udfordringer, der handler om adoption

Post Adoption Service (PAS)

PAS er et offentligt rådgivningstilbud til adoptanter og adopterede.

Siden 1. januar 2016 har alle adopterede uanset alder fået mulighed for at modtage op til 20 timers rådgivning – uanset tidligere forbrug. Bemærk, at det nu også er muligt at få rådgivning, selvom du er over 18 år. For dette tilbud er der en egenbetaling, som er væsentligt reduceret ift. normaltaksten for sådanne samtaler. Husk også børnegrupperne, som er gratis. Målet med børnegrupperne er at styrke børnenes identitet. PAS tilbyder også gratis undervisning til professionelle. Tilbuddene varetages af Ankestyrelsen, se mere på ast.dk.

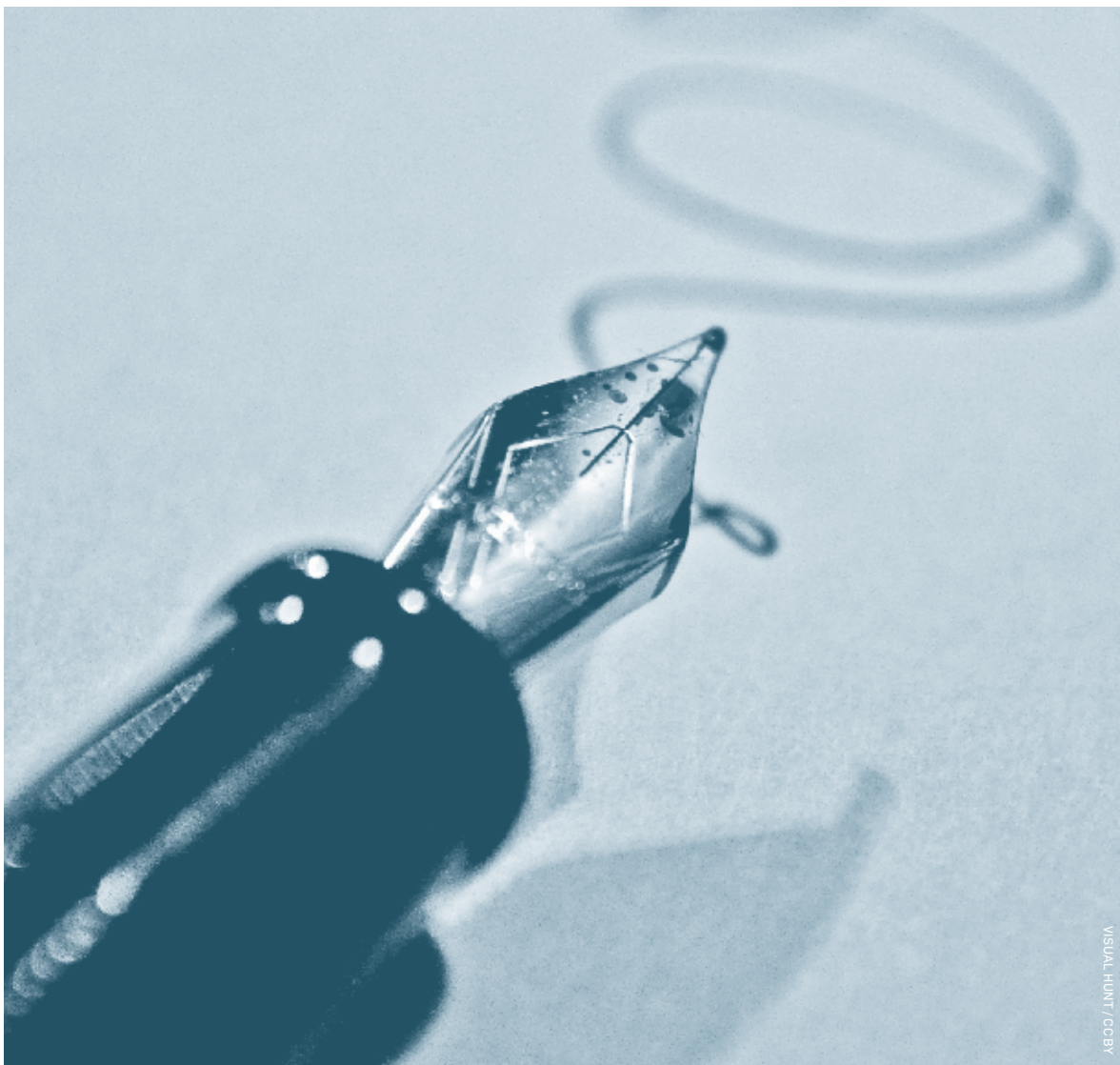
Enkelte kommuner i landet har særlige adoptionsrådgivninger:

- Hillerød Familiebehandling
- Hvidovre Kommune
- Næstved Kommune

Private rådgivere

Hvis du eller dit barn har brug for længerevarende behandling, en bisidder til et møde eller anden hjælp, som ikke dækkes af Adoption & Samfunds gratisrådgivning, er der en række fagpersoner med særlig indsigt i adoptionsområdet. Du skal regne med at skulle betale for denne hjælp. Find en liste over kompetente rådgivere via adoption.dk/fa-rad-og-hjaelp/radgiverne.

RING 65 92 00 18 ELLER MAIL TIL RADGIV@ADOPTION.DK

VISUAL HUNT / CC BY

SKRIV TIL OS

Husk at oplyse din e-mailadresse og dit medlemsnummer til **medlemsadm@adoption.dk**

Husk også, at magasinet Adoption & Samfund skal modtage stof til kalenderen i meget god tid, hvis du vil have omtale af kommende arrangementer med, da magasinet kun udkommer to gange årligt.

Skriv til **bladet@adoption.dk**

Skriv også gerne dine personlige historier, ideer, efterlysninger og debatindlæg. Input fra medlemmerne og andre er meget velkomne!

